

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Tussen hamer en aambeeld. Edelsmeden in Friesland tijdens de Gouden Eeuw

Schoen, P.

Citation

Schoen, P. (2016, October 6). *Tussen hamer en aambeeld. Edelsmeden in Friesland tijdens de Gouden Eeuw*. Uitgeverij Verloren, Hilversum. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/43452>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/43452>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/43452> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Schoen, P.

Title: Tussen hamer en aambeeld. Edelsmeden in Friesland tijdens de Gouden Eeuw

Issue Date: 2016-10-06

Bijlagen

Bijlage I

Muntsoorten in de boedel van Aeëf Pieters uit Spannum (1596)

fol. 48

Geopen een kleyn wagenschotten kistke daerinne bevonden in leeren saxken de naebeschreven specie van gelde.

Een enkel Rosenobel tot	7 f 12 st
Twe Souvereynen ijder 5 ll 1 st	10 f 2 st
Tualiff Dobbeloenen tot 6 ll 16 st	81 f 12 st
Een Dobbel Ducaet tot	6 f 16 st
Neegen Ducaten tot 3 ll 8 st t'stuck	30 f 12 -
Twe Angelotten to 5 ll 7 st	10 f 3 st
Een Batenborgse Angelot	5 f 1 - 8
Twe heele Milleresen tot 6 ll 16	13 f 12 -
Vijff halve Milleresen tot 68 st	17 f -
Een Vriesche rijder tot	2 f 18 -
Een golden tot	3 f 2 -
Een klimmer goutgulden tot	2 f 18 -
Een philips daler tot	2 f 2 st
Een Italiaense Pistolet	2 f 18 st
Een halve hollantsche Daler	0 f 18 st
Een rijcxse oerdt	0 f 11 st 4 penn
Een Spaense oerdt	0 f 11 -

In een ander leeren buydel met veel huyskes, bevonden de naeschr pen

Seven Rijxe Dalers tot 45 st	15 f 15 st
Acht Spaense oude heele, halve en verndels tot 44 st	17-12-0
Een tien Stos pen	0-12-0
Een vijff Stos pen	0-5-
Een Stoter	0-2-8
Een dobbele flabbe	0-8-0
Een enkele flabbe	0-4-0
facit	232 f 15-4

Bron: Tresoar, ORA Hennaarderadeel, inv.nr. 22, f. 48.

Bijlage II

Ordonnantie van stadhouder George Schenck van Toutenburgh betreffende de goudsmeden, 30 juni 1530

f. 341

George Schenck fryheere tot Tautenburgh Stadtholder generael myt den Raeden Roomscher keyserlycker maiestaet geordonneert in Vrieslandt.

f. 341v.

Allen den geheenen die deses tegenwoordige sullen sien saluijt.

Doen te wetene dat wij ontfangen hebben die oetmoedighe supplicatie van den gemeene Golt-smeden bynnen Leeuwarden, Inhoudende hoe dat onlanx bij keys. may. op t stuck vanden golt-smeden zeeckere ordonnan gemaect ende in alle steden gepubliceert is geweest. Inden welcken onder andere verclaert is, dat sekere koormeesters opsicht solden hebben dat de selve ordonnantie gemaect (doorgehaald) In alle heuren puncten onderhouden worde. Dat dien achtervolgende oock zeeckere koormeesters geordonneert zijn, dan dat de selfde geheene Instructie hadden, noch oick eenige wedden oft prouffytten daer op zy t zelve keurmeesterschip mochten bedienen, oick dat de breucken inden zelve Placcaete geroert daer aff de keurmeesters een derdendeel souden hebben seer selden sullen mogen vallen want men hier in deze Lande weynich wercken maect dat een marck swaer is, zoe dat by gebreecke vandyt t selve Placcat bynnen der voirschr Stadt Leeuwarden ende sonderlinge inden andere Steeden vandie Lande zoe wel nyet onderhouden wordt als dat behoirt tot groote hinder ende achterdeele vanden Supplianten die t selve Placcaet geerne souden onderhouden als zij seggen ende dairtoe in cleijnachtinge van s keyzers

f. 342

ons alreghenedigsten heeren brieven van Placcata ons dair omme ootmoedelyck biddende daer innen te willen versien ende hen gunnen ende accorderen dese navolgende articulen de welcke als zy zeggen de keurmeesters ende ambachten in andere Landen s Keyseren landen hebben ende observeren.

In den eersten dat indien de keurmeesters bevonden eenyge goltsmeeden oft juweliers, de welcke wercken ofte vercoopen eenyge siluer gemact onder den pryse ende keur inden voirschr Placcaete begrepen, dat de selfde zal verbeuren vanden stucke wegende onder een marck vijff engelsen fynen silueren ende dat daer en boven t werck gebroecken sall worden. Ten anderen dat elcke goltsmid van nu voort aen gheen werck dat men teykenen mach over een onche swaer sonder t selve te verteykenen en zal moegen vercoopen oft uytleveren bij een pene van een once fyne ziluers ende dat daer en boven t werck aen stucken geslaegen zal worden.

Ten derden dat elcke meester goltsmid zyne wettige zoonene d' ambocht sal moegen leeren ende meester dair innen maecken myt twee oncen siluers tot behoeff vanden ambochte. Ten vierden zoe wat geselle meester vanden ambochte zall

f. 342v.

willen worden dat de zelve sal moeten betaelen acht onchen goet siluers ende indien hij d' ambacht bynnen den voirschr stadt Leeuwarden geleert heeft vier onchen siluers tot proffyt van neeringhen.

Ten vijfften dat zoe wanneer die kuermeesteren eenige vanden meesteren ofte gesellen ontbieden om oerboer oft proffyt vanden ambachte, dat de geene die ongehoirsaem uytblyft ende nyet en kompt sal moeten geven telcken Reysen drye grooten Vlaems.

Ten sesten dat de kuermeesteren alle Jaeren op Sint Andries dach Rekening bewijs en reliqua zullen doen van alle den breucken ende prouffytten die indien Jaere zijn gevallen.

Ten sevenden dat opt selve dach de kuermeesteren van huer officie sullen verlaeten worden, ende sullen alsdan by die van ambachte nyeuwe kuermeesteren gecoezen worden.

Ten achtsten ende lesten dat die voorschr broecken ende incompsten zullen coemen tot prof-fyt vanden ambachte om daer mede te vervallen ende betaelen de kosten ende moeyte die de kuermeestern int reysen, visiteren, platen, kisten ende andersints int exerceren van heuren officien zullen moeten doen, ende vorder t geene datter sal moegen overblyven te employeren ende bestaeden tot proffyt vanden ambachte.

f. 343

daer ende alsoe hen nutst ende best duncken zal ende dair op doen expedieren onse behoirlycke brieven.

Waiomme soe eyst dat wy t geene doen voirschr in? overgemerct geneycht ter beden vanden voorschr Supplianten, ende Insonderheyt op dat voirschr ons alregenadichsten heeren ordonnan ende placcaet onderhouden mach worden den voirschr goltsmeeden den vorschr artlen gegunt ende geaccordeert ende dezelve approberen gunnen ende accorderen midts deesen.

Behoudelijck dat aldaer inden vierden articulen gestelt is acht onchen siluers dat t selve verstaen ende betaelt zall mogen wordden myt acht gouden guldens ende insgelijcx vanden vier onchen voer vier gouden gulden.

Welverstaende oick dat t voirschr Placcaet vanden Keyser in alle puncten geheel ende in zijn rigoor ende weesen sal bluyven.

Ontbieden ende Bevelen daiomme van weegen Keyr mayesteyt alle zyne mayesteyts officieren dienaeren ende ondersaeten in Vrieslandt, dat zy de voirschr Supplianten van t geene desen voirschr is ende d inhouden vanden voirschr articulen rustelijck ende vreedelijck doen ende laeten genyeten ende gebruycken, sonder hen te doen off te laeten geschien eenich hinder letstel oft moeyenisse ter contraryen, want ons van keys mat.

f. 343v.

mat. wegen alsoe gelieft.

Den t oirconden hebben wy zynre mayst. secreet segel doen hangen onder aen desen.
Gegeven te Leeuwarden inden Cancelarijen den lesten dach juni int jaer onsheeren duysent vyffhonder ende dartich.

Bron: HCL, inv.nr. 126, f. 341-343v.

Bijlage III

Brief van Hendrick Koops (Voet nr. 367) aan de Provinciale Raden, betreffende de werkzaamheden van Meyndert Eylerts (Voet nr. 373), 12 juni 1589

Aen de heeren de Provinciale Raden geordonneert in Vrieslt.

Vertoont met ootmoede en onderdaenichheijt mr. Henrick Coops, kuermeyster van het goldtsmit gilde binnen Leeuwarden en Generael kuermr. van het Goldtsmits ambachte in Vrieslt. In de naeme en van weegen het voorschr. gilde binnen Leeuwarden, dat na dijen hooghloffelijcke memorie Keijser Cuarle de vijffde van die naeme als erfheere van Vrieslandt, seeckeren tijdt nae de anvanck zijnder Ma. regeeringe over Vrieslandt een placat gemaect is angaende het goldtsmits ambacht, als dat in elcke stadt een kuermr van 't zelve ambacht geordonneert soude worden. Daernae in den jaere xv en dertich den lesten Junij sijne Ma. Stadhouder en Provinciale Raden, seeckere naederen ordonnancien, op de keur en exercitie van 't voorschr ambacht verleendt hebben, breeder vermeldt inden copie hijer angehecht onder letter A, waernaen in den jaere vier en viertich den vierden dach decemb de voorschr goldtsmidden binnen Leeuwarden verleender octroij, daerbij gestatueert is, nijemant in den voorschr gilde, als meester gearresteert te moegen worden ten zij deselve persoon gemaect hebben de meesters stucken breder verhaelt int zelve octroi, hijer bij gevoegd onder letter B, ende dat tot kennisse van de kuermr en twee van oudste van het voorschr gijlde, sedert dato van welcke octroij de proeven van elcken geselle, eerst enige jaeren, bij den kuermeyster en die twee oudste van het gilde, en daernae bij den kuermr en alle die gildebroederen, opgenoomen en geschout zijn geworden.

Ende alsoo is het, dat ... een ijder sich nae den ordonnantie behoorde te reguleren, ende alsoo nijet attesteren om het goldtsmit ambacht op te setten, sonder voorgaende adprobatie van zijner proeve in voorschr octroi onder B over geleijt gementioneert, is het nochtans alsoe, dat eenen Meijndert Eylerts soon onderstont het venster vuijt te sluyten binnen deeser steede, nijet tegenstaende sijne proeve bij den gemeenen gilde deeser steede goldtsmeeden gevlarst ende quaet gekent is, gebruyckt de voorschr Meijndert Eijlerdts daer toe de autoriteijt van wethouders der steede Leeuwarden, dije n? tegenstaende de voorschr proeve gevlarst is, effen wel die voorschr Meijndert Eijlerdts sonder figuer van recht, int voorschr ambacht gestelt, en den supplnt en die andere vant voorschr gilde mondeling geinterdiceert hebben, om voorschr Meijndert Eijlerdts daerinne te doenen eenige letselen solange partijen met recht jegens elc anderen sullen weesen geschiedden.

Soe dan rechtmeetich is dat den wetgever sijne wetten ende placaten ter ... gestelt gelijk oock dien volgens 't anderen tijde bij den Hove voorschr jegens den wethouders der voorschr steede en eenen Tijaert van Franicker tot vornde de van goldtsmeden der voorschr steede sententie geweesen is, blijkt bij copie van het vonnisse hijer angehecht onder C.

Soo keert hem de supplnt aen U, deselve met ootmoede bidden omme ..., deur crachte van welcken den voorschr Meijndert Eylerts, bij seeckere peenen gemaendeert en bevoelen worde, om aff te houden van het exercitie van het goldtsmits ambachte.

Ende tot dijen ende het rijoeel bij hem uijtgesteld in te nemen, ende het venster op te sluyten en den magistr der voorschr steede om zulcx te gehengen en gedoegen, en in cas van oppositie de bevelen op peene gedaen in middelen tijde stadthouden, dat oppossanten voordeel worde geleijt omme de redenen deur den oppositie te gebruycken ende voort te anhooren sulcken eijlsche & conclusie als de supplnt tegen hun sal doen & nemen, oft ver ... om den appoitement hem overhandicht en in deesen behooren.

Dit doen voorschr ondertekent J. Herbaijum.

Op welke requeste stonde geappointeert aldus, sij gestelt in handen van van die magistr der steede Leeuwarden en sampt Meijndert Eijlerdts in deesen benoempt omme heijr oppe te seg-

gen haer goet bedencken. Binnen vier daegen nae insinuatie van deesen, omme daernaes gedisponeert te worden naer behooren.

Actum den iii junij 1589 ondergeteeckent H. Baerdt.

Ende stonde noch in de margine:

Soe volcht edele vermoegen en hoochgeleerde heeren die magistr van Leeuwarden, vuldoen mijn heeren die magistr appointementie, secht voor haer goedbedencken soe dat genoegsaem te zijnen is, wt het octroije bij advijse van Raedt deeser stadt, in dier tijdt gegeven bijen supplnt onder B vertoont als dat het goltsmidtsambacht wil excerceren & opsetten eerst en voor sulcx te doene gehouden is de mejsterlijcke wercken int selve octroije gemelt te laeten keuren en ordelen deur den keurmr en twee van oudsten van voorschr ambacht welcken volgens de Magistraet verstaen hebben, welke deforderen int voorschr gilde binnen corte tijt mensel. gescheijt, soe int admitteren van persoenen wiens wercken geheel sijn gexhibeert en in stucken geslaegen geweest als oock neffens het onordentlijck excluderen en uijtweeren van Meijnert Eijlerdts & bij den supplnt benoempt is genootsaecht geweest omme twee uijt hun midden te committeren, die welcke nae luijt het voorschr octroij, den kuermr en die twee oldste vant ambacht op die mejsterlijcke wercken van voorschr Meijnert solde verstaen ende deur haer laeten keuren en oordelen des daeraff rapport ende alsoe bij hen is gerapporteert dat bij den meeste stemmen van voorschr drie personen en insonderheijt van oldste vant gilde gemerckt die kuermr mede is een jongmr en onlangs oock met gracie toegelaeten, die voorn Meijnert voor Mr doch neijt zonder gracen, die ander te vooren oeck was betoont toegelaeten, so heeft de Magistraet in conformiteijt vant voorschr octroij benomen gehouden te zijn, te meer, soe bij den voorschr oldsten van t gilde verclaert worde, anderen binnen corte tijt mede gracie betoont te weesen, den voorschr Meijnert mede toe te laeten mit vermaeninge dut? Alhoewel sijn Meijsterlijcke wercken niet sonder reprochen waeren, hij neestelijck hem voorts te holde moeten bevlitijgen, en dat soe emandt deur hem beschadicht solde moegen worden, sulcx tot sijner laste zolde noduderen?, waeraen de Magistraet die ingesonderheijt is gehouden op alle discorderen van gilde en policien van hun stadt regarde te nemen, sonder hun wijders en buijten hun gebieden t immisceren verstaet wel en tot handhoudinghe van t voorschr octroij bij ordnisse deeser stadt verleent gedaen te hebben.

Ende also mijn vorsch Heren selffs wt die sentie bij den supplnt vertoont meer als gemech sijn, dat deselve neijt gemeens heeft mit deesen saecke, soe ist dat zij mits deese persitereren voor hun goet beduncken, daerbeneffens versoecken dat den supplnt zijn versoeck zall worden ontseijt.

Actum den vij junij lxxxix onderstondt geschreven:

Ter ordonnantie van raede der stadt Leeuwarden en geteijckent Swalue.

Ende stonde noch te rugge van requeste geschreven: zoe volcht. Edele vermoegen en zeer ... heeren, Meijnert Eijlerdts vuldoen d appointement van mijn voorschr Heeren hijeromme gestelt, secht voor zijn guedbeduncken hoe dat hij supplnt dije meesterl stucken benoempt int octroij met B nijet alleen heeft gemaect, dan oock laeten kennen en oordelen deur den keurmr, en twe oldsten van t gilde, en nae visitatie van dijen hebben die twee oldste voorschr geoordeelt dat hij rescribeert mede voor mejster behoorde toegelaeten te worden, doch mit vermaninge en verclaeringe dat zijne wercken voorchr nijet waeren zonder reprochen, gelijcx geen mejster becants, bevonden zal konnen worden, in wijens werck neijt het eene oft het andere gebreck en wort bevonden, waeren tegens, die supplnt sijn nu ter tijt keurmr & een jongmr, die binnen corte tijt deur gracie mede is geadmitteert, ende zijn sonder tuimel? Mede aengeporret van eenige andere jongmrs der welcken wercken geheel zijn gere.beert, hem heeft geopposeert & contrarie stemme gegeven ut figulus inuidet figulo, dat deur zijn rescribent admissie hij supplnt d' andere voorschr jonge mrs eenige interest en schaeden sullen hebben, ende want in alle saec-

ken de meeste stemmen worden gevolcht, en mede de stemmen van voorschr oldsten van 't gilde, ... den stemmen onderschr van een jongen, oeck van gel(ijcke) getalle dat hijr respect? Moeten worden ge..eert en die voorschr keurnr is sonder partien en industrie? ofte instigatie vanden andere jonge mrs, sijn stemme jegens de rescribent heeft gegeven, waerden op deselve int geheel neijt en staet te letten, edoch in allen gevallen hij rescribent deur de kenninge van meeste stemmen en dat van den oldsten voorschrtten overstaen van twee commissarissen uijt den gerechte der stadt Leuwarden voor meijster is geadmitteert, soe geblijckt neffens sijn persen en sijn exercitie van t ambacht van goldtsmeden de ..tie in t octroij voorschr verhaelt te volsten te sijn naegegaen en dat des supplnt versoeck is dijen aengaen onwaerachtich waarmede hij rescribent voirts insisteren den raeden & magistraet der stadt voorschr persisteert voor sijn goed beduncken, bidde dat mijn E(dele) heeren gelieve de voorschr supplnt sijn versoeck als ongegrondet deur voorschr redeen t ontseggen.

Dit doen ad actum den x1sten junij 1589 R. Ulenburgh en Meinert Eijlerts

Waernaefolgte appointment vant hoff soe volcht, t hoof gesijen de rescriptien nihil et petitur.
Actum xii junij 1589.

Onderteeckent H. Baardt.

Vide arte int recesboek de dato den 16 junij 1589.

Bron: HCL, inv.nr. 126, f. 345-346v.

Bijlage IV

Artikelen voor de goudsmeden en de juweliers in de Friese Landsordonnantie (1602)

VAN GOUTSMEDEN ENDE JUWELIERS

I Placcat vanden jare 1586. Conform het placcat vanden jare 1520.

De goudsmeden van nu voortaan gheen goud verwercken dan van xxii caraten ter remedie van een vierendeel van een carat, te weten wercken van daer geen souduren toe behooren; en in cleyn hol en draedwercken, die gheamailleert moeten worden ter remedie van een half carat. Welverstaende dat de selve oock niet onbehoorlijcken en zullen moghen ghesaudeert zijn ofte met amaulen overladen; op poen dat deselve wercken in stucken gheslagen sullen worden ende daerenboven te betalen voor elck marck twalef Engelschen gouds.

II Placcat vanden viii martij 1529 Artic 2

Ende het silverwerck dat men noemt grosserye sullen sij wercken ende maken van elf penninck acht greynen van finen silvere ter remedie van twee greynen op elck marck wercks.

III Ibidem Artic 3

Item het cleen werck dat men noemt menuterye, die voors. goudsmeden sullen dat moghen maken ofte wercken met heuren redelicken soudueren, alsoo dat werck eyschen sal; met conditien dat 't voorschr. werck van menuterye metten souderen houden sal thien penninghen ende twalef greynen, sonder eenighe remedie; te verbeuren twee gouden Rijders op elck marc silvers, daerinne de faulte ghevonden zal worden.

IIII Artic 4

Item dat de voors. goudsmeden niet zullen mogen coopen noch smelten eenighe penninghen van goude ofte van silver gheacht voor billoen; dan zal een yegelijck geholden wesen de selve te leveren in onser Munte; aenghesien dat recht en hoocheyt ons toebehoort; ofte den genen die van ons weghen gecommiteert sullen wesen t voors. billoen te garderen om ghebracht ende ghelevert te worden in onser munte. Maer indien deselve goudsmeden eenighe materien ghebracht worden om daer af eenich werck van goude oft van silver ghemaect te hebben; dat sy moghen int werck stellen nae wille ende begeerte vanden ghenen die hem deselve materie leveren zal en dat op de keur ende boete als voors. is.

V Ibidem Artic 5

Sy sullen oock moghen ghebruycken van fynenen goude om te vergulden in haer ambacht sonder begrijp.

VI Ibidem Artic 6

Ende alsoo de goudsmeden in andere Landen niet en moghen smelten, souderen, noch vergulden eenighe gouden penninghen op de poene van een gouden Reael op elck stuck gouds, dat sy alsoo ghesoudeert, ghesmolten, ofte vergult souden hebben: sullen insghelick de goudsmeden in Frieslant gheen gouden penninghen mogen souderen ofte vergulden, by poene als boven.

VII Ibidem Artic 7

Item wy willen dat onsen Stadholder ende Ghedeputeerden een patroon van een marck ghewicht Trois doen houden ende bewaren byden ghenen so hen goetduncken sal; ende dat alle de goudsmeden in Friesland ghehouden sullen wesen heur ghewichten te ijcken ende adjousteren metten selven patroon. Ende indien datter eenighe faulten inne bevonden worden, sullen die

delinquanten elc misbeuren ende vallen inde poene van vijftich Carolusguldens, soo dicke ende menichwerve, als sy daer af achterhaelt ende verwonnen sullen worden.

VIII Ibidem Artic 8

Wy willen oock dat die voors. Stadhouder ende *Ghedeputeerden* in Friesland binnen den selven Lande eenen ghesworenen keurmeester ordonneren; de welke allerhande werck het welck by den goudsmeden gemaect sal worden soo dicwijls alst hem by onsen voors. Stadhouder ende *Ghedeputeerden* bevolen oft als hy by iemanden daeromme versocht sal worden sal moeten steken ende keuren; mits daer af nemende redelijck salaris sulcx als hem by onsen voors. Stadhouder ende *Ghedeputeerden* toeghetaxeert sal worden. Ende sal wt hem selven sulcx oock moghen doen so menichmael alst hem believen sal. Endt degene vande goudsmeden die bevonden sullen worden goudt ofte silver anders dann voor verclaert staet ghewracht te hebben, de selve sullen verbeuren die poenen boven verhaelt.

IX Nieuwe ordonnantie

Ende zal de voors. Overste-keurmeester de wercken die hy ghevonden zal hebben wel ende nae 'd Ordonnantie ghemaect te zijn, gheholden weesen met sijn merck te teekenen beneffens die teekenen dewelcke de meesters vande wercken gheholden zijn op de wercken te stellen.

X Vt Supra

Sal ooc voors. Overste keurmeester in yder stadt alwaer drye ofte meer goudsmeden zijn, een onder-keurmeester moghen stellen om costen te vermyden ende ten eynde niet van noode zy telckens na den Oversten keurmeester te reysen. De welke Onder-keurmeesters gheholden zullen wesen de wercken behoorlijcken ghemaect te teekenen als van d'Overste-keurmeester is verhaelt ende om 't selve alles ghetrouwelijck na te comen doen den eed in handen vanden Oversten keurmeester.

XI Vt supra

Ende daer niet meer dan een ofte twee goudsmeden in een stadt ofte vleckte woonen; sal 't werck der selver goudsmeden ghekeurt ende gheteekent moghen worden by den keur-meester vande naeste stad.

XII Vt supra

Ende soo die Onder-keurmeester niemant en sullen hebben, die hen zoude moghen keuren dan die Overste keurmeester, die altijd daeromme niet sal moghen reysen ende vaceren; sullen twee van de goudsmeden onder hun sittende den selven Onder-keurmeester moghen keuren. Ende indien sy eenichsins twistich worden, zal sulcx byden Overste keurmeester ghericht worden; ende de ghene bevonden sal worden qualijcken ghekeurt te hebben zal vervallen in de boete de welke ghestelt is teghens die ghene die het werck teghen d' ordonnantie ghemaect zal hebben.

XIII Placcat vanden viii martij 1529

Item de voors. goudsmeden zullen oock schuldich wesen elck een besunder teecken ofte merck te hebben, daermede sy alle het werck by hun gemaect; zullen teekenen ofte mercken, *benefens het merck van de Stadt ende het Jaer daerinnen het werck ghemaect is.*

Ende op dat daerinne gheen frauden en gheschien ende men altijd zal moghen weten by welke goudsmit eenich werck ghemaect zal wesen; zullen ghehouden zijn het selve merck te brengen by den Oversten keurmeester voors. ende aldaer drucken of op koper of andere metael munten; ende dat by poene van vijftich carolusguldens te verbeuren byden ghenen die hierinne ghebreckelijck bevonden zal worden.

Dan 't welke al oock wel en ghetrouwelijck te doen de voors. Overste-keurmeester gehou-

den wordt den behoorlijcken eed te doene in handen van onse voors. Stadholder ende *Ghedeputeerden* in Friesland die wy daertoe committeren.

XIII Ibidem artic 10

Voorder aengaende de Juwelieren ende andere personen die hen ghenereeren ende onderwinden te vercoopen silverwerck, gordels, riemen en andere juweelen van goude en van silver, die selve en sullen geen silverwerck noch andere juweelen moghen vercoopen, sy en zijn van goede goude en silver sulcx als den goudsmeden in des ordonnantie gheordonneert is. Ende indien sy bevonden worden onder hen te hebbene eenich silverwerck ofte juweelen vanden oude Poinchoene, soo sullen sy in dien ghevalle ghehouden zijn hetselve te vercoopen nae hun weerden ende daerof te adverteren die ghenen diese sullen coopen op die poene ende boete hier boven verclaert.

XV Ibidem art. 11.

Ende ten eynde dat op voors. poenen ende breucken scherper opsicht ende regard ghenomen worde, hebben geordonneert dat de selve poenen en breucken in dryene ghedeelt ende van dien d'een derdendeel tot profijt van ons, d'ander derdendeel tot profijt van den keurmeester ende het derdendeel tot profijt van den aenbrengher coemen ende gheemployeert sullen worden.

XVI Nieuwe ordonnantie

Ende op dat goede meesters van goldsmeden in onsen Lande van Friesland bevonden moghen worden, is gheordonneert dat niemand tot den selve ambachte als meester zal toegelaten worden; ten zij de selve by twee van d'oldste vanden ambachte ghekent ende gheoordeelt worde, dese nabeschreven Meesterlijcke wercken daermede sijn preuwe doen zal. Wel ende oprecht als dat behoort ghemaect te hebben; te wesen een golden Rijnck met eenen steen daerin wel ghesett ende aen beyden syden inewaerts ghesneden nede met diversche coleuren gheamailleert.

Ten anderen eenen cleenen seghel wel costelijck innenwaerts ghesneden, ten minsten vande grootte van eenen stuyver; ende ten derden ende lesten 't corpus van eenen Croes oft Beker met eenen band daeromme wel costelijck ghedreven sondermeer.

Welverstaende dat die van den ambachte ghehouden sullen wesen alle den ghenen die heur proeve doen zullen om tot den ambachte toegelaten ende ontfanghen te moghen worden, indien sy onvermoghen zijn ofte de materialen van silver ende amailleer-glas mitsgaders 'd instrumenten tot de proeve dienende niet en hadden; de selve tot costen vanden ambacht te beschikken, sonder gheld ofte profijt daervan te nemen; ten ware dat de vanden ambachte het silver en gold mede moeten administreren ende profiteren het fatsoen van 't ghemaecte werck.

XVII Nieuwe ordonnantie

Dat die proeven sullen worden opghenomen by den Oldsten vanden gilde ter praesentie ende overstaen vande magistraten vande respectieve plaetsen.

Bron: Gilles van den Rade, *Statuten, ordonnantien ende costumen van Frieslandt*, 280-287.

Bijlage v
Besluit van de gereformeerde kerkeraad betreffende gealimenteerden in
Bolsward (1652)

Acte bij volle vergaderinge des kerckeraets geapprobeert & goed gefonden om deselve open-
lijk voorgelesen te worden in de proefpredicatie den 6 9ber ano 1652.

Alsoo door dese langduerige duiere tijdt, slappe neringe, & algemene cranckheden de armoede
gelijk in andere plaetsen soo oock in dese stadt, & en in dese onse gemeente daegelijks meer-
der & groter wordt, soo dat het getal van de noodlidende ledematen soo ver wordt vermenich-
fuldicht dat onse kercke arme buidel daer mede ter uitersten is beswaerd, & alsoo men bij er-
vaerenheijt bespuert dat verscheidenen arme luiden haer naeuwlijcks voorhaest als ledematen in
de gemeente laeten aennemen of versoeken terstont de aelmoesen te genieten & of de weecklij-
cke bedieninge of bedieninge der diaconen gestelt te worden, 't welck indien het voorl.

Alsoo wierde gedult, soude merckelijck kunnen strecken tot een onverdraegelijcke belastin-
ge onser diaconie & tot een aperte duere, dat Christus van sommige soude gefolgt worden mede
om het broodt des lichaems als der ziele.

Soo is het dat die verschr. Kerckeraedt sorge draegende voor den welstant deser gemente &
diaconie eenparichlijck hebben nodich gefonden & besloten & dat in confomiteit & nae het
exempel van sommige naebueringe goede gemeinten, dat voortaan niemant sich nae desen mochte
in de gemeente begeven, sal worden toegelaeten of aengenomen tot de weekelijckse bedie-
ninge der aelmoesen bij de diaconen voor dat sij twee jaeren een lidtmaet der gemeente sij ge-
weest, ten vinde dat alsoo onse arme buidel te beter sufficient blive om die grote menigte van die
alrede verarmde ledematen te kunnen nae eisch van ieders noodt helpen: waer toe de eerwaarde
gemeinte sal gelieven altijdt door liberaele aelmoesen de goede milde handt te bieden.

Bron: Tresoar, NT 246 N.H.G. Bolsward, inv.nr. 3.

Bijlage VI

**Overzicht van de toetsing van het gehalte van door de muntmeester-generaal
te 's-Gravenhage toegezonden keurnaalden door de deken en overlieden van
het Amsterdamse goud- en zilversmedengilde (1663)**

Memori van soo wel groote als klijne Staelen te weete om beter te seggen Deeken en Gewooren als werkbaes staelen haer innerlijck deught ofte gehalt als volgt voor eerst

De Staelen dan van Ao 1604 ons toegesonde vande Generaele meesters

		penin graijn		penin grain	
geassayeert	de groote keur	11 : 3	noch eens	11 : 4	geassayeert
int jaer 1651	de klijne keur	10 : 15	de selve	10 : 15 1/4	int jaer 1663

De Staelen van Ao 1631 ons toegesonde vande Generaele meesters

		penin graijn		penin graijn		penin graijn	
geassaijeert	de groote keur	11 : 4 1/2	noch eens	11 : 3	ten derde	11 : 2 1/2	dese laeste
int jaer 1651					mael		
	de klijne keur	10 : 16	de selven	10 : 15		10 : 14	int jaer 1663

De Staelen van Ao 1651 ons toegesonde vande Generaele Meesters

		penin graijn		penin grain	
geassaijeert	de groote keur	11 : 4 7/8	den selve	11 : 2 1/2	geassaijeert
int jaer 1651	de klijne keur	10 : 16	noch eens	10 : 14	int jaer 1663

Bron: Stads Archief Amsterdam, Archief 5028 Archief van burgemeesters, inv.nr. 519. Rekesten van gilden.

Bijlage VII

**Akte waarin het edelsmedengilde van Bolsward verklaart dat Jan Jacobs
Munnickhuys (Voet nr. 46) uit gratie is aangenomen (1662)**

Copia extract uyt het goldsmidts gildeboek binnen Bolswart.

‘Gratie’

Op huyden den 28^e july 1662 sijn ten huysse van Dije Douma gecompareert de burgemr Sijbe Doeckes als olderman benefens de gildebroeders vant samentlijke goldtsmidts gildt over ’t versoeck van Jacob Jansen als vader en wettige voorstander van sijn soon Jan Jacobs omme tot meester vant Goldtsmidts Gildt gemaect te worden door gratie & dat na voorgaende resolutie te weeten dat hij voor comende quade woorden & calumnien het gildt aengedaen, de gehele onkosten die voormaels geschiet sijn & tegenwoordich noch geschieden over dese vergadering & noch daer te boven ’t negentich golt gls van acht & twintich strs ’t stuck benefens ’t Gilds gerechticheyt ’t welcke alles geschiet sijnde, sal alsdan voor meester aengenomen worden mids aldochdaer voor te geven een eerlijcke & goede maeltijt gelijk de voorgaende Gildebroeders gegeven hebben ten huysse van Dije Douma & sullen de penningen bovengenoemt de facto ten profijtte vant Gildt gegeven worden, sonder dat iemant daer iets sal van genieten, maer sal sulcx ten profijtte vant Gildt blieven.

Oorconde mijn handen benefens de handen van de olderman & samentl gildebroeders onderstonde

Jacob Jansen, Jan Jacobs Munnickhuys, Sijbe Doeckes, F. Riemersma, Jacob Bauckes, Frans Baarda, Folckert Rochus, Jan Annis, Pijter Jansen, A. Riemersma, C. Baardt, F. Foppes Inthiema & J. Diependal.

Naer gedaen collatie is dese (is desen) met de principale acte bevonden te accorderen.
In kennisse van mij onderschr den 27 octob 1662.

Dese copia acte is nader gecollationeert in kennisse van mij praesiderende burgmr benefens Dirck Tjalckes Gerckema clerq van de secretaris Siersema des 27 juni 1663.

F(loris) F(loris) Postumus

1663

D. Tjalckes

Gercama

1663

Bron: Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 59, f. 17-117v.

Bijlage VIII
Specificatie van herbergier Dije Douma voor kistenmaker Jacob Jansen,
8 oktober 1662

Veritas

1	1662 den 3 ^e juni hebben Jacob Jansen met zijn soon Jan Jacobs verteert van halftonnen hollants bier en 5 mingelen wijn, 3 kannen bier ende voor 36 strs, forijnis toe back ende pijpen bij het goudsmidts gilde is te ... met de schollen?	16-6-0
	(in de marge: werden geaccepteert)	
2	den 13 dito Frans Baerda, Fonger Inthema en Claes Baerda sampt Aerjan Riemersma verteert 39 mingelen bier en 4 mingelen wijn.	5-18-0
	(in de marge: nihil)	
3	den selve dito noch gehaelt 21 kannen bier over de ...satie vant gereetschap	4-4-0
	in de marge: geaccepteert)	
4	den 17 dito verteert 4 mingelen bier bij Folckert Roches	0-8-0
5	den 24 dito hebben Frans Baerda en Jacob Baukes, Fockert Roches, Claes Baerda, Aerjan Riemersma en Fonger Inthema, Frans Riemersma verteert 17 minglens hoog-lante wijn en 36 minglens bier bij haer olderman Sijbe Doeckes	3-16-0
	(in de marge: nihil)	
6	dito heeft Jan Jacobs in huis laten haelen 4 kannen bier	0-16-0
7	den 26 dito in zijn huis laten haelen een canne bier	0-4-0
	(in de marge: accepteert)	
8	dito Fonger en Claes noch verteert acht minglens bier	0-16-0
	(in de marge: nihil)	
9	den 29 dito Aerjan en Claes Baerd 6 minglens bier	0-12-0
10	den 1 juli Aerjan en Claes Baerd en Sierck 34 minglens bier en 4 minglens wijn	5-8-10
11	den 2 dito Claes en Frans Baerda 3 minglens bier	0-6-0
12	dito Aerjan Riemersma 9 minglen bier	0-18-0
13	self ditto Frans Baerda, Claes Baerd en Aerjan Riemersma 11 mingelen bier	1-2-0

14 den selven dito Jan Jacobs laten haelen 2 kannen bier (in de marge: accepteert)	0-8-0
15 den 3 juli Claes en Frans Baerda 8 minglens bier (in de marge: nihil)	<u>0-16-0</u> 51-18-0
f. 126v.	
16 1662 den 4 juli hebben het goutsmidts gildt in t generael verteert 51 kannen bier en 25 minglens hooglantse wijn en 3 minglens brandewijn met het ontbijt	28-14-0
17 den 5 dito Frans Baerda en Claes Baerda sampt Aerjan Riemersma verteert 6 minglens absint wijn (in de marge: nihil...)	3-0-0
18 den 7 dito Fungeri en Claes aen wijn en bier	4-4-0
19 den 8 juli hebben het goutsmidts gildt int generael verteert met haer olderman Sijbe Doeckes 26 minglens lagouse wijn en 4 minglens met suiker ..nebacken Ende 40 cannen bier. Alles over het opnemen van Jan Jacobs proeff.	24-0-0
20 den 28 juli verteert 42 kannen bier bij het opneemen van de proeff (in de marge: werden accepteert)	8-8-0
21 den 13 augusti Jacob Jansen met Frans Baerda en Jacob Baukes verteert 6 minglens bier	0-12-0
22 den 17 augusti verteert een tonnen 8 gunder? bier en een half [...]lagouse wijn over de maeltijt is te saemen met de ferijnis toe back en [...] (in de marge: daer sijn maer 28 personen op last [...])	37-0-0
23 den selve dito aen de maeltijt van 36 personen een ider persoon een gulden aen de maeltijt verteert is te saemen	36-0-0 142-12-0 <u>51-18-0</u> 194-10-0

Collationeert uijt Dije Douma rekenboeck is desen daermede voor soo wel t geextraheert gaet
bevonden accordeeren in kennise van mij secretaris Siersema.

6 8ber 1662

Bron: Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 59, f. 126-126v.

Bijlage IX

Goud en zilver in het sterfhuys van notaris Hylario Hijlkema, 29 april 1670

Silverwerck

1 grote silveren drie pegels croes getekent *H:D:H & R:R:B*
 1 silv troukistie met 2 gouden ringen silv mes hecht beneffens 1 crusaet 't weeskint Douwe Hijl-
 cama van sijn bestevaders vrou Trijntie Foppes besproken en gelegateert
 1 grote silveren cop getekent met *H:D:H & R:R:B*
 noch een silveren cop getekent met *H:D:H*
 1 silveren beker groot 1 half mengen en getekent *Riemke Regnerus Bruynsma*
 1 silveren soutvat
 1 silv boeki
 8 silv lepels getekent *H:D:H & [...]*
 1 silver lepel getekent met [...]
 1 silver lepeltie getekent met *Dominicus Hylcama*
 1 silv kinder lepeltie
 1 brandewijns croeske getekent *H:D:H*
 1 brandewijns croeske
 1 silv [...] getekent *Hilarius Hijlcama*
 1 hoorn lepeltie met silv beslag
 1 silv tandstoker
 2 silv vingerhoeden
 1 silv tas hoorntie
 1 borsteltie met silv beslag
 1 floit met silv beslag
 1 silv kettingh
 1 peertie aan de tas
 1 silveren tas cnoop
 1 sijden onderriem met silv beslag
 1 haeck met een kettingh daeraen 1 silv cooker met 1 silv hechten mes, met een scheer met silv
 beslag en 1 haeck getekent *Pijttie Bruinsma* de coker *H:H:H* t hecht *Trijntie Bruinsma*
 1 witte canne met 1 silv lidt getekent *H:D:H & R:R:B*
 1 wijncantie met 1 silv lidt getekent met *H:D:H notaris publ & Riemke Bruinsma*
 1 cam met silv ringen
 een bijbel in sexto met silv beslag getekent *Pijttie Bruinsma*
 een testament in quarto met silv belagh
 1 clein testament met silv haecken getekent met *H:D: Hijlcama*
 1 clein psalm boeckie met silv beslag getekent met *P:B:*
 1 psalm boeckie met silv kniperkis t weeskint Douwe Hijlcama toebehorende
 36 silv cnoopen
 41 silv cnoopen
 31 silveren cnoopen
 noch 14 silveren cnoopen
 1 silveren haeck geekent *Riemke Bruinsma* 2 kettings met 1 silv coker d op 2 silveren messen
 getekent *P:B:* 1 silv haeck getekent *Pijttie Bruinsma* met 1 silv ketting met 1 bos mesken sleutels
 1 sijden onderriem met silv beslag
 2 gouden stucken t weeskint Trijntje Hijlcama toebehorende
 2 cleine diamanten soo aengegeven
 1 silv hechten mes t weeskint Douwe Hijlcama toebehorende

Silverwerck in deselve cas

2 geborduerde buidelen

een silver troukistie met 10 gouden ringen onder deselve een diamant ringh beneffens noch 1 gouden ringh t weekint Trijntie Hijlcama toebehorende, sampt [...] gouden kettings, een verguld stuck gemunt gelt in dato 1549 geslagen, een gouden stuck gemunt gelt in dato [1]609 geslagen genoempt *moneta argenta ordinum frisie*, twe dubbelde gouden Elisabetten en beneffens een gouden striken aende ooren alles int kistie besloten

2 gouden haernaelden

1 silver gemunt stuck gelt *Frederikus Dux*

noch 1 silver gemunt stuck gelt

1 silv emmerke

1 silv stoofke

1 silv stoeltie

1 silv oorijser

1 silv gatties panne

1 silv hoeper

2 silv snuiterties

1 silv rinkelbel

1 silv pannekoekspan

1 silv strijck ijserke

1 silv scheerke

1 silv candelaertie

1 silv helbaerd

1 silv brandertie

1 silv kettingh

[...]

1 silv beker swaer 22 $\frac{3}{4}$ loot getekent *Hilarius Hijlcama & Riemke Bruinsma 1667* door vaders versterff compt dese tot erf

9 silveren lepels swaer 7 $\frac{1}{8}$ loodt getekent *Douwwe Hijlcama*, d'2 met *H:D:*

1 silv lepel getekent [...] 1 silv cop getekent *H:D:H & R:R:B*

1 silv troukistie getekent *Douwwe Hijlcama*

1 silv hecht getekent *Douwwe Hijlcama*

1 gouden hant trouwringh

1 [...]ringh

1 gouden [...]

1 silveren troukistie sonder letters

1 bondel sil knopen swaer 2 $\frac{5}{4}$ lood

1 scheerke met silveren beugels

1 boekien met silveren knipperkes

1 testament met silveren beslagh

1 kam met silv schulpkes

1 roosringh

1 ringh met 7 steenen

1 punt dijemant ringh

1 gouden haernaeldt

2 stein ringen

1 tercoisringh

1 swarte stock met silv getekent *H:D:H*

1 rottingh met silver getekent *H:D Hijlkema*

1 silv hechten mes getekent *Hijlcke Douwes Hijlema den 5^e april*

Bijlage x

Brief van Pieter Pietersen Horrius jr. aan zijn vader Pieter Pietersen Horrius
(Voet nr. 55)

Copia

Vader.

Ik heb voor lange tijt U Ed. Al verbloemt ges[chreven P.S.] wegens het schiphuis, daar moet U Ed. niet van weeten om dat gij mij daar niet regt van antw. Ik sal 't U openbaren. Als ik van Tichelaars draij afkoomen ik gaan soo na 't schiphuis, eer ik daar aan de deur toe kom soo omtrent twee a drie treed nog voor toe, heb ik doe in de planken van 't schiphuis en kruis met een spijker gemaakt, aldaar lijk neffens het kruis een voet twee a drie van de planken af na het Bolwerk, daar ligt nog een brave stuiver waar over ik ongerust ben, dat daar mogte weg koomen en ik mij daar niet op verlate. Sag ik derhalven geern dat U Ed. daar bij nagt met een leppe heen ging en haalde dat daar weg. Het is in dat kleine holtten vat, daar wij ons henne eeten in gehat hebben. Niet dieper als een half of ten hoogsten een voet onder de grond. Dat kunt gij op secure wijze doen en moet U Ed. mij schrijven op een sedeltje apart hoe veel daar was en of gij het secur hebt gekreegen en of desen veilig in U: handen is gekomen. Als gij 't al krijgt soo weet ik op 25 gl na wel, wat er is, dog U Ed. moet 't mij schrijven en eer verwagte ik hier geen bescheid op, eer gij 't hebt en dan verwachte ik het ook gelijk En hebt gij het so kunt gij het na geraden al aan gold vewisselen, om de kleinigheits halven. En als gij het aan ducaten hebt, soo kunnen wij sien om het op een of andere wijze heimelijk tot Hamburg te krijgen in een broek of hemdrok benait en dan soo met een pakie hier toe geschikt.

Ik belove U als ik het heb dat ik het wel bewaren sal en U Ed. helpen soo lang ik kan, met Gods hulp, en op dat geld maak ik ook staat op uit vrijen, want als ik niet meer krijg als die 300 gls, soo ging het huwelijk ook niet aan dewijls sij gans meer heeft, versoeke u dat gij 't hoe eer hoe liever int werk stelt om te krijgen.

Was getekent P: Horreus
Hamburg 1 september 1733

Boven de missive stonde,
ik verwagte soo menigmaal als gij schrijft een apart lettertie daar over er bij, want ik almeel daar niet van schrijven kan, om geen oog te geven dog sulks verwagte ik van u in alle brijven en so ik U. Ed. nog meer mag schrijven, soo moet gij mij schrijven op wat manier ik 't U Ed. best te krijge.

Opschrift

Monsr. P: Horreus vroedsman tot Bolswart.

Bron: Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 1, f. 425.

Bijlage XI

Brief van Pieter Pietersen Horrius jr. aan zijn vader en moeder

Copia missive

Hamburg, den 5^e janrij 1734

Seer veel geagte vader en moeder,

Ik ben seer ongerust dat ik in de tijt van vijf a ses weeken niet eens tijding van U Ed. veel be-
minde handen krijge te sien, daar ik U Ed. den 11^e xber 1733 al heb geschreeven waar in ik nog
een brijf aan Gerben Lantinga hadde ingelegt en aan beide sijden daar in versogt om met den
eersten antwoord te mogen ontvangen, het welk tot nu toe nog niet is geschiet. Daarom versoek
nu dat gij mij dog uit de ongerustheit wilt helpen en mij met den aldereersten te schrijven en op
alles te antwoorden dewijlle ik niet weete wat k van U Ed. gesontheit denken sal en ten anderen
twijffele ik of de brijf wel mag beseglt zijn, om dat gij niet hebt geantwoort. Soo 't nu mogte zijn
dat U ed. bij t ontvangen deses al een onder weegen mogte hebben, soo sal ik U ed. daarop eerst
weder antwoorden en soo sulx bij 't ontvangen deses nog niet is geschiet, soo verwagte sulcx
met de eerste post. Hier verlate ik mij op. Vorders wense ik U ed. beide en alle goede vrienden
alle bedenkenlijke heil en zegen des Heeren in dit nieuwe jaar en dat wij het eindigen van het
oude jaar moogen afleggen alle onse sondige raadslaagen en quade ondernemengen.

En in dit nieuwe jaar moogen aanvangen met eenen nieuwen lust en nieuwe ijver om den
Heere te dienen, sijne geboden te onderhouden en alles te doen wat hem wel behagelijk mag zijn.
U ed. van alle goede vrinden hartelijk gegroet, gelijk gij ook van mij op het aldertederste word
gegroet. Ik ben en sal blijven altoos.

U ed. onderdanige en getrouwe zoon getekent P: Horreus

Onder stonde: ... verwachte ten allerlangsten den 19de antwoord in Hamburg.

Opschrift: Monsr. P: Horreus vroetsman en mr. Silversmit
Bolswart
Franci Zwol

Bron: Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 1, f. 427.

Bijlage XII
Afslag van de Friese jaarletter P (1623)

Afb. 47 Beker met het meesterteken van Frans Jansen, (Voet nr. 616), en het stadskeur Sneek en de jaarletter P (1623) © 2016. Image copyright The Metropolitan Museum of Art/Art Resource/Scala, Florence.

Bijlage XIII Gewicht- en gehalten systemen

Troois gewicht

1 pond Troois	= 2 Mark	= 492,168 gram
1 Mark Troois	= 8 Once	= 246,084 gram
1 Once Troois	= 2 Lood	= 30,760 gram
1 Lood Troois	= 10 Engels	= 15,380 gram
1 Engels Troois	= 32 Aas	= 1,538 gram
1 Aas Troois	=	= 0,048 gram

Zilvergehalte uitgedrukt in penningen

12 penningen	= 1000/000
11 penningen	= 916,667/000
10 penningen	= 833,333
9 penningen	= 750/000
8 penningen	= 666,667/000
7 penningen	= 583,333/000
6 penningen	= 500/000
5 penningen	= 416,667/000
4 penningen	= 333,333/000
3 penningen	= 250/000
2 penningen	= 166,667/000
1 penning	= 83,333/000
1 penning	= 24 grein
1 karaat	= 12 grein

Voorbeelden van grein omgerekend in duizendsten

12 grein	= 41,667/000
11 grein	= 38,194/000
10 grein	= 34,722/000
9 grein	= 31,250/000
8 grein	= 27,778/000
7 grein	= 24,305/000
6 grein	= 20,833/000
5 grein	= 17,361/000
4 grein	= 13,889/000
3 grein	= 10,416/000
2 grein	= 6,944/000
1 grein	= 3,472/000

Bron: Gans, Goud- en zilvermerken van Voet, 193-194.

Tabellen en grafieken

TABEL 1.II NEVENFUNCTIES VAN EDELSMEDEN BOLSWARD (1600-1720)

Voet	Edelsmid	Nevenfunctie
11	Jan Stoffels	
12	Meeuwis Jacobs	Slager
13	Lucas Cock	
14	Douwe Menten	Duiveluitbanner
15	Heercke Heerckes	Raadsman/aedil
16	Reinder Simons	
17	Claes Wopckes	
19	Meye Poppes	
20	Gerrit Hendricks	Burgemeester/handelaar in stoffen
21	Fekke Wines	
22	Sjoerd Holles	
23	Sytse Tiaertds	Handelaar in stoffen
25	Pieter Intjes	
26	Claes Fransen Baardt	Schrijver van een compagnie ruiters
27	Taeke Lolles	
28	Botte Sents	
29	Holle Sjoerds	
30	Douwe Pieters	
31	Jan Sjoerds/Sweerts	Gemeensman/vroedschap/raadsman
32	Folkert Rochus	Burgemeester/ouderling/diaken/vroedschap/postmeester van de turf/ gemeensman/ collecteur van de kerke croon op de ingebrouwen bieren/voogd van het Sint Anthonygasthuis/herbergier
33	Frans Ariens Riemersma	Burgemeester/rekenmeester van Friesland/ontvanger van de Broerekerk/ ontvanger van de Oeegclooster landhuren/gecommiteerde ten Landdage/ ontvanger van de Trekwegtollen
35	Jacob Tobias	
36	Lolle Jeltas	Collecteur van de kerke croon/vetweider
37	Anne Heerckes Jorna	Burgemeester/ontvanger van de florenen/diaken/ouderling/vroedschap/vetweider/koopman/voogd van het Sint Anthonygasthuis/schrijver van een compagnie voor 1657/volmacht ten Landdage/olderman van het Schippersgilde/commissaris in 1673 in revieszaak Hof van Friesland/ontvanger van de stadsflorenen
38	Frans Rienks Baardt	Lakenkoopman
39	Pieter Jansen Poelgeest	Vroedschap/pachter van de vijf speciën/luitenant/raadsman

Voet	Edelsmid	Nevenfunctie
40	Jacob Baukes Abbema	Gemeensman/collecteur van turf, brandhout, 56 ^e penning en oortjesgeld /vroedschap/collecteur vijf speciën/collecteur bestiaal
41	Arian Fransen Riemersma	Vaandrig/kapitein van een regiment/collecteur van de kerke croon
42	Claes Fransen Baardt	Schrijver van een compagnie ruiters
43	Jan Annes Jorna	Kerkvoogd/ontvanger diaconie
44	Fonger Foppes Inthema	Gemeensman
45	Rienk Fransen Baardt	Herbergier
46	Jan Jacob Munnickhuys	Vroedschap/collecteur van de brandewijnen/Burgemeester
47	Ids Douwes Rispens	
48	Epke Meies Enga	
49	Jan Jansen Olthoff	Vroedschap/ collecteur van de grote & kleine impositie van turf en brandhout/voogd van het Broereklooster
50	Claes Clasen Balck	Keurmeester-generaal van het goud en zilver/collecteur van het zoutgeld/ vroedschap/ontvanger van de armvoogdij/collecteur van het floeren/collator van het Houckamaleen/ Voogden van het Sint Anthony Gasthuis
51	Cleis Jans Hoorn	Vaandrig/vroedschap
52	Harcke Clasen Baardt	
53	Meie Epkes Enga	Vroedschap
54	Pieter Pietersen Horrius	Vaandrig/vroedschap
55	Gerrit Willem Pierkens	
56	Marten Martens Agema	Korporaal/ opschrijver van de trekwegtollen van Bolsward tot Pijphorne
57	Frans Lous Machet	Vroedschap/schrijver van een compagnie ruiters/ontvanger van de 5 speciën/ pachter van de trekweg tollen van Bolsward aen Pijphorne/rentmeester van het Weeshuis
58	Tobias van Velsen	Vroedschap/winkelier in verf/volmacht ten Landdage

TABEL I.III NEVENFUNCTIES VAN EDELSMEDEN IN LEEUWARDEN (1500-1700)

Voet	Edelsmid	Nevenfunctie
325	Ysbrand Pruijt	Waardijn van de munt
326	Jan Wichers Onnema	Burgemeester 1518-1528/schepen 1514-1525
329	Johannes Jans	Essayeur 1527-1530/weesvoogd/gemeensman 1547-1548
330	Jacob Ysbrands	IJzersnijder van de munt
331	Hendrik Pieters	Schepen 1532/gemeensman 1542/weesvoogd 1542
333	Wieger Jans	Weesvoogd/gemeensman 1550-1570
336	Pieter Pieters	Schepen/burgemeester
340	Gysbert Clos	Weesvoogd
341	Albert Jacobs Canter	Gemeensman 1550-1560/raadsman/schepen 1555-1559/burgemeester 1567-1573/ weesvoogd
342	Cornelis Floris	Weesvoogd
345	Jelle Jans	Weesvoogd

Voet	Edelsmid	Nevenfunctie
348	Timon Peters	Weesvoogd, raadsman 1570, schepen/1571-1576/gemeensman 1572-1573
350	Frans Peters	Weesvoogd
356	Leenert Dankerts	Weesvoogd
359	Jacob Dircks de Valck	Schepen 1583-1620/burgemeester 1587/gemeensman 1582-1621,
367	Hendrick Koops	Keurmeester-generaal
369	Dirck Jans	Waardijn van de munt 1601
370	Frederick Fredericks	Waardijn van de munt 1598
380	Alger Hotses	Herbergier
382	Harmen Jans Bruijnsvelt	Keurmeester-generaal 1610-1629,
383	Willem Wilckes Homsbot	Wagenmenner van het Landschap 1650
384	Cornelis Cornelis Roos	Stadsrentmeester 1635
385	Jan Melchers Oostervelt	Ijzersnijder van de munt 1623/waardijn van de munt 1639/hopman 1629/ gemeensman 1635-1653/vroedsman 1657-1667/schepen 1637-1667
387	Harmen Dircks	Vaandrig 1620, schepen 1621-1624, gemeensman 1625-1635, stadsbouwmeester 1626-1629, burgemeester 1631-1634
389	Feye Joostes	Keurmeester-generaal 1629-1651/essayeur van de Munt
390	Pieter Johannes Langweer	Graveur
395	Jan Gerrits	Essayeur van de Munt 1630-1631
399	Eelcke Wyntjes	Keurmeester-generaal 1651-1652
402	Johannes Bruijnsvelt	Graveur
403	Harmen Jacobs Raapsvelt	Vaandrig 1645/hopman 1657/schepen 1659-1662/keurmeester-generaal 1652-1670
404	Samuel Wibes Sickma	Soldaat onder kapitein Sixma 1648
405	Wyntje B. van Asten	Vroedsman 1657-1576/marktmeester 1676-1690
406	Augustinus Bruijnsvelt	Vaandrig 1647
409	Thomas L. van Asperen	Ijzer/stempelsnijder van de munt 1646
410	Hildebrand Brongersma	Ijzer/stempelsnijder van de munt 1657/vaandrig 1657-1659/hopman 1660-1663/ burgemeester 1664-1668
412	Homme Dircks Goltzma	Schepen 1671-1672
414	Tjepke Jans	Smid
415	Pieter Mathijssen Faber	Collecteur officiën/keurmeester-generaal 1670
417	Wybrandus L. Jeltema	Stempelsnijder 1671
418	Rombertus Salverda	Marktmeester
420	Tjeerd van der Lely	Handelaar in schilderijen
421	Johannes Jans	Essayeur van de munt 1676
423	Matthias Siderius	Essayeur van de munt 1672/stempelsnijder 1674
425	Nicolaas Mensma	Stempelsnijder van de munt
427	Pieter Hendriks Dortsman	Vaandrig 1690/vroedschap 1695-1700
429	Rembartus de Visscher	Distillateur
437	Joost Willems Rijsbeeck	Distillateur

Voet	Edelsmid	Nevenfunctie
438	Jan Albartus Ketel	Hopman 1685/vroedschap 1689-1719/keurmeester-generaal 1694-1715
445	Cornelis Clasen Jongsma	Stempelsnijder 1696-1723/vroedschap 1707-1744/schepen 1710-1744/essayeur van de munt 1710/keurmeester-generaal 1715-1735
447	Andries Passamier	Stadsexecuteur
448	Hendrick Dortsman	Zegelsnijder 1700/stempelsnijder van de munt 1721-1752

Bron: *Merken*²

TABEL I.IV GEOGRAFISCHE HERKOMST EDELSMEDEN (1539-1807)

Voet	Edelsmid	Jaar	Herkomst	Werkzaam in
35	Jacob Tobias	1623	Emden	Bolsward
104	Gerrit Stoffels	1613	Oldamt	Dokkum
106	Jonas van Donia	1619	Groningen	Dokkum
112	Wilcke Donker	1634	Groningerland	Dokkum
113	Pieter Abrahams	1635	Goch (Kleef)	Dokkum
	Dirck van Schoolen ¹	1620	Danzig	Franeker
	Wolter Jans van Dijst ²	1622	's-Gravenhage	Franeker
176	Rogier Sapes	1628	Amsterdam	Franeker
239	Theodorus Huygen	1682	Wezel	Harlingen
	Cornelis Fransen van Ferny	1623	Bergen op Zoom	Heerenveen
280	Arnoldus Tinga	1694	Groningen	Heerenveen
771	Johannes Zacharias Holst	1704	Tarnow (Mecklenburg-Schwerin)	Huizum
	Gabriel Schreuder	1609	Kiel	Joure
344	Baltus	1539	Keulen ³	Leeuwarden
340	Gysbert Clos	1544	Oldenzaal	Leeuwarden
358	Adolf Jeronimus Holsting	1565	Keulen	Leeuwarden
375	Gerlof Rycx	1595	Deventer	Leeuwarden
552	Berend Rycx	1611	Deventer	Leeuwarden
376	Claes Thomas ⁴	1596	Haarlem	Leeuwarden
	Daniel de Roussian ⁵	1609	onbekend	Leeuwarden
395	Jan Gerrits ⁶	1623	Amsterdam	Leeuwarden
548	Jan Geerts van Gorp ⁷	1615	Delft	Leeuwarden
404	Samuel Wibes of Wubbens	1639	Emden	Leeuwarden
	Jan Nicholson ⁸	1642	Engeland	Leeuwarden

¹ Volgens het burgerboek van Franeker een 'goldtwercker'.

² Hij trouwde augustus 1615 in Leeuwarden met Grietien Arents van Braems, geboren te 's-Gravenhage en werd 'goltsmit' genoemd.

³ Deze mogelijke identificatie is gebaseerd op Tresoar, Archief Hof van Friesland inv.nr. 16689, blad 113 (1539) waarin sprake is van 'Baltis van Coelen'. Dit meesterteken B staat op de Insculpatieplaten I en II afgeslagen.

⁴ Hij is de vader van Augustinus Claesen Verbeeck (Voet nr. 620).

⁵ In HCL, gg 6, f. 102v. Hij wordt 'goudwercker' genoemd in een akte waarin hij als getuige optreedt in verband met een weddenschap over de katholieke eredienst.

⁶ *Ibidem*. Ook deze Jan Gerrits trad in bovenstaande zaak als getuige op.

⁷ Hij was een goudwerker.

⁸ Zijn beroep was zilvertrekker.

Voet	Edelsmid	Jaar	Herkomst	Werkzaam in
425	Nicolaas Mensma	1669	Amsterdam (leerling)	Leeuwarden
427	Pieter Dortsman	1671	Amsterdam (gezel)	Leeuwarden
430	Elias van der Wiere	1678	Emden	Leeuwarden
436	Eise Andeles I	1682	Amsterdam (leerling)	Leeuwarden
437	Joost Willems Rijsbeeck	1683	Groningen	Leeuwarden
441	Koenraad Willem Kock	1691	Kassel	Leeuwarden
447	Andries Passamier	1698	Haarlem	Leeuwarden
450	Harmanus Dillinck I	1706	Groningen	Leeuwarden
454	Harmanus van Roon	1711	Groningen	Leeuwarden
497	Jouke Jelgerhuis	1759	Amsterdam	Leeuwarden
504	Hendrik Dauw	1764	Frederikstadt (Holstein)	Leeuwarden
523	Lucas Oling	1774	Weener (Oost Friesland)	Leeuwarden
524	Justus van den Berg	1780	Utrecht	Leeuwarden
526	Jacob de Haas	1782	Leek	Leeuwarden
532	Omius Oomkes van Dijk	1790	Emden	Leeuwarden
552	Berend Rikkès	1611	Deventer	Leeuwarden
559	Gerrit van der Leeuw	1803	Voorburg	Leeuwarden
560	Peter Kruseman	1807	Nijmegen	Leeuwarden

Bron: *Merken*²

TABEL I.V BEROEPEN VAN DE VADERS VAN DE EDELSMEDEN IN BOLSWARD (1600-1750)

Voet	Edelsmid	Beroep vader
11	Jan Stoffels	Edelsmid
25	Pieter Intjes	Edelsmid
28	Botte Sents	Koopman in stoffen
29	Holle Sjoerds	Edelsmid
33	Frans Ariens Riemersma	Secretaris Kollumerland
37	Anne Heerckes Jorna	Edelsmid
38	Frans Rienks Baardt	Eigenerfde boer
39	Pieter Jansen Poelgeest	Gardenier
40	Jacob Baukes Abbema	Wieldraaiër
41	Arian Fransen Riemersma	Edelsmid
42	Claes Fransen Baardt	Edelsmid
43	Jan Annes Jorna	Edelsmid
44	Fonger Foppes Inthema	Koopman/herbergier
45	Rienk Fransen Baardt	Edelsmid
46	Jan Jacob Munnickhuys	Kistenmaker
47	Ids Douwes Rispen	Zuivelkoopman
48	Epke Meies Enga	Eigenerfde boer
49	Jan Jansen Olthoff	Koopman
50	Claes Clasen Balck	Koopman
51	Cleis Jans Hoorn	Herbergier/makelaar

Voet	Edelsmid	Beroep vader
52	Harcke Clasen Baardt	Edelsmid
53	Meie Epkes Enga	Edelsmid
54	Pieter Horrius	Predikant
55	Gerrit Willem Pierkens	Luitenant
57	Frans Lous Machet	Bakker
58	Tobias van Velsen	Predikant
61	Jacob Doedes	Schepen
62	Gerard van Velsen	Edelsmid

Bron: *Merken*²; Tresoar, ORA Bolsward.

TABEL 1.VI BEROEPEN VAN DE VADERS VAN DE EDELSMEDEN IN LEEUWARDEN (1600-1800)

Voet	Edelsmid	Beroep vader
330	Jacob Ysbrands	Edelsmid
333	Wieger Jans	Edelsmid
351	Remeren	Edelsmid
368	Jan Jelles	Edelsmid
372	Joost Leenderts	Edelsmid
373	Meyndert Eylerts	Zijdekramer/burgemeester
379	Wyntje Eelckes	Bakker
380	Alger Hotses	Schepen/burgemeester
385	Jan Melchers Oostervelt	Edelsmid
386	Obbe Claes	Edelsmid
387	Harmen Dirks	Wapenverkoper
389	Feye Joostes	Edelsmid
391	Hessel Buwes	Edelsmid
393	Hans Christaens	Torenwachter
399	Eelcke Wyntjes	Edelsmid
405	Wyntje Berends van Asten	Edelsmid
406	Augustinus Bruijnsvelt	Edelsmid
407	Willem Jans Olthof	Handelaar in stoffen
409	Thomas Laurens van Asperen	Edelsmid
410	Hildebrand Brongersma	Secretaris van Kollum
413	Johannes Foppes Inthema	Koopman in hout/hopman
416	Johannes Pieters Langweer	Edelsmid
417	Wybrandus Lollius Jeltema	Edelsmid
420	Tjeerd Jarichs vd Lely	Edelsmid
422	Jacob Harmens Raapsvelt	Edelsmid
423	Matthias Siderius	Handelaar in ijzer
424	Frederick Jarichs vd Lely	Edelsmid
425	Nicolaas Mensma	Edelsmid
426	Claas Cornelis Jongmsma	Kistenmaker
428	Arjen Algers Mensma	Edelsmid

Voet	Edelsmid	Beroep vader
431	Laas Rintjes Benningh	Edelsmid
432	Hendrik Winsemius	Bode Hof van Friesland
433	Johannes Jans de Vos	Edelsmid
437	Joost Willems Rijsbeeck	Boekverkoper/binder
439	Anne Siderius	Handelaar in ijzer
440	Yme Ennes Jongsma	Ebbenkistenmaker
443	Bernardus Wyntjes van Asten	Edelsmid
444	Johannes van der Lely	Edelsmid
445	Cornelis Clasen Jongsma	Edelsmid
446	Hessel Sinnema	Turfdrager
448	Hendrick Dortsman	Edelsmid
451	Jacobus Jongsma	Edelsmid
452	Andele Andeles	Edelsmid
453	Bernardus Jacobus Nieubuur	Bode Gedeputeerde Staten
455	Thomas Wieland	Wijnhandelaar
457	Gosse Lieuwes Hisborda	Bode Gedeputeerde Staten
459	Bernardus Rienks Jelgerhuis	Tingieter/koffieschenker
460	Ate Scheverstein	Boekverkoper
461	Wybrandus Pierson	Lakenkoopman/dichter
462	Thomas de Ringh	Wijnhandelaar
463	Eduard Elgersma	Advocaat
466	Hans Atsma	Chirurgijn
467	Frans Stellingwerf	Bakker
468	Petrus Bernardus van Asten	Edelsmid
469	Petrus Hulshuis	Vaandrig/vroedsman/ collecteur
470	Gabynus vd Lely	Edelsmid
472	Wilhelm Fons	Schrijver in de Waag
473	Johannes Cornelis Jongsma	Edelsmid
474	Tjalling Camp	Schrijver van een compagnie
478	Jacobus Bontekoe	Kuiper
480	Harmannus Dillinck II	Edelsmid
482	Wiebe Dominicus	Luitenant
484	Frederik Sylstra	Koopman en distillateur
485	Michiel de Vrij	Koopman
486	Johannes Bernardus Jelgerhuis	Edelsmid
487	Jouke Andeles	Edelsmid
488	Johan Marcus Lentz	Bakker
489	Regnerus Elgersma	Edelsmid
490	Jan Pereboom	Koster
491	Sikke van Ommeren	Kistenmaker
492	Eise Andeles II	Conrector gymnasium
495	Klaas Riddersma	Bakker
496	Berend Storm	Kamerbewaarder
497	Jouke Jelgerhuis	Juwelier

Voet	Edelsmid	Beroep vader
499	Johannes Andringa	Bakker
500	Richaeus Elgersma II	Edelsmid
501	Jacob Boltjes	Vleeshouwer
502	Gosse Oenes Gorter	Gortmaker
507	Pieter Meeter	Roggemeter
508	Jan Antoni Karsten	Wieldraaier
509	Harmanus Wijngaarden	Hofbakker
510	Casparus Seth	Stadsexecuteur
512	Abraham Storm	Kamerbewaarder
513	Albertus Antonius Rooswinkel	Dokkumer schipper
514	Jan de Wal II	Edelsmid
516	Roelof Snoek	Timmerman
517	Hermannus Dillinck III	Edelsmid
518	Aene Feenstra	Bakker
519	Nicolaas Swalue	Verver
520	Hermanus Smeding	Koopman
521	Willem Wagenvelt	Lijndraaiersgezel
522	Bernardus Johannes Jelgerhuis	Edelsmid
529	Johannes Feddema	Glazenmaker
531	Frans Goslings Braaksma	Burgemeester
534	Pibo Elgersma II	Edelsmid
535	Harmanus Johannes Hessling	Hoedmakersgezel
537	Jacobus Doekes Smeding	Koekebakker
538	Hendrik van der Heyde	Kleermaker
540	Gerhard Heimans	Burgerhopman
545	Hendrikus de Wit	Edelsmid
546	Halbe Wouters Schut	Bakker
547	Jetse Payes	Edelsmid
551	Dirck Jacobs de Valck	Edelsmid
554	Theodorus Pas	Soldaat
556	Tiddorus Eekhoff	Kistenmaker
557	Johannes Camminga	Wolkammer
558	Andreas Rooswinkel	Edelsmid
561	Willem Lammert Schmitz	Statenbode
562	Willem Schreuder	Koffieschenker
565	Jurjen Ernst Schreuder	Gardesoldaat
566	Joseph Elkan Kahn	Koopman

Bron: *Merken*²

TABEL II.1 WETTELIJKE GEHALTEN VAN HET GOUD EN ZILVER IN HOLLAND EN FRIESLAND (1502-1695)

	Holland	Friesland			
	1502	1529	1602	1603	1695
fijn goud of Ducaten-goud	23 karaat 10,5 grein (1,5 gr. remedie)	24 karaat (kwart karaat remedie)	als in het plac-caat van 1520 en 1586		
filet goud/ werkgoud/ Kroonegoud	22 karaat (3 gr. remedie)	22 karaat (kwart karaat remedie)	22 karaat (kwart karaat remedie)	22 karaat (kwart karaat remedie)	21 karaat 9 grein*
	19 karaat 3 grein (3 gr. remedie)	19 karaat (kwart karaat remedie)			
grosserye of 'grote keur'	11 denier 8 grein (1 gr. remedie) 945/000 of 941/000	11 penningen 8 grein (2 grein remedie) 945/000 of 938/000	11 penningen 8 grein (2 grein remedie) 945/000 of 938/000	11 penningen 3 grein (zonder remedie) 927/000 ⁹	11 penningen 6 grein+ 937/000
menutery of 'kleine keur'	(8 grein remedie)	10 penningen 12 grein 875/000	10 penningen 12 grein 875/000		10 penningen 12 grein^ 875/000

Bron: *Chbk* en Gans, *Goud-en zilvermerken van Voet*.

* Volgens keurmeester-generaal Ketel in 1694 in werkelijkheid niet beter dan 18, 19, 20 1/2 half karaat.

+ Volgens keurmeester-generaal Ketel in 1694 in werkelijkheid niet beter dan 10 penningen 20 grein = ca. 900/1000.

^ Volgens keurmeester-generaal Ketel in 1694 in werkelijkheid niet beter dan 10 penningen = 833/1000.

TABEL VI.1 DE STADSBESTUURDERS VAN BOLSWARD IN 1664, BEROEP EN HUN KAPITAALAANSLAG IN 1672

Edelsmid	Burgmr.	Raad	Vroedschap	Beroep	Aanslag in 1672
Claes Clasen Balck sr.	*			Koopman/jurist	ovl
Aucke Iges Algra	*			Koopman/stadsecretaris	
Frans Arians Riemersma	*			Edelsmid	2.000
Duco Gellius Hemminga	*			Procureur boelgoedontvanger Wonseradeel loco-secretaris van Wonseradeel.	12.000
Floris Floris Posthumus	*			Winkelier	
Sierck Gerbens Monsma	*			Schrijver compagnie	10.000/2.000
Simon Sipckes		*		Koopman	
Siuck Cornelis Cannegieter		*		Kangieter	4.000/2.000
Gysbertus Siersma		*		Secretaris	25.000
Joost Hendricks Schenkel			*	Chirurgijn	

⁹ HCL, M 99, nr. 40, d.d. 19 april 1603. Missive van Gedeputeerde Staten aan de Magistraat van Leeuwarden met de mededeling dat grote keur afgezwakt is op 11 penningen en drie grein. Ook in *Chbk*, v, 102-103.

Edelsmid	Burgmr.	Raad	Vroed- schap	Beroep	Aanslag in 1672
Hilbrandt Remsma			*	Jurist	3.000
Epe Piers Siccama			*	Koopman	1.000 door- gehaald
Jan Pijtters			*		
Anne Heerckes Jorna			*	Edelsmid	5.000
Regenerus Bruynsma			*	Dijkgraaf Wonseradeel	6.000
Jan Sipckes			*	Oud-burgemeester	6.000
Jan Sjoerds			*	Gardenier	3.000
Gerrit Douwes Twellinga			*		2.500
Sjoerd Reins Binthiema			*	Schoenmaker	1.000
Folckert Rochus			*	Edelsmid	ovl
Heert Clasen Minsma			*	Winkelier	1.500/2.500
Dr. Phocaeus Siersma			*	Jurist	
Douwe Sybes Wijnbergh			*	Chirurgijn	3.000/1.500
Dr. Tarquinius Boelens			*	Gedeputeerde	
Wijntje Intes			*	Rentenier	
Sybrandus Heringa			*	Rentmeester	Hennaar- deradeel
Atte Siouckes Nijland			*	Houthandelaar	4.000
Fonger Foppes Inthema			*	Edelsmid	ovl
Jacob Bauckes Abbema			*	Edelsmid	ovl
Goris Heerckes Buma			*	Koopman	5.000/1.000
Oene Feyckes			*	Hopman	3.000/1.000
Tiamcke Ipes Wittinga			*	Apotheker	3.000/1.000
Sierck Siercks Meylema			*	Apotheker	

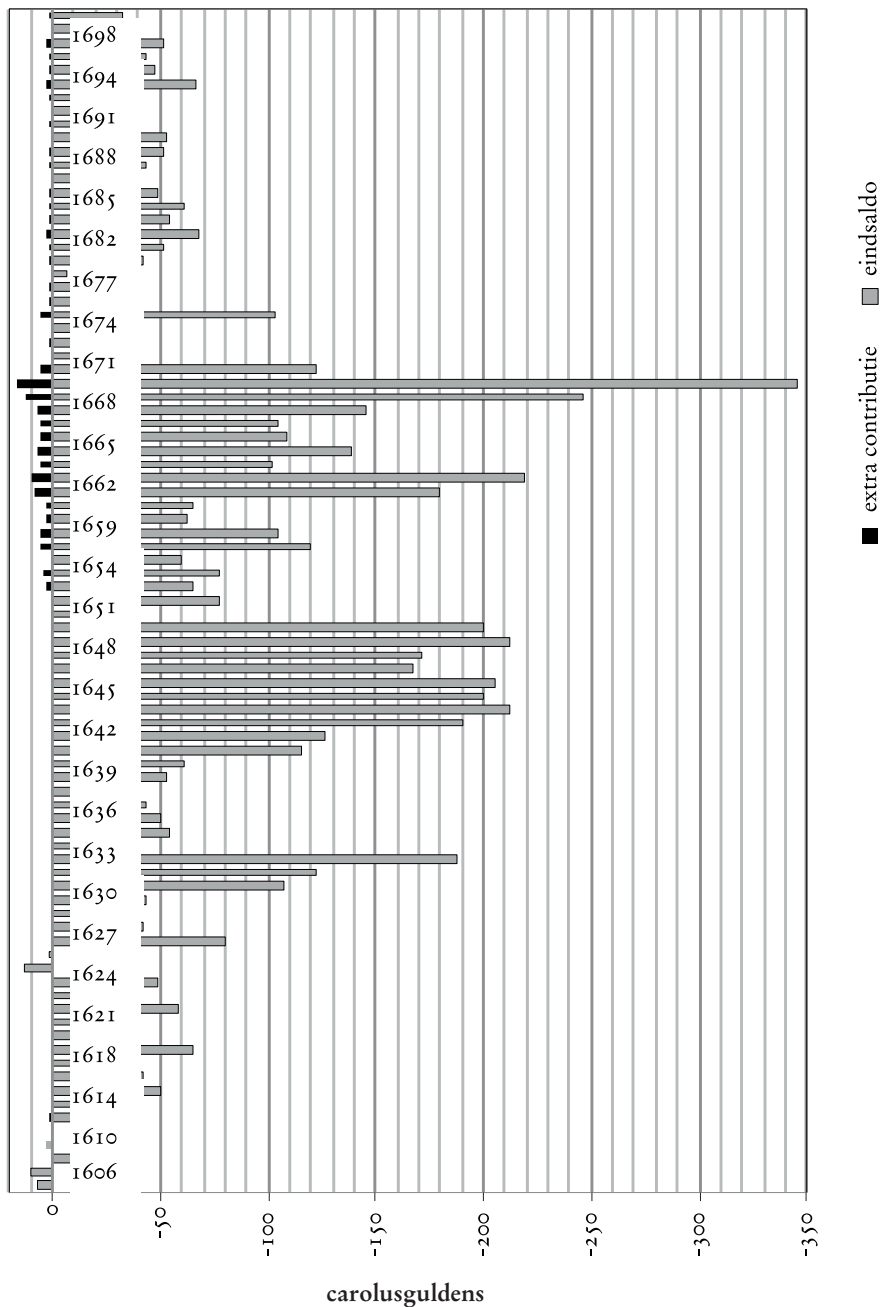
Bron: Schotanus, *Beschrijvinge van de heerlijckheydt van Friesland* en GAB, inv.nr. 151.

TABEL VI.II EDELSMEDEN ALS AFGEVAARDIGDE OP DE FRIESE LANDDAG (1632-1700)

	Edelsmid	Stad			
1632	Frans Arians Riemersma	Bolsward			
1633	Augustinus Verbeeck			Sneek	
1634	Augustinus Verbeeck			Sneek	
1640	Frans Arians Riemersma	Bolsward			
1651	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1652	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1653	Frans Arians Riemersma	Bolsward			
1654	Frans Arians Riemersma	Bolsward			
1661	Frans Arians Riemersma	Bolsward			
1667	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1668	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1673	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1675	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1676	Anne Heerckes Jorna	Bolsward			
1679	Jan Jacobs Munnickhuys	Bolsward			
1681	Claes Clasen Balck	Bolsward			
1686	Claes Clasen Balck	Bolsward			
1690	Jan Saagmans				Stavoren
1691	Jan Jacobs Munnickhuys	Bolsward			
1692	Jan Jacobs Munnickhuys	Bolsward			
1692	Thomas Hicht		Dokkum		
1695	Jan Saagmans				Stavoren
1700	Jan Saagmans				Stavoren

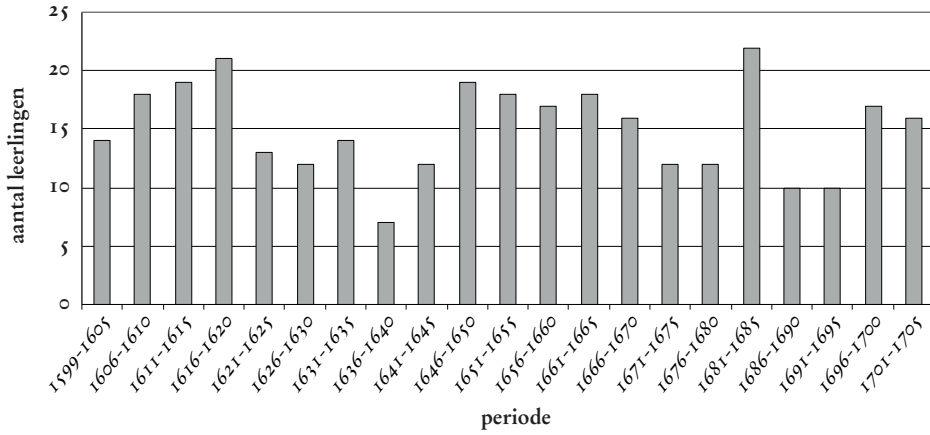
Bron: Deze gegevens zijn ontleend aan de site van M.H.H. Engels. <http://home.wanadoo.nl/mpaginae/Staten/volmachten.htm>.

GRAFIEK VI.III EINDSALDO JAARREKENING EDELSMEDENGILDE LEEUWARDEN EN EXTRA CONTRIBUTIE IN CAROLUSGULDENS (1606-1700)

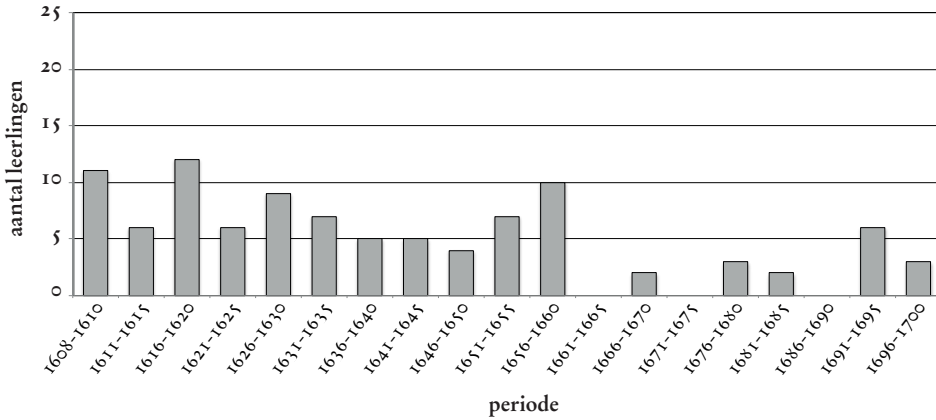
Bron: hcl, 1098 Gilden en Beurzen c.a. te Leeuwarden, 1482-1896, inv.nr. 65.

GRAFIEK VII.I AANTAL INGESCHREVEN LEERLINGEN IN LEEUWARDEN PER 5-JARIGE PERIODE (1599-1705)

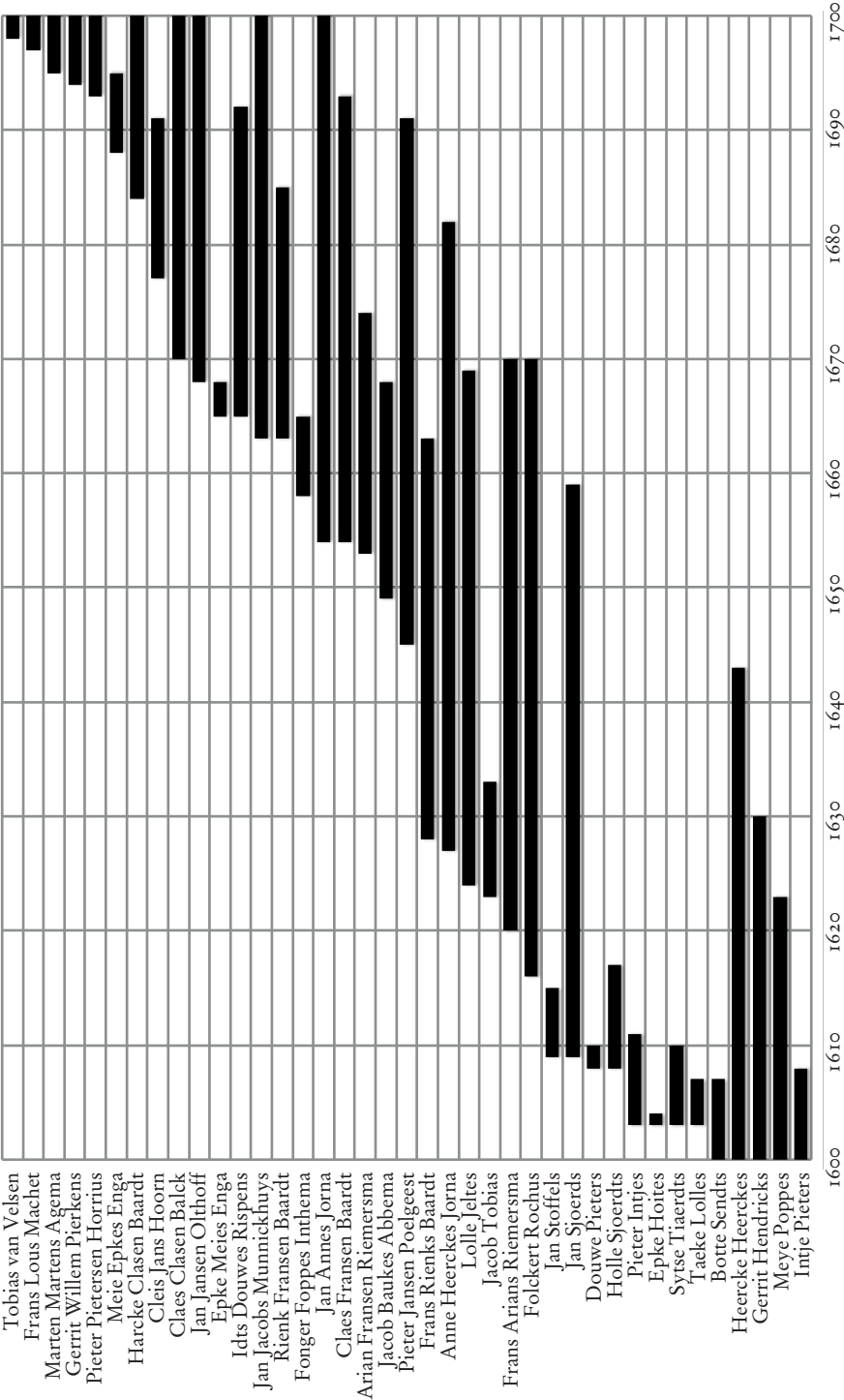
Bron: Visscher, 'Leeuwarder leerlingenboekje' (1599-1705).

GRAFIEK VII.II AANTAL INGESCHREVEN LEERLINGEN IN BOLSWARD PER 5-JARIGE PERIODE (1608-1700)

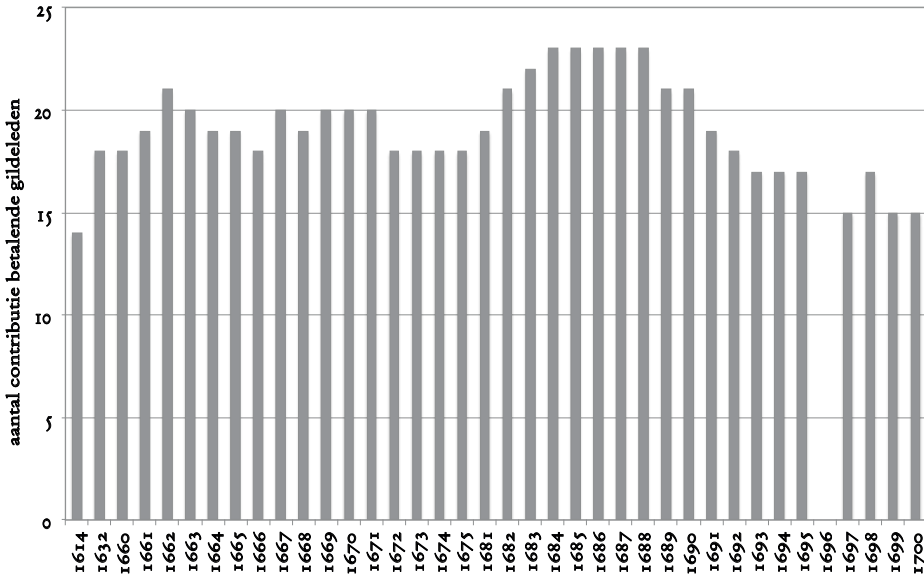

Bron: GAB inv.nr. 841.

GRAFIEK IX.I WERKZAME PERIODE BOLSWARDER EDELSMEDEN (1600-1700)

GRAFIEK IX.II AANTAL CONTRIBUTIE BETALENDE LEDEN VAN HET LEEUWARDER EDELSMEDENGILDE (1614-1700)

Bron: HCL, 1098 Gilden en Beurzen c.a. te Leeuwarden, 1482-1896, inv.nr. 65.

TABEL X.I ZILVER, CONTANTEN, VORDERINGEN EN SCHULDEN IN FRIESE EDELSMEDENBOEDEL IN CAROLUS GULDENS

Jaar	Edelsmid	Woonplaats	Zilver	Geld	Credit	Debet
1608	Intje Pieters ¹⁰	Bolsward			822	214
1610	Sytse Tiaerds ¹¹	Bolsward			137	254
1632	Weduwe Holle Sjoerds ¹²	Bolsward			4.512	638
1639	Frans Ariens Riemersma ¹³	Bolsward	789	407	6.790	2.167
1665	Fonger Foppes Inthema ¹⁴	Bolsward	217		317	2.328
1668	Jacob Baukes Abbema ¹⁵	Bolsward	247		125	787
1674	Frans Ariens Riemersma ¹⁶	Bolsward		6		

¹⁰ Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 126, f. 176v-179.

¹¹ Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 126, f. 219-222v. In de beschrijving bevindt zich een opsomming van de zilveren voorwerpen zonder waardebepalng. Tevens '3 cunstboecken [...] een boeck der menschelijke proportien' en een 'boek van munten'.

¹² Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 130, f. 1-4.

¹³ Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 131, f. 137-149. Frans Baardt en Anne Heerckes Jorna taxeerden het gereedschap op 95 carolusguldens.

¹⁴ Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 140, f. 21-43.

¹⁵ Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 142, f. 1-7.

¹⁶ Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 144, ongef. Frans Riemersma woonde in bij zijn dochter Doickien. Zij was getrouwd met de procureur Johannes Theodori Steindam. Behalve diverse boeken ook '1 silveren gilde penningh'.

Jaar	Edelsmid	Woonplaats	Zilver	Geld	Credit	Debet
1675	Weduwe Epke Meies Enga ¹⁷	Bolsward	48	56	31	
1680	Rienk Fransen Baardt ¹⁸	Bolsward	366	36		700
1685	Rienk Fransen Baardt ¹⁹	Bolsward		32	508	189
1712	Frans Lous Machet ²⁰	Bolsward				
1752	Tobias van Velsen ²¹	Bolsward	1.885	620	6.438	444
1786	Laurens Ringnalda ²²	Bolsward	2.000	1.500		
1622	Uldrick Ibeles ²³	Dokkum	618			
1633	Lammert Hendricx ²⁴	Dokkum	544	43	261	221
1666	Gerrit Bruynia ²⁵	Dokkum		289	1.090	
1671	Trochel Minderda ²⁶	Dokkum				
1625	Adriaen Joostes ²⁷	Franeker				
1636	Rogier Sapes ²⁸	Franeker				
1638	Feicke Simons ²⁹	Franeker		326		163
1681	Tierck Hilarius ³⁰	Franeker	467 455 ³¹ 1.109 ³²	2.293		
1631	Weduwe Jarich Hendrickx ³³	Heerenveen		23		
1658	Michiel Jelles ³⁴	Heerenveen				
1701	Arnoldus Tinga ³⁵	Heerenveen	1.603	1.057	1.450	
1765	Popke Wiersma ³⁶	Heerenveen				
1667	Geert Evertsz ³⁷	Huizum				

17 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 144, f. 140-145. In de boedel 'een silveren signet met een silveren lepel waer op *Epcke Meijes* staat'. 'Epcke Meijes heeft volgens zijn eigen annotatie aen troupenningen, bruiddegoms cleeren & andersints tot zijn laste gecocht 350-0-0 die noch naderhants uijt het gemeen zijn betaelt geworden'.

18 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 184, f. 117-120. Scheiding van goederen ten behoeve van de weeskinderen.

19 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 45, ongefol., d.d. 16 maart 1685. Harcke Baardt nam voor 52 carolusgulden het gereedschap van zijn overleden oom over.

20 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 148, f. 1-13; rest ongefol.

21 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 97, f. 91-112.

22 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 153, f. 121ev.

23 Tresoar, ORA Dokkum, inv.nr. 111, ongefol., d.d. 2 oktober 1612.

24 Tresoar, ORA Dokkum, inv.nr. 119, ongefol., d.d. 12 april 1633.

25 Tresoar, ORA Dokkum, inv.nr. 133, f. 68-77v.

26 Tresoar, ORA Dokkum, inv.nr. 135, f. 222-226v.

27 Tresoar, ORA Franeker, inv.nr. 133, f. 166ev. De nazaten waren erfgenaam van wijlen Diederik van Scheelen of Schoolen die met Maijcke Joostes, een zuster van Feye Joostes (Voet nr. 389) getrouwd was. Vriendelijke mededeling dhr. Gerard Mast.

28 Tresoar, ORA Franeker, inv.nr. 192, f. 311-329. Boelgoedverkoop van Rogier Sapes. Hij bezat tientallen boeken waaronder het *Schildersboeck* van Carel van Mander.

29 Tresoar, ORA Franeker, inv.nr. 134, f. 686-694. 'Gesturven in het Provenhuys'. Zie Spaans, *Armenzorg in Friesland*, 26-27.

30 Tresoar, ORA Franeker, inv.nr. 155, f. 276-279.

31 *Ibidem*. 'Verkocht aan de Munt te Leeuwarden'.

32 *Ibidem*. 'Noch aldaer [Leeuwarden P.S.] aen het Silver Smits gilde het gereedschap & het gemaectt silver & goud vercocht'.

33 Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 129, f. 78v-80v.

34 Tresoar, ORA Schoterland, inv.nr. 75, ongefol.

35 Tresoar, ORA Schoterland, inv.nr. 81, f. 281-285.

36 Tresoar, ORA Schoterland, inv.nr. 182, f. 133ev.

37 Tresoar, ORA Leeuwarderadeel, inv.nr. 100, f. 175-177v. Vriendelijke mededeling: dhr. S. van Albada.

Jaar	Edelsmid	Woonplaats	Zilver	Geld	Credit	Debet
1709	Johannes Zacharias Holst ³⁸	Huizum				
1756	Menno Thijssen ³⁹	Huizum				
1767	Paulus Hoekema	Huizum				
1666	Pieter Douwes ⁴⁰	Kollum	2.900	806		
1581	Jelle Jansz ⁴¹	Leeuwarden				
1585	Jan Tiercx ⁴²	Leeuwarden	580	4	13	91
1586	Weduwe Hendrick Doedes ⁴³	Leeuwarden			211	68
1595	Hendrick Koops ⁴⁴	Leeuwarden	766	47	163	443
1597	Weduwe Amelius Jans ⁴⁵	Leeuwarden				
1598	Dirck Jans ⁴⁶	Leeuwarden				
1599	Buwe Tyercx Buwema ⁴⁷	Leeuwarden				
1612	Wyntje Eelckes ⁴⁸	Leeuwarden	395		552	109
1625	Jan Melchers Oostervelt ⁴⁹	Leeuwarden	1.608	690	4.955	
1627	Hessel Buwes ⁵⁰	Leeuwarden				
1633	Jan Wierds ⁵¹	Leeuwarden	430	196		
1638	Minne Sickes ⁵²	Leeuwarden		120	545	920
1640	Weduwe Cornelis Roos ⁵³	Leeuwarden				
1644	Rintje Jans ⁵⁴	Leeuwarden		5		

³⁸ HCL, y 75, f. 179-181.

³⁹ HCL, e 1, f. 204-207. Het betreft hier een inventarisatie in verband met een acte van separatie.

⁴⁰ Tresoor, ORA Kollumerland, inv.nr. 81, f. 283-302. 'Silverwerck: Eerstelijck een silveren plaet waer op gesneden staet het huijsgesin van w: Pieter Douwes' en 'een plaet waerop gesneden staen Pieter Douwes tweelingen'.

⁴¹ HCL, y 4, f. 307-309.

⁴² HCL, y 8, f. 97-103.

⁴³ HCL, y 8, f. 343-350.

⁴⁴ HCL, z 2, f. 469-480.

⁴⁵ HCL, y 11, f. 56-57v. Heyltyen Pieters overleed in een kamer aan de Suypstraat. 'Goudtsmidts gereetschappe bevonden inden Clockstraat alwaar voorschr. Heyltien met eenen Reynier Jansz winkel was houdende'.

⁴⁶ HCL, y 11, f. 254.

⁴⁷ HCL, y 11, f. 300v-302. Het zilver werd gekeurd door keurmeester Claes Thomas (Voet nr. 376) en olderman Meynert Caspers (Voet nr. 374). Onder de boeken onder andere: *Het thresoor oft schat van alle specien, figuren en sorten van gouden en silveren munten, alle muntmeesters, wisselaers, rentmeesters, coopliden en alle liefhebbers der antiquiteiten zeer bequam ende noodelijck* en *Den oorspronck ofte fundament der wederdoperen*.

⁴⁸ HCL, z 9, f. 109-118v. De waarde van het gereedschap werd op 90 carolusguldens bepaald.

⁴⁹ HCL, z 16, f. 87-104v. Het gereedschap werd door Laurens Thomas (Voet nr. 377) en Cornelis Cornelis Roos (Voet nr. 384) op 140 carolusguldens gewaardeerd. Onder de goederen onder andere 'een gladde rustingh met stormhoed, een musquet met bandelier, een sydgeweer' en 'een pongiaerd'.

⁵⁰ HCL, z 3, f. 3-10. Zie ook FMB, december 1990, 7-8. Het boelgoed bracht 60 carolusguldens op. In de boedel 'een groot schilderij van zijn eigen persoon'. Cornelis Faber (Voet nr. 396) kocht 'goltsmitsriollen' voor 4 carolusguldens.

⁵¹ HCL, z 19, f. 7-12v. Jan Wierds was getrouwd met een dochter van Hero Ulckes, predikant te Oudkerk. Zie: Romein, *Naamlijst* 1, 125-126.

⁵² HCL, z 20, f. 166-169. Het gereedschap werd op 120 caroluguldens geschat. Onder de debiteuren bevonden zich onder andere stadhouder Hendrik Casimir I en zijn opvolger Willem Frederik.

⁵³ HCL, y 33, f. 499-501v. Cornelis Roos werd 'in leven rentmeester der selver stadt' genoemd. Onder het zilver ander andere 'groninger goed'.

⁵⁴ HCL, y 34, f. 607-616. Het betreft hier de inventarisatie van de goederen van Wendel Rinties, die in 1609 getrouwd was met Jan Hansen. Uit dit huwelijk werd Rintje Jans geboren. Obbe Claes (Voet nr. 386) trad als curator over de 'uytlandig sijnde goutsmidtsgesel' op. Jans liet in zijn moeders huis een kist achter. Ook aangehaald in Stoter, *De Zilveren Eeuw*, 40.

Jaar	Edelsmid	Woonplaats	Zilver	Geld	Credit	Debet
1648	Minne Sickes ⁵⁵	Leeuwarden		76		
1650	Feye Joostes ⁵⁶	Leeuwarden				
1652	Eelcke Wyntjes ⁵⁷	Leeuwarden	1.222	80	230	
1655	Augustinus Bruijnsvelt ⁵⁸	Leeuwarden	1.068			
1661	Alger Mensma ⁵⁹	Leeuwarden	2.650	1.375	3.033	
1662	Johannes Pieters Langweer ⁶⁰	Leeuwarden	773		333	231
1663	Willem Olthoff ⁶¹	Leeuwarden	2.711	109	1.519	
1668	Hilbrand Brongersma ⁶²	Leeuwarden	6.867		3.485	
1668	Homme Dircks Goltsma ⁶³	Leeuwarden	2.577	1.763		133
1672	Homme Dircks Goltsma ⁶⁴	Leeuwarden			11.808	
1685	Ynske Nannes Ockma ⁶⁵	Leeuwarden		4.389	880	1.250
1688	Tiaerdt van der Lely ⁶⁶	Leeuwarden				
1689	Jacob Philips Levy ⁶⁷	Leeuwarden	1.113		847	163
1691	Joost Rijsbeeck ⁶⁸	Leeuwarden				
1698	Johannes Foppes ⁶⁹	Leeuwarden				

⁵⁵ HCL, y 36, f. 103-108/120. Zie ook: HCL, x 9, f. 218-223v. Curator dr. Christianus Schotanus, professor aan de Universiteit van Franeker, legt verantwoording af over de weeskinderen Sara Minnes en Sicke Minnes. Dit waren de kinderen uit het eerste huwelijk met Maycke Anthonij van Wickevoort. Bastiaan Aerts Gorp, oud-burgemeester van Sneek, trad als curator op over de kinderen uit het huwelijk van Minne Sickes met zijn dochter Lijntje Gorp. Uit deze scheiding van de goederen blijkt dat Minne Sickes bij zijn tweede huwelijk niets inbracht. Na aftrek van alle kosten bleef voor de beide partijen 1.345 carolusgulden te verdelen.

⁵⁶ HCL, z 4, f. 31-32v. Het betreft de executie van zijn goederen.

⁵⁷ HCL, y 37, f. 439/451-462. In de inventaris bevonden zich 'vier schilderijen sijnde het beeltenisse van w: Eelcke Wijntjes & sijn huysvr. & twee harders tronijs naer 't leven van haer broeders kinderen getekent' en 'een met een eken list zijnde de beeltenisse van w: Eelcke Wijntjes suster'. Onder het zilver in de winkel: 'aen Sint Nicolaes ofte kindergoed van allerhande soorte vijff & sestig lood'. Onder het zilver in de huishouding: 'Een silveren cop met d' echtel. haer wapens 15 loodt, twee silver beslagen boecken, een mosterpot met silveren lid getekent met der echtel. wapens'.

⁵⁸ HCL, z 25, f. 38-48. De taxatie werd verricht door Egbert van Lycklama (Voet nr. 178) en Wyntien Beerns van Asten (Voet nr. 405).

⁵⁹ HCL, z 26, f. 43v-52. 'Twee stuckies soldier tot twee lood en een vierendeel, 't lood 20 stuivers'. Onder de schilderijen 'een schilderie van gevogelte 5-0-0'. In de categorie 'dubieuze debiteuren' onder andere Feye Joostes (Voet nr. 389).

⁶⁰ HCL, y43, f. 151-176. Gedeeltelijk afgebeeld in Voet, *Merken*, 141-144. 'Clara de Munnick heeft ten houwelijk ingebracht aen contante penn twee duisent cargl'.

⁶¹ HCL, y 43, f. 374-412 en 443-447. Afgedrukt als bijlage A in: Ottema, 'Geschiedenis', 314-323.

⁶² HCL, y 48, f. 57-94. 'Een penninck met het beeld van Cromwel & mas niello, wegende 4 1/4 loodt'.

⁶³ HCL, z 27, f. 118-131v. Zie ook Dolk, *FMB*, december 1990, 8-9.

⁶⁴ HCL, y 51, f. 7-44. Het goud en zilver in deze boedelbeschrijving is niet naar waarde en gewicht gespecificeerd. De hoeveelheid is echter aanzienlijk. In zes rekeningboeken komen verschillende collega's uit diverse Friese steden als debiteur voor en ook 'haer hoogheyt Albertina Agnes'.

⁶⁵ HCL, y 63, f. 79-89v. Zij was een schoonzuster van Claes Fransen Baardt en hertrouwde na de dood van haar man Rinnert Harckes met de Leeuwarder edelsmid Frederick Jarichs van der Lely (Voet nr. 424).

⁶⁶ HCL, y 65, f. 223-239v. Deels afgedrukt als bijlage B in: Ottema, 'Geschiedenis', 324-330. Deze inventaris werd opgemaakt vanwege achterstallige huishuur op verzoek van Aeltje, Frederick en dr. Gerhardus van der Lely, de zuster en broers van Tiaerdt Jarichs van der Lely.

⁶⁷ HCL, y 66, f. 239-250. Een handelaar in goud en zilver. Hij werd ook wel 'Jacob de Joode' genoemd.

⁶⁸ HCL, y 67, f. 231ev. Het betreft hier de goederen die Rijsbeeck met zijn compagnon, de distillateur Cornelis Inthema, in gemeenschappelijk eigendom had.

⁶⁹ HCL, y 72, f. 75-82.

Jaar	Edelsmid	Woonplaats	Zilver	Geld	Credit	Debet
1698	Nicolaes Mensma ⁷⁰	Leeuwarden	589			
1698	Weduwe Arien Mensma ⁷¹	Leeuwarden	2.178	74	206	223
1719	Age Lolkes Schaap ⁷²	Leeuwarden				
1735	Hendrick Monsma ⁷³	Leeuwarden				
1589	Dirck Jans ⁷⁴	Sneek	392	30	158	1.797
1590	Heere Michiels ⁷⁵	Sneek	44	28		
1618	Ellert Jacobs ⁷⁶	Sneek	808	9	204	120
1625	Jan Jansz ⁷⁷	Sneek		511	561	181
1638	Augustinus C. Verbeeck ⁷⁸	Sneek	1.080			
1656	Wieger Jansen van Isens ⁷⁹	Sneek	1.594		120	130
1674	Weduwe Olef Thomas ⁸⁰	Sneek	1.345	173		
1686	Hidsert Jans Lauswolt ⁸¹	Sneek				2.900
1672	Johannes Provana ⁸²	Workum				
1678	Haring Gerbens Jaersma ⁸³	Workum	464	80		2.650
gem.			1.309	522	1.687	723

⁷⁰ HCL, y 72, f. 84-92v. 'Een conterfeitsel van w. Nicolaus Mensma cum uxore et filijs in een [...] list'.

⁷¹ HCL, y 72, f. 147-154 en 188-189v. Onder de huisraad 'een conterfeitsel van wijlen Arrien Mensma cum uxore in een kist'.

⁷² HCL, gg 108, f. 40-41v.

⁷³ HCL, gg 123, f. 83v-85.

⁷⁴ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 143, f. 215-220v.

⁷⁵ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 143, f. 245-247.

⁷⁶ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 151, f. 25-35.

⁷⁷ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 155, f. 441-462v.

⁷⁸ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 162, f. 573-587.

⁷⁹ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 167, f. 36-39.

⁸⁰ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 175, f. 168v-169v. 'Sijn gecompereert ten wese boecke deser stede Wijger Jansen Ininga, olde boumr. alhier, als geauthoriseerde curator over Trijntie Olephs nae gelaten weeskint w: Oleph Thomas bij Eelkien Pijters echtelijck geprocreert'. Eelckjen Pieters hertrouwe met Hilbrand Gerlofs van der Wouw (Voet nr. 636) en na diens dood met Hidsert Jans Lauswolt (Voet nr. 278/640).

⁸¹ Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 175, f. 168v-169v. 'Compareerden ten weesboecke der Stede Sneek Fockjen Hendricks laetste wed. w: de schepen Wijger Jansen Ysinga (Voet nr. 631) als bestemoer van Fockje Hidserts Lauswolt, een dochter van Hidsert Lauswolt mr. silversmid alhier bij Eelckjen Pieters echtelijck geprocreert'.

⁸² Tresoar, ORA Workum, inv.nr. 164, ongefol. Vriendelijke mededeling door G. Mast.

⁸³ Tresoar, ORA Workum, inv.nr. 164, f. 278-284v.

TABEL X.II GELEVERDE GOUDEN OORIJZERS DOOR JAN RIENSTRA (1784)

Edelsmeden	Aantal	Gewicht	Edelsmid	Aantal	Gewicht
Born	1	41	Westerbaan	1	47
Ringnalda	1	46	Jorrtisma	1	53
Eertmans	2	89	Born	1	47
Wagenaar	2	90	Ringnalda	2	94
Rienstra	1	43	Rienstra	1	48
Ringnalda	1	46	Abbema	1	44
Rienstra	1	64	Rienstra	1	44
Rienstra	1	46	Eertmans	1	46
Born	1	39	Born	1	41
Wed. Roorda	1	46	Rienstra	1	43
Rienstra	1	50	Bronger	2	91
Wed. Draadsma	1	46	Rienstra	1	46
Born	1	40	Eertmans	1	44
Eertmans	1	43	Jaitse	1	44
Westerbaan	2	88	Rienstra	1	44
Oneides	4	187	Eertmans	1	45
Acronius	1	45	Rienstra	1	47
Ringnalda	2	92	Ringnalda	1	44
Westerbaan	2	90	Wed. Roorda	1	46
Wagenaar	1	49	Rienstra	1	50
Swalue	1	48	Oneides	1	36
Mackum Wiersma	1	45	Westerbaan	1	46
Ringnalda	1	43	Eertmans	1	45
Ruardi	1	48	Congilius?	1	46
Rienstra	1	48	Bronger	2	106
Ringnalda	1	46	Congilius?	1	44
Born	1	48	Westerbaan	2	90
Rienstra	1	53	Rienstra	1	45
Abbema	2	87	Ringnalda	1	45
			Westerbaan	2	90
totaal	38	1746	totaal	35	1601
		2,685 kg			2,462 kg

Bron: Tresoar 93-51 J. Rienstra, goud- en zilversmid te Sneek.

Gebruikte bronnen, literatuur en internetsites

Archieven

Gemeentearchief Bolsward (GAB)

- Archief goud- en zilversmedengilde
- Oud rechterlijk archief
- Archief van het stadsbestuur

Gemeentearchief Dokkum (GAD)

- Archief goud- en zilversmedengilde

Gemeentearchief Franeker (GAF)

- Archief goud- en zilversmedengilde
- Oud rechterlijk archief
- Archief van het stadsbestuur

Gemeentearchief Heerenveen (GAH)

- Oud rechterlijk archief

Gemeentearchief Scharsterland (HAS)

- Oud rechterlijk Archief

Gemeentearchief Sneek (GAS)

- Goud- en zilversmedenarchief
- Oud rechterlijk archief
- Archief van het stadsbestuur

Gemeentearchief Workum (GAW)

- Oud rechterlijk archief

Historisch Centrum Leeuwarden (HCL)

- Archief goud- en zilversmedengilde
- Oud rechterlijk archief
- Archief van het stadsbestuur

Stadsarchief Amsterdam (SAA)

- Archief van de Burgemeesters
- Archief van de notarissen met standplaats Amsterdam
- Archieven van de gilden
- Archief S. Hart

Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland (SKKN) Utrecht

Tresoor Leeuwarden

- Archief Hof van Friesland
- Archief van gewestelijke bestuursinstellingen in Friesland (1580-1795)
- Archieven van de Friese stadhouders
- Oud rechterlijk archieven
- Familiearchieven
- Archief J. Rienstra
- Archief H. Smeding

The Frick Collection The Montias Database of 17th Century Dutch Art Inventories

Literatuur

- Abma, G., *De vier Bolswarder lenen* (Bolsward 1979).
- Ackermans, G., *Herders en huurlingen. Bisschoppen en priesters in de Republiek (1663-1705)* (Amsterdam 2003).
- Agterberg, M., *De bodebus in de Lage Landen* (Schipluiden 1980).
- Ambaum, J.W.M., *Nederlands goud* (Utrecht 1963).
- Andela, H.A.M., *Bolsward, zeven eeuwen minderbroeders* (Bolsward 1976).
- Andreae, A.J., *Nalezing op de nieuwe naamlijst van grietmannen van jhr. mr. H. Baerdts van Sminia* (Leeuwarden 1893).
- Apeldoorn, L.J., van, *De kerkelijke goederen in Friesland. Beschrijving van de ontwikkeling van het recht omtrent de kerkelijke goederen in Friesland tot 1795* (2 dln.; Leeuwarden 1915).
- Avest, H.P. ter (red.), *Harlinger zilver* (Harlingen 1996).
- Avest, H.P., ter, 'Een knottekistje?' in: J.P. van Rijen (red.), *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub*, 99-102.
- Baerdts van Sminia, H., van, *Nieuwe naamlijst van grietmannen* (Leeuwarden 1837).
- Bak, S. (red.), *Nanne Ottema. Een kleurrijk verzamelaar* (Franeker 1999).
- Bakker, P., *Gezicht op Leeuwarden. Schilders in Friesland en de markt voor schilderijen in de Gouden Eeuw* (Amsterdam 2008).
- Bakker, P., 'Een schilder en zijn netwerk. Lambert Jacobsz en een nieuw beeld van de zeventiende-eeuwse schilderkunst in Friesland', *De Vrije Fries* 88 (2008) 31-64.
- Bakker, P., *De Friese schilderkunst in de Gouden Eeuw* (Zwolle 2009).
- Baks, P., 'Saksische heerschappij in Friesland, 1498-1515: dynastieke doelstellingen en politieke realiteit', in: J. Frieswijk e.a. (red.), *Fryslân, staat en macht*, 85-106.
- Baks, P., '1499-1515: 'gesteld in Freslant dar man hof ende stat onderhouden sal', in O.Vries e.a., *De Heeren van den rade*, 17-46.
- Beek, J.R. van., 'Oude Friese maten en het toezicht daarop', *De Vrije Fries* 30 (1930) 98-106.
- Beeling, A.C., *Dutch silver 1600-1813* (Leeuwarden 1983).
- Beeling, A.C., *Nederlands zilver 1600-1813* (3 dln.; Leeuwarden 1979-1986).
- Beets, N., 'Herschepingen', in: Hofstede de Groot e.a. (red.) *Feest-bundel Dr. Abraham Breddius aangeboden den achttienden april 1915*, 1-8.
- Beijne, G., P. van Dael en G. van den Hout, *Kerkzilver uit de Gouden Eeuw* (Amsterdam 1993).
- Belonje, J., 'Vijf te Sexbierum bezorgde paskwillen', *De Vrije Fries* 58 (1978) 97-100.
- Berg, H.M. van den, *Noordelijk Oostergo: Ferwerderadeel* ('s-Gravenhage 1981).
- Berg, H.M. van den, *Noordelijk Oostergo: Kollumerland en Nieuw Kruisland* ('s-Gravenhage

- 1989).
- Berge van den-Dijkstra, 'Harlinger zilversmeden in aanraking met justitie' in: ter Avest, *Harlinger zilver* (Harlingen 1996).
- Bergh van den-Hoogterp, L.E., *Goud- en zilversmeden te Utrecht in de late middeleeuwen* (2 dln.; 's-Gravenhage 1990).
- Berns, J.L. (e.a.) *Archief Hof van Friesland. Inventaris van het archief van de Raad na 1515 het Hof van Friesland*. (Hilversum 1999).
- Bergsma, W., *Tussen Gideonsbende en publieke kerk. Een studie over het gereformeerd protestantisme in Friesland 1580-1650* (Hilversum 1999).
- Bich Luu, L., 'Buitenlandse edelsmeden in London in de 16de en vroege 17de eeuw met een speciale verwijzing naar Antwerpen', in: Claessens-Peré (ed.), *Zilver voor Sint Anthony*, 49-69.
- Biesboer, P., 'De boedelinventaris van Cornelis Snijder, zilversmid te Haarlem', in: J.P. van Rijen (red.), *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub, 187-192*.
- Binckes, S., *Verklaaringe van de statuten, ordonnantien, reglementen en costumen van rechte in Friesland* (Leeuwarden 1786).
- Blanc, P.M. le, *Kerkelijk zilver. Negen opstellen over kerkelijke zilversmeedkunst* ('s-Gravenhage 1992).
- Boer, T.J. de, 'Trekkinglijst van een loterij uit 1606', *De Vrije Fries* 21 (1900) 185-204.
- Boeles, P.C.J.A., 'C. Baardt, drijver in de 17de eeuw', *Bulletin uitgegeven door den Nederlandsche Oudheidkundigen Bond* (Leiden 1900/1901) 143-145.
- Bok, M.J., 'Schilderien te coop'. Nieuwe marketingtechnieken op de Nederlandse kunstmarkt van de Gouden Eeuw' in: M.J. Bok en M. Gosselink e.a., *Thuis in de Gouden Eeuw. Kleine meesterwerken uit de SØR Rusche collectie*, 9-29, 140-141.
- Boomsma, Chr., 'Het Leeuwarder stadsbestuur van 1586 tot 1795', in: *Leeuwarder Historische Reeks* vi, 267-296.
- Boon, H.F. en C.A. Langedijk, *Vingerhoedmakers en hun bedrijven in de tijd van de Republiek* (Amsterdam 2008).
- Bos, S., 'A tradition of giving and receiving: mutual aid within the guild system' in: M.R. Prak, e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 174-193.
- Boschma, C., 'Een porseleinen cop met silveren oren', *137^e jaarverslag van het Fries Genootschap over 1965*, 38-42.
- Boschma, C., 'Brandewijnskommen uit Friesland', *Antiek* 1 (1966/1967) 5-9.
- Boschma, C., 'Friese en Noordhollandse knottekistjes', *Antiek* 3 (1968/1969) 559-566.
- Boschma, C., 'Avondmaalszilver in het Fries Museum', *Keppelstok Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken* 3 (1985) 177-192.
- Boschma, C., (e.a.) *Catalogus Fries zilver* (Arnhem 1985).
- Boschma, C., 'De eigenaard van het Friese zilver', in: Ph.H. Breuker en A. Janse (red.), *Negen eeuwen Friesland-Holland. Geschiedenis van een haat-liefdeverhouding*, 206-212.
- Bosmans, J., 'Twee bijzondere aanwinsten op zilvergebied'. *Fries Museumbulletin*, december 1998.
- Braakman, J., *Gebouwd op schouders van het voorgeslacht. Vier eeuwen geschiedenis van de Franciscus Xaveriusgemeenschap te Enkhuizen ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het kerkgebouw* (Enkhuizen 2006).
- Braudel, F., *Beschaving, economie en kapitalisme (15de-18de eeuw). De structuur van het dagelijkse leven* (Amsterdam 1988).
- Bredius, A., *Künstler-Inventare. Urkunden zur Geschichte der Holländischen Kunst des xvi-ten, xvii-ten und xviii-ten Jahrhunderts* (8 dln.; 's-Gravenhage 1915-1922).
- Breuker, Ph.H., *It wurk van Gysbert Japix*. (2 dln.; Leeuwarden 1989).

- Breuker, Ph.H., en A. Janse, 'Beelden', in: Ph.H. Breuker en A. Janse (red.), *Negen eeuwen Friesland-Holland*, 9-66.
- Breuker, Ph.H., en A. Janse, (red.), *Negen eeuwen Friesland-Holland. Geschiedenis van een haat-liefdeverhouding* (Zutphen 1997).
- Breuker, Ph.H., 'Pier Epes op it gastmiel fan prins Adel? It Fryske miel (ca. 1650) as manifestasje fan dinastyk famyljebesef'. *De Vrije Fries* 76 (1996), 35-54.
- Brink, P., van den en J. van der Veen, *Jacob Backer (1608/9-1651)* (Zwolle 2008).
- Buisman, J., *Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen*. IV: 1575-1675 (Franeker 2000).
- Buma, W.W., 'De oude Friesche drinkhoorn van den patroon van Roordahuizum', *De Vrije Fries* 9 (1862) 65-77.
- Burgers, R., *De statie der paters minderbroeders te Bolsward* (Groningen 1924).
- Bussman, K. en H. Schilling, *1648 War and peace in Europe* (Münster 1998).
- Catalogus der tentoonstelling van antieke goud- en zilverwerken: gehouden door het Friesch genootschap en de Vereniging ter bevordering van vreemdelingenverkeer te Leeuwarden* (Leeuwarden 1900).
- Catalogus van het goud- en zilverwerk in het Nederlandsch museum voor geschiedenis en kunst te Amsterdam* (Amsterdam 1902).
- Catalogus der tentoonstelling van antieke goud- en zilveren werken gehouden ter gelegenheid van het honderd-jarig bestaan van het Friesch Genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde in het Friesch museum te Leeuwarden 15 augustus-15 september 1927* (Leeuwarden 1927).
- Catalogus van de Jubileumtentoonstelling Vijf Eeuwen Kerkelijke Kunst in het Friesch Museum te Leeuwarden* (Leeuwarden 1947).
- Catalogus van goud- en zilverwerken Rijksmuseum* (Amsterdam 1952).
- Catalogus van de tentoonstelling Vier eeuwen Nederlands zilver* ('s-Gravenhage 1952).
- Chong, A. en W. Kloek, *Het Nederlands stilleven* (Zwolle 1999).
- Citroen, K.A., 'Vervalsing en namaak van zilver in Friesland', *De Vrije Fries* 55 (1975) 14-25.
- Citroen, K.A., *Amsterdamse zilversmeden en hun merken* (Amsterdam 1975).
- Citroen, K.A., (e.a.) *Meesterwerken in zilver. Amsterdams zilver 1520-1820* (Lochem 1984).
- Citroen, K.A. en J.J. Temminck, *Haarlemse zilversmeden en hun merken* (Haarlem 1988).
- Citroen, K.A., *Dutch goldsmiths' and silversmiths' marks and names prior to 1812* (Leiden 1993).
- Claessens-Peré, A.M., *Zilver voor Sir Anthony* (Antwerpen 1999).
- Clifford, H., 'A commerce with things: the value of precious metalwork in early modern England', in: M. Berg and H. Clifford, *Consumers and Luxury, Consumer Culture in Europe 1650-1850* (Manchester 1999).
- Dambruyne, J., 'Corporative capital and social representation in the Southern and Northern Netherlands, 1500-1800' in: M.R. Prak e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 194-223.
- Deceulaer, H. en B. Panhuysen, 'Dressed to work: a gendered comparison of the tailoring trades in the Northern and Southern Netherlands, 16th to 18th centuries' in: M.R. Prak e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 133-156.
- Dehing, P., *Geld in Amsterdam. Wisselbank en wisselkoersen, 1650-1675* (Hilversum 2012).
- Dekker, P., 'Een zilveren beker voor de Terschellinger Klaas Pietersz. Top en zijn huisvrouw Marritje Hendricks', *It Beaken*, 1 (1977) 20-34.
- Dekker, R., 'Handwerkslieden en arbeiders in Holland van de zestiende tot de achttiende eeuw: identiteit, cultuur en protest' in: P. Boekhorst (red.), *Cultuur en maatschappij in Nederland 1500-1800*, 109-147.
- Del Mar, A., *A history of the precious metals* (New York 1969).

- De Munck, B., Lourens, P. en J. Lucassen, 'The establishment and distribution of craft guilds in the Low Countries 1000-1800', in: M.R. Prak e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*. (Chippenham 2006).
- De Munck, B., 'From brotherhood community to civil society? Apprentices between guild, household and the freedom of contract in early modern Antwerp', *Social History*, 35:1 (2010), 1-20.
- Deursen, A.Th., J.G. Smit en J. Roelevink (ed.), *Resolutiën der Staten-Generaal. Nieuwe reeks, 1610-1670* (7 dln.; 's-Gravenhage 1971-1994).
- Deursen, A.Th. van, *Mensen van klein vermogen. Het kopergeld van de Gouden Eeuw* (Amsterdam 1991).
- Deursen, A.Th. van, *Een dorp in de polder. Graft in de zeventiende eeuw* (Amsterdam 1994).
- Deursen, A.Th. van, *Bavianen en slijkgeuzen. Kerk en kerkvolk ten tijde van Maurits en Oldenbarnevelt* (Franeker 1998).
- Dillen, J.G. van, *Bronnen tot de geschiedenis der wisselbanken. Amsterdam, Middelburg, Delft en Rotterdam* (2 dln.; 's-Gravenhage 1925).
- Dillen, J.G. van, *Bronnen tot de geschiedenis van het bedrijfsleven en het gildewezen van Amsterdam* (3 dln.; 's-Gravenhage 1929-1974).
- Dijkstra, T.R., 'Tets over handmerken in Friesland', *De Vrije Fries* 8 (1859) 255-269.
- Dijkstra, W., *Uit Frieslands volksleven van vroeger en later* (2 dln; Leeuwarden 1895)
- Dirks, J., 'Bijdragen tot de Munt- en Penningkunde van Friesland', *De Vrije Fries* 4 (1846) 34-69.
- Dirks, J., 'Bijdragen tot de Munt- en Penningkunde van Friesland', *De Vrije Fries* 5 (1850) 171-192.
- Dirks, J., 'Bijdragen tot de Munt- en Penningkunde van Friesland', *De Vrije Fries* 6 (1853) 1-56.
- Dirks, J., 'Nieuwe bijdragen tot de Munt- en Penningkunde van Friesland', *De Vrije Fries* 8 (1859) 139-204.
- Dirks, J., 'Huwelijkspenning van Hessel van Hermana en Anna van Liauckama 1596', *De Vrije Fries* 8 (1859) 183-186.
- Dirks, J., *De Noord-Nederlandsche gildepenningen* (3 dl.; Haarlem, 1878).
- Dolk, W., 'Wat hing er uit in Leeuwarden?', *De Vrije Fries* 44 (1962), 130-149.
- Dolk, W., *Leeuwarder straatnamen* (Leeuwarden 1969).
- Dolk, W., 'Te kust en te keur. Voorraden van Leeuwarder zilversmeden voor 1700', *Fries Museumbulletin*, december 1992, 7-17.
- Dolk, W., 'Te kust en te keur. Rectificatie: kluitzilver was van beter allooi', *Fries Museumbulletin* maart 1993, 8-10.
- Dolk, W., 'Oorijzerfabricage 1808-1811', *Fries Museumbulletin*, juni 1982.
- Dolk, W., 'De zilversmidswerkplaats', *Fries Museumbulletin*, december 1990.
- Dongen, C.B. van, *Verantwoordelijkheidstekens sinds 1797* (Gouda 1997).
- Duyvené de Wit-Klinkhamer, Th.M. en M.H. Gans, *Geschiedenis van het Nederlandse zilver* (Amsterdam 1955).
- Dubbe, B., 'De drinkschaal', *Antiek*, 10 (1975-1976) 977-1010.
- Dubbe, B., *Zwols zilver. Het Zwolse goud- en zilversmidsambacht en zijn meesters* (Zwolle 1999).
- Duursma, S., *Avondmaalszilver van de protestantse gemeente te Burgwerd-Hartwerd-Hichtum* (s.l. 2007).
- Duysters, K., 'Al 's werelds goed, is poppegoed'. *Miniatuurzilver in Nederland* (Arnhem 1999).
- Eeghen, I.H. van, *De gilden, theorie en praktijk* (Bussum 1965).
- Eeghen, I.H. van, 'Het Grill's hofje', *Amstelodanum* 62 (1970) 49-87.
- Eekhoff, W., *Geschiedkundig beschrijving van Leeuwarden* (2 dln.; Leeuwarden 1846).
- Eekhoff, W., 'Van Leeuwarder magistraat en vroedschap', *Friesche volksalmanak* (1866) 77-96.

- Eekhoff, W., *De stedelijke kunstverzameling van Leeuwarden* (Leeuwarden 1875).
- Eliëns, T.M., *Kunst, Nijverheid, Kunstnijverheid. De nationale nijverheidstentoonstellingen als spiegel van de Nederlandse kunstnijverheid in de negentiende eeuw* (Leiden 1990).
- Endlich, J., *Een bijzondere beker verklaard* (s.l./s.a).
- Endlich, J., *Nederlandse zilveren miniaturen uit de 17de en 18de eeuw* (Zwolle 2011).
- Endlich, J., *TEFAF catalogus 2015* (Haarlem 2015).
- Epstein, S.R., 'Guilds, Apprenticeship, and Technological Change in Preindustrial Europe', *Journal of Economic History*, 58 (1998) 684-713.
- Faber, J.A., *Drie eeuwen Friesland. Economische en sociale ontwikkelingen van 1500 tot 1800* (2 dln.; Leeuwarden 1973).
- Faber, J.J., 'De rekeningboeken van het Leeuwarder Grootshippersgilde (1597-1823)', *Jaarboek Fries Scheepvaart Museum* 1994, 61-82.
- Fockema Andreae, S.J. en Th.J. Meijer, (ed.) *Album studiosorum academiae Franekerensis (1585-1811, 1816-1844)* (Franeker 1968).
- Fokker, G.A., *Geschiedenis der loterijen in de Nederlanden* (Amsterdam 1862).
- Formsma, W.J. en R van Roijen, *Diarium van Egbert Alting 1553-1594* ('s-Gravenhage 1964).
- Frederiks, J.W., *Dutch silver* (4 dln.; Den Haag 1952-1960).
- Frijhoff, W. en M. Spies, *1650 Bevochten eendracht* ('s-Gravenhage 1999).
- Fritz, R., 'Kokosnootbokalen, vervaardigd in de Nederlanden van de 15de-18de eeuw', *Antiek* 13 (1978-1979) 673-731.
- Fuhring, P., *Kunstnijverheid en het Museum* (Rotterdam 2007).
- Gaastra, F.S., *De geschiedenis van de VOC* (Zutphen 1991).
- Gabbema, S.A., *Verhaal van de stad Leeuwarden* (Franeker 1701).
- Gans, W., (ed.) *Zilvermerken van Voet* (Leiden 1992).
- Gelder, H.E., *De Nederlandse munten* (Antwerpen 1965).
- Georges, E.F., *Exposition retrospective d'objets d'art en or et argent: 1880* (Amsterdam 1880).
- Gids voor de bezoekers van de Historische Tentoonstelling van Friesland* (Leeuwarden 1877).
- Gildemacher, K., *Friese plaatsnamen. Alle steden, dorpen en gehuchten* (Leeuwarden 2007).
- Gildemacher, K., *Terpen en terpnamen. een naamkundig en historisch-geografisch onderzoek naar vijf naamtypen in Fryslân* (Leeuwarden 2008).
- Gonggrijp, G.F.E., *Frische eigenerfendenwapens* (Naarden 1943).
- Goossens, E.-J., *Schat van beitel en penseel. Het Amsterdamse stadhuis uit de Gouden Eeuw* (Zwolle 1996).
- Graas, T., 'Zilveren roemers', *Jaarboek De Stavelij* 2004, 27-40.
- Groot, W. de, *Inleyding tot de practyck van den Hove van Holland. Met twee registers van Latijnsche ende bastard-Duytsche woorden in de Practijck gebruyckelijck* ('s-Gravenhage 1656).
- Guibal, C.J., *Democratie en oligarchie in Friesland tijdens de Republiek* (Assen 1934).
- Halbertsma, H., 'Herinneringen aan Nanne Ottema (1874-1955)', *De Vrije Fries* 80 (2000) 125-142.
- Hall, J., *Dictionary of subjects and symbols in art* (London 1974).
- Hamerster, D., *Nauwkeurige en duidelijke verklaring over de statuten, ordonnantien, reglementen en costumen van recht in Friesland* (Franeker 1783).
- Hart, S., 'Migratie uit Friesland naar Amsterdam 1578-1810', *It Beaken* 3 (1975) 143-166.
- Heerma van Voss A.L. en D.D. Osinga, 'Genealogie van het geslacht Baerdts of Baarda', *De Nederlandse Leeuw*, 1930, 1-53.
- Heijden, W. van der, *Verhaal van de verrichtingen der Jezuiten In Friesland* (Leeuwarden 1842).
- Hellinga, O., (ed.) *Resoluties en andere stukken van Gedeputeerde Staten van Friesland (1579) 1580-1601 (1608), regesten en indices* (3 dln.; Leeuwarden 1992).

- Hellinga, O., (ed.) *Resoluties van de Staten van Friesland (1580-1601). Regesten en indices* (Leeuwarden 1992).
- Hellinga, O., 'Gespecificeerde burgeren ende inwonende personen der stad Leeuwarden.' Een gedwongen lening uit 1577', *De Vrije Fries* 80 (2000) 143-166.
- Hempenius-Van Dijk, B.S., '1578-1795: 'Tot 's lands dienst en bevordering van rechts saken', in: O. Vries e.a., *De Heeren van den Raede*, 109-177.
- Hoek, F. s.j., *Schets van de geschiedenis der Jezuïeten in Nederland* (Nijmegen 1940).
- Hoeve, S. ten, *Lieukemastate* (Makkum 2004).
- Hoeve, S. ten, 'Drinkhoorns in het Fries Scheepvaart museum en andere Friese drinkhoorns', *Jaarboek Fries Scheepvaart Museum* 2005, 49-60.
- Hofstede de Groot, C, *Feest-bundel Dr. Abraham Bredius aangeboden den achttienden april 1915* (Amsterdam 1915).
- Huber, U., *Hedendaagse regts-geleerdheijt, soo elders, als in Frieslandt gebruikelijk* (2 dln.; Leeuwarden 1681).
- Huisman, A. en J. Koppenol, *Daer compt de Lotery met trommels en trompetten. Loterijen in de Nederlanden tot 1726* (Hilversum 1991).
- Huisman, E. en G. Popma, *Gorredijkster zilversmeden* (Gorredijk 1997).
- Hunger, F.W.T., 'Over een gildebrieff van de stad Bolsward voor de medicijnmeesters, chirurgijns en apothekers uit het jaar 1662', *De Vrije Fries* 30 (1930) 81-98.
- International hallmarks on silver collected by Tardy* (Parijs 1981).
- Israel, J.I., *De Republiek 1477-1806* (Franeker 1996).
- Jensma, G., *Het rode tasje van Salverda. Burgerlijk bewustzijn en Friese identiteit in de Negentiende eeuw* (Leeuwarden 1998).
- Jensma, G., "Het theater Leeuwarden" in: R. Kunst e.a., *Leeuwarden 750-2000. Hoofdstad van Friesland*, 202-231.
- Jensma, G., 'Om de erfenis van Friso. 175 jaar Fries Genootschap', *De Vrije Fries* 82 (2002) 10-107.
- Kalma, J.J., *Repertorium Frieslands verleden* (Leeuwarden 1955).
- Kalma, J.J., 'Volkswijsheid op drinkhoorns', *De Vrije Fries* 43 (1957) 105-119.
- Kalma, J.J., 'Gysbert syn "silveren tandstoockelaer"', *De Vrije Fries* 45 (1962) 150-154.
- Kalma, J.J., 'Bras met de bras. Over het oud-friese "sydsulver"', *De Vrije Fries* 58 (1978) 30-34.
- Kalma, J.J., *Een kerk in opbouw: classis Bolsward-Workum 1600-1633* (Leeuwarden 1981).
- Kampen, D., 'De Nederlandse drinkhoorns typologisch benaderd', *Jaarboek De Stavelij* 2011, 25-45.
- Kappers, R., 'Goud- en zilversmeden in de stad Ameide in de 18de eeuw. Het verschijnsel van de 'gildezusters'', *Jaarboek De Stavelij* 2006, 93-103.
- Keikes, W., 'Zilveren brandewijnkom', *Verslag Vereniging Rembrandt* (1952-1953).
- Keikes, W.H., *Inventaris der archieven van Bolsward* (Bolsward 1952).
- Keikes, W.H., e.a., *De glans die blijft. Katalogus Bolswards zilver* (Bolsward 1987).
- Keikes, W.H., 'Kerkzilver van Bolswarder meesters', *Antiek* 24 (1989) 34-36.
- Keuvelaar, J., 'Zilverwerk als premie. Roskammerij en koehandel in Bolsward 1790-1794', *Fryslân* 4 (1998), nr. 3, 10-11.
- Kiers, J. en F. Tissink, *De glorie van de gouden eeuw* (Zwolle 2000).
- Kist, M., 'De almanak als bedrijfsarchief', *De Letterhoeke* 3 (2006) 16-18.
- Kloosterman, S., 'Oer knotten en knottedoaskes', *It Heitelân* 3 (1921) 98-100.
- Koonings, W., *De keuring van goud en zilver tijdens het koninkrijk Holland* (Lochem 1968).
- Knol, E., *Zilver in Groningen* (Groningen 2011).
- Krekel-Aalberse, A., 'Een grote Utrechtse loterij uit 1650', in: J.P. van Rijen (red.), *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub*, 109-118.
- Kremer, H., 'Jurriaan Pool, zilversmid en penningmaker', in: J.P. van Rijen (red.), *De Stavelij in*

- Zilver. 25 jaar Zilverclub*, 119-126.
- Kuiper, Y.B., 'De identiteit van het Fries Genootschap- toen en thans', *De Vrije Fries* 83 (2003) 117-130.
- Kunst, R., 'Rinske Visscher. Eerbiedwaardig, in alle bescheidenheid', *De Vrije Fries* 82 (2002) 164-172.
- Kunst, R.G.H.M., e.a., *Leeuwarden 750-2000. Hoofdstad van Friesland* (Franeker 1999).
- Kunst, R.G.H.M., *Inventaris van het Archief van de stad Leeuwarden 1426-1811* (Leeuwarden 2012).
- Lammertse, F. en J. van der Veen, *Uylenburgh & zoon. Kunst en commercie van Rembrandt tot De Laraisse 1625-1675* (Zwolle 2006).
- Lantinga, G., *Als juweel herrezen. Sint Nicolaaskerk in Nijeholtpade* (s.l. 2013).
- Leuschner, E., *Antonio Tempesta. Ein Bahnbrecher des römischen Barock und seine europäische Wirkung* (Petersberg 2005).
- Lemmens, G. en J. Bogaers, *Nijmeegs zilver 1400-1900* (Nijmegen 1983).
- Lis, C. en H. Soly, 'Craft guilds in comparative perspective: the Northern and Southern Netherlands, a survey in: M.R. Prak, e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 1-31.
- Lis, C. en H. Soly, 'Export industries, craft guilds and capitalist trajectories, 13th to 18th centuries' in: M.R. Prak, e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 107-132.
- Lorm, J.R. de., *Amsterdams goud en zilver* (Zwolle 1999).
- Lorm, J.R. de., 'Een onbekende bekerschroef door Johannes Lutma de Oude', in: J.P. van Rijen (red.), *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub*, 85-90.
- Luijt, J. en M. Houtman, *Inventaris van de collectie Van Dongen* (Utrecht 1999).
- Luijt, J., e.a., *Catalogus Dokkumer, Kollumer en Amelander zilver* (Dokkum 2002).
- Luijt, J., *Het zilverlexicon voor Nederland en België* (Zwolle 2006).
- Meer, D.J. van der, 'Schilders in Friesland in de 16e eeuw', *De Vrije Fries* 46 (1964) 214-256.
- Molen, J.R. ter, *Van Vianen een Utrechtse familie van zilversmeden met een internationale faam* (2 dln.; Rotterdam 1984).
- Molen, J.R. ter, (red), *Huisraad van een molenaarweduwe. Gebruiksvoorwerpen uit een 16de eeuwse boedelinventaris* (Amsterdam 1987).
- Molen, J.R. ter, 'De loterijprent van Durgerdam. Een overzicht van het Nederlandse zilver uit de late zeventiende eeuw in woord en beeld', *Antiek* 3 (1992) 112-132.
- Molen, J.R. ter, *Zilver. Catalogus van de voorwerpen van edelmetaal in de collectie van Museum Boymans-Van Beuningen* (Rotterdam 1994).
- Molen, J.R. ter, 'Elias Voet jr. eerste onderzoeker van de Nederlandse zilvermerken' in: J.P. van Rijen (red.), *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub*, 361-370.
- Molen, J.R. ter (e.a.), *Fries goud en zilver* (3 dln.; Gorredijk 2014).
- Molen, S.K. van der, *Wat Friese munters sloegen* (Leeuwarden 1974).
- Montias, J.M., *Artists and Artisans in Delft. A Socio-Economic Study of the Seventeenth Century* (Princeton 1982). Montias, J.M., *Vermeer en zijn milieu* (Baarn 1993).
- Montias, J.M., *Art at auction in 17th century Amsterdam* (Amsterdam 2002).
- Meulen, M.E. van der, *Bolsward's kunst en kunstgeschiedenis* (Sneek 1888).
- Meulen, M.E. van der, 'Het gildewezen te Bolsward', *Friesche volksalmanak* (1892) 1-44.
- Middelkoop, N.E. (e.a.), *De oude meesters van de stad Amsterdam. Schilderijen tot 1800* (Bussum 2008).
- Mud, R., 'Gildelepels in het Fries Museum', *De Vrije Fries* 82 (2002) 344-354.
- Nienes, A.P. van B, de Vries, en S. van der Woude, *Fryslân 1498-1998. Vijf eeuwen provinciaal bestuur* (Leeuwarden 1998).
- Nienes, A.P. van (e.a.), *Archieven van de Friese stadhouders. Inventarissen van de archieven*

- stadhouders van Willem Lodewijk tot en met Willem v, 1584-1795* (Hilversum 2002).
- Nieuwkerk, M. van (red.), *De Wisselbank. Van stadssbank tot bank van de wereld* (Amsterdam 2009).
- Nieuwland, P. (red.), *De archieven in Fryslân* (Alphen aan den Rijn 1987).
- Nijland, M.C., 'Het Sneker goud- en zilversmidsgild', *Oud Holland* 18 (1900) 83-88.
- Nijland, M.C., 'Tets over Sneeker gilden', *De Navorscher* 53 (1903) 581-594.
- Nijland, M.C., 'Friesch zilver'. *De Navorscher* 76 (1927) 257-259.
- Nijboer, H., 'De slaande ingel gie om de Aldehou. Eat oer de pest yn Ljouwert', *De Vrije Fries* 75 (1995) 61-78.
- Nijboer, H., 'Leeuwarden tussen middeleeuwen en moderne tijd. Verkeersnetwerken, stedelijke ontwikkeling en economische ontwikkeling, ca. 1500-1800', *Leeuwarder Historische Reeks* v (1995) 39-187.
- Nijboer, H., 'Het openen en sluiten van de markt. De economische ontwikkeling van vroegmoderne Leeuwarden' in: R. Kunst e.a., *Leeuwarden 750-2000. Hoofdstad van Friesland*, 159-183.
- Nijboer, H., *De fatsoenering van het bestaan. Consumptie in Leeuwarden tijdens de Gouden Eeuw* (s.l. 2007).
- Noomen, P., *Stinzen in middeleeuws Friesland en hun bewoners* (Hilversum 2009).
- Noomen, P., 'Eigenerd of edel? Naar aanleiding van de afkomst van de Aytta's', *It Beaken* 74 (2013) 257-301.
- N.N., 'De gildehoorn van het grootveerschippersgild te Harlingen', *De Vrije Fries* 5 (1850) 351-359.
- N.N., 'De hoorn van het St. Antonisgild te Staveren', *De Vrije Fries* 5 (1850) 360.
- Oldenhof, H.J., *Geschiedenis van de parochie Sensmeer Blauhuis* (Bolsward 1951).
- Oldenhof, H.J., *In en om de schuilkerkjes van Noordelijk Westergo. Katholiek leven in Frieslands Noordwest-hoek onder de Republiek 1580-1795* (Assen 1967).
- Oldenhof, H.J., *In brêge dy't bliuwt. Oer de skiedenis fan de parochy Easterwierrum* (Leeuwarden 1978).
- Ottema, N., 'Geschiedenis van het goud- en zilversmidbedrijf in Friesland', *De Vrije Fries*, 28 (1928) 219-333. Ottema, N., *Het kunstambacht en de volkskunst in Friesland* (Amsterdam 1942).
- Ozinga, M.D., *De Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst. iv. De provincie Groningen. Oost-Groningen* ('s-Gravenhage 1940).
- Polak, M.S., *Historiografie en economie van de 'muntchaos'. De muntproductie van de Republiek 1606-1795* (Amsterdam 1998).
- Pollhammer, K., *Jacques Callot als illustrator* (Wenen 1925).
- Postma, O., 'Fan boer en ambacht', *It Beaken* 1 (1958) 121-132.
- Postma, O., 'Over de positie van het vlek in Friesland in de tijd van de Republiek', *De Vrije Fries* 44 (1960) 51-58.
- Postma, O., 'Slechte betalers in de gouden eeuw', *De Vrije Fries* 45 (1962) 155-160.
- Prak, M., 'Ambachtsgilden, toen en nu', *Nederlands Economisch-Historisch Jaarboek* 54 (1994) 10-33.
- Prak, M.R. e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation* (Chippenhams 2006).
- Prak, M., 'Corporate politics in the Low Countries: guilds as institutions, 14th to 18th Centuries' in: Prak, M.R. e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 74-106.
- Quellinus, A., *De voornaemste statuen ende ciraten vant konstrijck stadthuys van Amstelredam, 't meeste in marmer gemaect* (2 dln.; Amsterdam 1665-1668).
- Robijn, V., *Het recht van een vrije Friese stad. De stadsboeken van Bolsward 1455-1479* (Hil-

- versum 2005).
- Romein, T.A., *Naamlijst der predikanten, sedert de Hervorming tot nu toe, in de Hervormde gemeenten van Friesland* (2 dln.; Leeuwarden 1886/1888).
- Rijen, J.P. van, *Groninger keur. Zilver uit Stad en Ommelanden* (Groningen 1997).
- Rijen, J.P. van (red.), *De Stavelij in zilver. 25 jaar Zilverclub* (Utrecht 2000).
- Rijen, J.P. van en G. Twijnstra, 'Auke Klapper (1853-1910), goudsmidsknecht. Herinneringen van een weesjongen uit Workum', *Jaarboek de Stavelij* 2013, 111-119.
- Ruijven, F.E., 'Harlinger goud- en zilversmeden', *De Vrije Fries* 44 (1960) 149-188.
- Schadee, N.I., *Zilver Schatten* (Rotterdam 1993).
- Schama, S., *Overvloed en onbehagen. De Nederlandse cultuur in de Gouden eeuw* (Amsterdam 1988).
- Schipper, J., 'Wat is Wijsheid?', *Jaarboek De Stavelij* 2003, 57-60.
- Schipper, J., 'Goddelijke deugden op z'n Fries', *Jaarboek De Stavelij* 2004, 67-74.
- Schipper, J., 'Een vrouw met een 'antiek gehoorapparaat', *Jaarboek De Stavelij* 2005, 79-84.
- Schipper, J., 'Het postume oeuvre van Joost Willems Rijsbeeck. Over twee Friese pseudo-meestertekens', *Jaarboek De Stavelij* 2007, 51-52.
- Schipper, J., 'Fries goud en zilver. Het zilvermerkenonderzoek nader bekeken', *Jaarboek De Stavelij* 2014/15, 126-134.
- Schoen, P., 'Heerenveense zilversmeden, 1616-1813', *De Vrije Fries* 72 (1992) 121-142.
- Schoen, P., 'De Friese jaarletters: enige onregelmatigheden verklaard', *De Stavelij* 1998, 39-42.
- Schoen, P., 'Knoeien met zilver. Postuum eerherstel voor keurmeester-generaal Claes Clasen Balck (1670-1694)', *De Vrije Fries* 79 (1999) 93-104.
- Schoen, P., 'Claes Clasen Balck (1670-1694) Postuum eerherstel voor de keurmeester van het goud en zilver in Friesland' in: J.P. van Rijen (red.) *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub* (Utrecht 2000) 149-160.
- Schoen, P., 'Een zilveren botergoot van Jochem van der Velde', *Fryslân* 3 (2000) 20-21.
- Schoen, P., *Catalogus Heerenveens zilver 1616-1813* (Heerenveen 2002).
- Schoen, P., 'De archiefschat', *Archievenblad* 3 (2005) 3.
- Schoen, P., 'Claes Franssen Baardt (1628-1693). Rembrandt in Fries zilver', *De Vrije Fries* 86 (2006) 165-197.
- Schoen, P., 'Baardt. Opkomst en ondergang van een zilversmedenfamilie in Bolsward'. *De Stavelij* 2007, 33-50. Schoengen, M., 'Het minderbroederklooster te Bolsward', *De Vrije Fries* 20 (1906) 157-208.
- Schöffers, I. (red.), *De Lage Landen van 1500 tot 1780* (Amsterdam 1988).
- Schotanus, Chr., *Beschryvinge van de heerlyckheydt van Frieslandt* (Franeker 1664).
- Schotel, G.G.J., *Het maatschappelijk leven onzer vaderen in de zeventiende eeuw* (Haarlem 1869).
- Schroor, M., 'Eene jonghe aencommende landtstadt'. Een poging tot reconstructie van de bevolkingsomvang en de bevolkingsgroei van Leeuwarden in de zestiende eeuw (1511-1606). *Leeuwarder Historische Reeks* III (1992) 107-142.
- Schroor, M., 'De demografische ontwikkeling van Leeuwarden in de zeventiende en achttiende eeuw (1606-1793)'. *Leeuwarder Historische Reeks* IV (1993) 40-104.
- Schroor, M., 'Een lijst met Leeuwarder burgers uit 1492', *De Vrije Fries* 73 (1993) 63-103.
- Schroor, M., J. Faber en H. Nijboer, *Fontes Leovardienses. Leeuwarder Historische Reeks* VII (2002).
- Schroor, M., 'Tot profijt ende netrefticheit der armen': vijf eeuwen armenzorg in Bolsward (1455) 1511-2011 (Sint Annaparochie 2011).
- Schutter, G.N., *De Groningse gilden* (Groningen 1967).
- Slokker, N., *Ruggengraat van de stad. De betekenis van gilden in Utrecht 1528-1818* (Amsterdam 2011).

- Sluijter, E.J., *De 'heydensche fabulen' in de schilderkunst van de Gouden Eeuw* (Leiden 2000).
- Spaans, J., *Armenzorg in Friesland 1500-1800. Publieke zorg en particuliere liefdadigheid in zes Friese steden Leeuwarden, Bolsward, Franeker, Sneek, Dokkum en Harlingen* (Hilversum 1997).
- Spaans, J., 'Katholieken en de vrede van Munster', *De Zeventiende Eeuw* 13 (1997) 253-260.
- Spahr van der Hoek, J.J. en O. Postma, *De geschiedenis van de Friese landbouw* (2 dln; Leeuwarden 1952).
- Spanninga, H., 'Ghewassen tot een vleck en 't fatsoen van een Stadt. Enkele aspecten van de wordingsgeschiedenis van Joure', *It Beaken* 44 (1982) 126-150.
- Spanninga, H., 'Patronage in Friesland in de 17de en 18de eeuw: een terreinverkenning', *De Vrije Fries* 67 (1987) 11-27.
- Spanninga, H., en H.M. Mensonides, 'De saeck van Leeuwarden is so cleyn niet te achten'. Ge-
loof en politiek in de jaren 1608-1617'. *Leeuwarder Historische Reeks* 11 (1990) 66-175.
- Spanninga, H., *Gulden Vrijheid? Politieke cultuur en staatsvorming in Friesland 1600-1640* (Hilversum 2012).
- Spieritz, F.X., *De katholieke liturgie in de Noordelijke Nederlanden in de zeventiende en achttiende eeuw* (Nijmegen 1992).
- Spieritz, M.G., 'De ontwikkelingsgang van de katholieke missie in Friesland 1606-1689', *Archief voor de geschiedenis van de katholieke kerk in Nederland* 21 (1979) 262-293.
- Stellingwerff, N., *Particuliere notulen van de vergaderingen der Staten van Holland 1620-1640* ('s-Gravenhage 1992).
- Stoter, M.S., 'Amelander kerkzilver', *Keppelstok* 4 (1988) 126-140.
- Stoter, M.S., *Lelie in zilver. Van der Lely, meesterzilvermeden te Leeuwarden 1574-1788* (Zutphen 1989).
- Stoter, M.S., *De zilveren eeuw. Fries pronkzilver in de zeventiende eeuw* (Franeker 2000).
- Stoter, M.S., 'Voet en Ottema, een kijkje achter de Bloemendaalse en Leeuwarder kamerschermen', in: J.P. van Rijen (red.) *De Stavelij in Zilver. 25 jaar Zilverclub*, 371-380.
- Taselaar, E., *Claes Franssen Baardt. Vouwblad bij de tentoonstelling* (Leeuwarden 1985).
- Telting, A., *De Friesche stadrechten* (Den Haag 1883).
- Theissen, J.S., *Centraal gezag en Friese vrijheid. Friesland onder Karel v* (Groningen 1907).
- Thienen, Fr.W.S. van, 'Een silvre portefraes', *Antiek* 3 (1968/1969) 482-487.
- Thijs, A.K.L., 'Religion and social structure: religious rituals in pre-industrial trade associations in the Low Countries' in: Prak, M.R. e.a., *Craft guilds in the Early Modern Low Countries: Work, power en representation*, 157-173.
- Tiara, A., *Anecdota Frisiaca ad res ecclesiasticas catholico-romanas spectra* (s.l. 1696).
- Thoe Schwartzenberg en Hohenlandsberg, G.F. en Herbell, J.F.M. (ed.) *Groot placaat en charterboek van Vriesland* (6 dln.; Leeuwarden 1768-1795).
- Trompeter, C., *Gewestelijke financiën ten tijde van de Republiek der Verenigde Nederlanden*. VI, Friesland 1587-1795 ('s-Gravenhage 2007).
- Trompeter, C., *Een grote familie. Doopsgezinde elites in de Friese Zuidwesthoek 1600-1850* (Hilversum 2007).
- Tump, J., *Ambachtelijk geschoold: Haarlemse en Rotterdamse ambachtslieden en de circulatie van technische kennis ca. 1400-1720* (Amsterdam 2012).
- Tupan, H., en J. Timmer, *Drents zilver 1650-1900* (Assen 1989).
- Tupan, H., 'Neemt, drinkt alle daer uyt'. *Zilveren avondmaalsbekers uit Drenthe uit Nederlands-hervormd bezit 1600-1900* (Zwolle 1997).
- Veer, van der-de Boer, A.P., 'De familie van de Friese goud- en zilversmedenfamilie Tadema', *Gens Nostra* 1980, 286-288.
- Verbeek, J., 'Vaatswerk van serpentijnsteen in openbare verzamelingen in de Nederlanden'. *Antiek*, 5 (1970/1971) 9-25.
- Verhey, H.J.W., *Oud-Katholiek kerkzilver* (De Bilt 1967).

- Verhoeven, G.A. en J.A. Mol, *Friese testamenten voor 1550* (Leeuwarden 1994).
- Vinhuisen, J. en G.A. Wumkes, *Het avondmaalszilver in de provincie Groningen* (Sneek 1913).
- Visscher, R., 'Goudsmeden en hunne leerlingen te Leeuwarden in de 17^e eeuw', *De Vrije Fries* 22 (1914) 65-91. Visscher, R., 'Tets over het muziekleven te Leeuwarden in het begin van de 17^e eeuw', *De Vrije Fries* 28 (1925) 17-33.
- Visser, J., *Gloria Parendi. Dagboeken van Willem Frederik stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe 1643-1649, 1651-1654* ('s-Gravenhage 1995).
- Visser, J.C., 'Dichtheid van de bevolking in de laat-middeleeuwse stad', *Historisch Geografisch tijdschrift* 3/1 (1985) 10-21.
- Voet, E. jr., *Merken van Amsterdamsche goud- en zilversmeden* ('s-Gravenhage 1912).
- Voet, E. jr., *Merken van Haarlemsche goud- en zilversmeden* ('s-Gravenhage 1928).
- Voet, E. jr., *Merken van Friesche goud- en zilversmeden* ('s-Gravenhage 1932).
- Voet, E. jr., en H.E. van Gelder, *Merken van Haagsche goud- en zilversmeden* ('s-Gravenhage 1941).
- Voet, P.W., *Nederlandse goud- en zilvermerken 1445-1951* ('s-Gravenhage 1951).
- Voorloopige lijst der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst. Deel IX. De provincie Friesland* ('s-Gravenhage 1930).
- Voorloopige lijst der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst. Deel XI. De provincie Groningen* ('s-Gravenhage 1933).
- Vreeken, H., *Goud en zilver met Amsterdamse keuren* (Zwolle 2002).
- Vries, A.D., Roever, N. de en E. Colinet, *Catalogus der tentoonstelling van kunstvoorwerpen uit vroegere eeuwen in edele metalen vervaardigd, gehouden door de maatschappij Arti et Amicitiae* (Amsterdam 1880).
- Vries, B., 'Het familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen', *It Beaken* 75 (2013) 3-20.
- Vries, J. de, *De economische achteruitgang der republiek in de achttiende eeuw* (Amsterdam 1959).
- Vries, J. de en A.M. Van der Woude, *Nederland 1500-1815. De eerste ronde van moderne economische groei* (Amsterdam 2005).
- Vries, K. de, 'De recesboeken van Sneek (1490-1517)', *De Vrije Fries* 56 (1976) 42-48.
- Vries, O., '1515-1578: "totten regiment en justitie van dese landen"', in: O. Vries e.a., *De Heeren van den Raede*, 47-107.
- Vries, O., 'Friesland in de Habsburgse tijd: bestuurlijke achtertuin van Holland? in: Ph.H. Breuker en A. Janse (red.), *Negen eeuwen Friesland-Holland. Geschiedenis van een haatliefdeverhouding*, 134-141.
- Vries, O., (e.a.) *De Heeren van den raede. Biografieën en groepsportret van de raadsheren van het Hof van Friesland, 1499-1811* (Hilversum 1999).
- Walle, H. de, *Friezen uit vroeger eeuwen. Opschriften uit Friesland, 1280-1811* (Franeker 2007).
- Wassenbergh, A., 'Brandewijnskommen', *Nieuw Friesland*, 12 oktober 1946.
- Wassenbergh, A., 'Van knottedoeken en kistjes', *Nieuw Friesland*, 9 november 1946.
- Wassenbergh, A., 'Uit de oude tijd', *Nieuw Friesland*, 20 december 1947.
- Wassenbergh, A., 'De restauratie van het Gildebord der Leeuwarder Zilversmeden', *De Vrije Fries* 39 (1948) 9-14. Wassenbergh, A., 'Wanneer begint in Friesland de datering van zilverwerken door middel van jaarletters?' *De Vrije Fries* 39 (1948) 14-16.
- Wassenbergh, A., 'Merken van Bolswarder zilvermeden', *125e Verslag van het Fries Genootschap te Leeuwarden* (1953) 12-13.
- Wassenbergh, A., 'De zilversmidkunst in Bolsward', *Het Beaken* 41 (1954) 143-153.
- Wassenbergh, A., *De portretkunst in Friesland in de zeventiende eeuw* (Lochem 1967).
- Wassenbergh, A. en E.J. Penning, (red.) *Merken van Friese goud- en zilversmeden* ('s-Gravenhage 1974).
- Weber, M., *Wirtschaft und Gesellschaft. Grundriß der verstehenden Soziologie* (Tübingen

- 1980).
- Weismann, A.W., *Het gasthuis van Dr. Popta en Heringa State te Marssum* (s.l. 1912).
- Werdt, E.F.L.M. van de, *Goud- en zilversmeden in Kampen van de veertiende eeuw tot heden* (Kampen 1999).
- Westerink, C.M., 'De Amsterdamse zilversmeden Thomas (1597-1653) en Joannes Boogaert (1626-1673): hun nagelaten oeuvre' in: P.M. le Blanc, *Kerkelijk zilver. Negen opstellen over kerkelijke zilversmedekunst*, 44-65.
- Westerink, C.M., 'Kerkzilver uit de zeventiende eeuw: het Amsterdamse atelier Boogaert' in: Beijne, G., (red.), *Kerkzilver uit de Gouden eeuw*, 39-47.
- Wiekslag van Vijf eeuwen. Catalogus van de tentoonstelling van Bolswards zilver* (Bolsward 1955).
- Wiskerke, C. van, *Afschaffing der gilden* (Amsterdam 1938).
- White, C. en K.G. Boon, (ed.), *Hollsteins's Dutch and Flemish etchings, engravings and woodcuts*, XIX (Amsterdam 1979).
- Wijsenbeek-Olthuis, Th.F., 'Boedelinventarissen' in: B.M.A. de Vries e.a. (red.) *Broncommen-taren 2* ('s-Gravenhage) 1995) 1-73.
- Winkler, J., 'Roordamahoornt te St. Nicolaasga', *Navorser* XXXI (1881) 204.
- Winsemius, P., *Chronique ofte Historische geschiedenisse van Vrieslant* (Franeker 1622).
- Woltjer, J.J., *Friesland in hervormingstijd* (Leiden 1962).
- Wright, J., *De Jezuiten. Missie, mythen en methoden* (Amsterdam 2004).
- Wttewaal, B.W.G., *Nederlands klein zilver en schepwerk 1650-1880* (Abcoude 1994).
- Wumkes, G.A., 's Hofs sententieboeken als bron voor de geschiedenis van Friesland', *De Vrije Fries* 23 (1915) 140-155.
- Zevenboom, K.M.C. en D.A. Wittop Koning, *Nederlandse gewichten* (s.l. 1970).
- Zijl, I. van., *Zeldzaam zilver uit de Gouden Eeuw. De Utrechtse edelsmeden Van Vianen* (Utrecht 1984).
- Zijlstra, H., 'Iconografisch Bureau online met verrassende vondsten', *De Sneuper, officieel orgaan van de Historische vereniging Noordoost Friesland* 91 (2009) 34-38.
- Zijlstra, S., *Het geleerde Friesland. Een mythe? Universiteit en maatschappij in Friesland en Stad en Lande ca. 1380-1650* (Leeuwarden 1996).
- Zwaag, H. van der, 'Het zilveronderzoek op de steek', *De Stavelij* 2006, 113-118.

Register van persoonsnamen

- Aafke Folckerts 324
Abbe Abbes 228
Abbe Poppes 306
Abbema, Douwe 234
Abbema, Jacob Baukes (Voet nr. 40/80) 14, 215-216, 222, 282, 288, 331, 334, 346-349, 382, 450, 453, 458, 462, 463
Abraham Conradus 187-188
Abraham Tobias 267
Acke Sybrens 398
Acker, Geurt ten 114, 116
Acronius, Sixtus 281, 376
Adelaar 176
Adema, Jan 393
Adius, Johanna 376
Admiraal II, Jacob I' 12, 128, 139, 173-177, 416, 425
Adriaen Joostes 168, 262, 464
Adriaenus Frederici 308
Aede Jelles 402
Aeff Jans 312
Aeff Pieters 10, 429
Aelst, Andries Fransen van 355
Aeltje Jans 235
Aeneae, Pieter Sijbrandus 188-189, 377, 378
Aeneae, Sijbrandus 188, 378
Aerts, Maycke Pijters 233
Aet Gaijtzes 94
Agema, Atte 297
Agema, Marten Martens (Voet nr. 56) 190-191, 283, 289, 379, 386-387, 450, 462
Agema, Pieter Foppes 277, 391
Agema, Pieter Sibbeles 387
Akke Beerns 407
Albada, Idzart van 334
Albada, Sicco van 17, 31, 105, 154, 173, 182, 261, 307, 314, 464
Alberda, Dieuwke Jacoba 404, 408
Albert Doede 101
Albert Hansen 377
Albrecht, hertog van Saksen 52
Aleff Pijbes 229, 233, 256
Alema, Franciscus 344
Alewijn, Lodewijck van 56, 57
Alger Hotses (Voet nr. 380) 172, 213, 225-226, 249, 253, 256, 451, 454
Algra, Andries 296
Algra, Aucke Iges 324, 347, 350, 457
Algra, Frans (Voet nr. 694) 176
Algra, Hylckjen Cornelis 373
Algra, Meije Auckes 346
Algra, Pijter Synes 394
Allingha, Bauck Claesen 338, 352
Allingha, Claes Harmens 282, 338
Allingha, Douwe Claesen 338
Allingha, Jan Claesen 338
Allingha, Lieuckjen Claesen 338, 352, 356, 365
Allingha, Trijntje Douwes 338
Altena, Pieter (Voet nr. 197) 176-177
Ambrosius (Voet nr. 5) 301
Amelius Jans (Voet nr. 371) 212, 221, 233, 465
Amerongen, Jochem van 115
Ampzing, Samuel 289
An Fockes 319
Ancke Etedr 308
Ancke Fekkes 308
Ancke Godvrunts 307
Andele Andeles (Voet nr. 452) 118, 455
Andries Foppes 406
Andries Riencks 307
Andringa, Johannes (Voet nr. 499) 456
Anhalt-Dessau, Henriëtte Catharina van 390
Ankringa, Jan 196
Anna Amelia 293
Anna Cornelis 185
Anna Intjes 281, 307
Anna Wybes 312
Anne Haitses 330
Anne Ruirlds 371
Anneke Michiels 93
Annetje Sibrants 295
Anter Menses 309
Antie Dircks 258, 367
Antie Lolles 332
Antie Siouckes 363
Antje Aukes 407
Antje Clasen 307
Antje Douwes 393, 394
Antje Lieuwes 400
Antje Theunis 406
Antke Lolles 331
Antonis Heerckes 323
Arian Buwes 328, 350
Arminius, Jacobus 291
Asperen, Thomas Laurens van (Voet nr. 409) 84, 85, 451, 454
Assema, Franciscus van 379
Assisi, Franciscus van 380
Assuerus Frans 48
Asten, Bernardus van (Voet nr. 443) 135, 455
Asten, Petrus Bernardus van (Voet nr. 468) 455
Asten, Wyntje Berends van (Voet nr. 405) 214, 252, 259, 451, 454, 466
Ate Jelles 305
Atke Oenes 252
Atsma, Anske Scheltes 394
Atsma, Hans (Voet nr. 466) 195, 455
Atsma, Jacob 342
Auck Pibis 252
Avest, Hugo ter 149
Aylva, Cornelis van 384
Aylva, Ernst van 135
Aylva, Hans Willem van 61
Aylva, Scipio Meckema van 335
Aylva, Sjoerd van 328, 335
Baardt, Aert Sijbes 404
Baardt, Claes Fransen (Voet nr. 26 en 42) 11, 14, 27, 44, 45,

- 188-189, 194, 198, 215-216, 233, 259, 268-270, 272, 275, 276, 281, 282, 283, 287, 289, 298, 310, 315, 324, 328, 338, 343, 351, 352-361, 364, 365, 377, 378, 379, 380, 387, 388, 419, 428, 449, 450, 453, 462, 466
- Baardt, Frans Rienks (Voet nr. 38) 125, 181, 215-216, 275, 282, 306, 320, 324, 325, 326, 338-342, 352, 356, 357, 365, 449, 453, 462, 463
- Baardt, Gerrit Claesen 352, 357, 379
- Baardt, Harcke Claesen (Voet nr. 52) 133, 134, 190-191, 194, 283, 289, 291, 292-293, 295, 352, 357, 362, 378, 379-381, 382, 450, 454, 462, 464
- Baardt, Harmen Fransen 355, 366
- Baardt, Idske Rienks 320
- Baardt, Lieuckjen Claesen 353
- Baardt, Lieuwkje Rienks 365, 366
- Baardt, Maritie Rienks 365, 366
- Baardt, Rienck Sijbes 338
- Baardt, Rienk Fransen (Voet nr. 45) 215, 259, 275, 283, 287, 355, 365-367, 370, 380, 450, 453, 462, 464
- Baardt, Rinnert Harckes 279, 379, 381, 390, 392
- Baardt, Siebe Rienks 125, 375
- Baardt, Trijntje Claesen 352
- Baardt, Trijntje Harckes 380
- Baardt, Ulbe Rienks 275
- Baarsen, Reinier 45
- Backer, Marten Jans 376
- Bae Wijbrens 312
- Baerd, Dirck van 328
- Baerd, Egbert van 335
- Baerte 301
- Bakker, Jouke (Voet nr. 525) 196
- Bakker, Piet 28, 29, 46, 106, 181, 188, 314, 418, 427
- Bakkers, F. 23
- Baks, Paul 53, 72
- Balck, Claes Clasen senior 125, 215, 286, 353, 374, 375, 457
- Balck, Claes Clasen (Voet nr. 50) 68, 82, 83, 114, 124-127, 132-134, 141, 165, 276, 283, 286, 342, 370, 373, 374-377, 378, 413, 423, 450, 453, 458, 462
- Balck, Douwe Clasen 125, 356, 357, 375, 381
- Balck, Floris Nicolaes (Voet nr. 1) 377
- Balck, Gerardus Clasen 375
- Balck, Nicolaes 377
- Balck, Sara 368
- Balck, Sjouke Clasen 125, 281, 373
- Balthus Willems 323
- Baltus 452
- Baltus Claesen 326
- Bangma, Douwe Elings 286
- Bangma, Pietie 286
- Bandts, Tyerck Rijeurds 306
- Bart Bartsz 151, 218
- Bartele Menses 314
- Bas, Lodewijck de sr. 355
- Bas, Lodewijck de 269, 355
- Bauck Fransen 328, 353, 354
- Bauck Meyntes 307
- Bauck Ryckels 304
- Bauck Syercx 346
- Bauke Jacobs 346, 349
- Bavius, Ducco 364, 369
- Bavius Wuite 48
- Beatris Peters 314
- Beek, Sieuwert van der 339
- Beeling, A.C. 370
- Beitske 196
- Benne Sijmons 257
- Benningh, Laas Rintjes (Voet nr. 431) 455
- Bentingh, Jan Apkes 288, 350
- Berent Rycx (Voet nr. 552) 91, 9452, 453
- Berg, Justus van der (Voet nr. 524) 453
- Bergsma, Wiebe 281
- Bernardus Broer (Voet nr. 830) 102
- Bernardus Gerrits 231, 310, 328, 353
- Bethune, Dirck 356
- Beveren, Pieter van 78
- Binnert Douwes 308
- Binthiema, Sjoerd Reins 328, 351, 458
- Blocq, Pijerijntgie Jans de 83
- Blocq van Scheltinga, Daniël de 84, 276
- Bobrecht, Hermannus 363, 371
- Bobrecht, Lysbeth 396
- Bobrecht, Sytske 399
- Boccam, Frans Barends 351, 354
- Boelens, Tarquinius van 350, 458
- Boer, Age de 293
- Boëtius, Arnoldus 373
- Bolck, Barent 62, 63
- Bolck, Jacob 62, 63
- Bolta, Marten Gerbens 388
- Bolta, Sjoerd Gerbens 379
- Boltjes, Jacob (Voet nr. 501) 456
- Boltjes, Pieter 278
- Bonnema, Douwe Meinderts 67, 398
- Bontekoe, Jacobus (Voet nr. 478) 171, 196, 455
- Boogaert, Johannes 107, 357
- Boogaert, Thomas 107, 357
- Boomsma, Gerrit 259
- Bootsma, Claes Jacobs 222, 347
- Bornaeus, Everhardus Heracliti 286
- Bornaeus, Hermannus 277, 279, 391
- Bornaeus, Huybrecht 266
- Bos, Sandra 146
- Bosch, Dirck 89, 256
- Bothe, Frederick 326, 339
- Botke Lolles 306
- Botnia, Sytse van 172
- Botte Johannes 308
- Botte Sents (Voet nr. 28) 106, 312, 449, 453, 462
- Bouma, Imke Ysbrants 263
- Bourbon, Benjamin 269, 355
- Bourboom, R. 269
- Bouricius, Jacobus van 118, 335
- Bouttats, Gaspar 13, 272
- Bouwe Symons 192
- Braack, Symon Cornelis 57, 341, 353
- Braaksma, Frans Goslings (Voet nr. 531) 403, 456
- Braems, Grietien Arents van 452
- Brantzum, Bauck van 94, 251
- Brantzum, Joost van 185, 251
- Brantzum, Lambert van 185
- Brentinck, Willem 55
- Brentsma, Sicke 317
- Bresoo, Lodewijk Clasen 197, 306
- Breuker, Philippus 276
- Broers, Jan 267
- Broers, Thomas 267
- Broersma, Boele Folckerts 162
- Brongersma, Hildebrand (Voet nr. 410) 195, 246, 295, 451, 454, 466
- Brongersma, Julius 84, 326
- Brouwer, Dirk Wopkes (Voet nr. 733) 404
- Brouwer, Gerlof 116
- Brouwer, Sybren Jansen 331, 332

- Brugman, Jeltje Jurjans 386
 Brugman, Jurjan Jurjans 386
 Bruijnsvelt, Augustinus (Voet nr. 406) 84, 198, 234, 246, 252, 295, 451, 454, 466
 Bruijnsvelt, Harmen Jans (Voet nr. 382) 12, 83, 85-93, 192, 225, 226, 227, 234, 236, 259, 451
 Bruijnsvelt, Hendrick 376
 Bruijnsvelt, Johannes Harmens (Voet nr. 402) 451
 Bruijnsvelt, Stijntje 308, 334, 372
 Bruinsma, Tjitte 17
 Brunga, Jelle 339
 Bruyne, Agatha de 266
 Bruyne, Jacob de 117, 266, 326
 Bruynia, Gerrit (Voet nr. 119) 464
 Bruynsma, Cyprianus 328
 Bruynsma, Hans Hansen bierbrouwer 339, 353, 355, 377
 Bruynsma, Hans Hanses (Voet nr. 116) 338, 353
 Bruynsma, Helena Hansen 353
 Bruynsma, Regnerus 458
 Buma, Antie Goris 387, 388, 389
 Buma, Bote Burdes 381
 Buma, Goris Heerckes 35, 289, 344, 353, 363, 383, 388, 391, 458
 Buma, Julius Acronius 389
 Buma, W.W. 21
 Bunschoeke, Dick 396
 Burg, Abraham ten 376
 Burg, Abraham Jans van der 402
 Burg, Folkert van der (Voet nr. 66) 296, 390, 402
 Burgh, Dubrich of Debora ten 91, 234
 Burgh, Rompt Jacobs ten 91, 92, 93, 94
 Burmania, Duco Martena van 335
 Burmania, Upcko van 126, 276
 Burum, Alle van 228
 Burum, Betze van 235
 Burum, Wolter van 250
 Butterman, Hendrickjen 288, 350
 Buwalda, Auck Sybolts 338
 Buwalda, Hille Gatses 373
 Buwe Tiercx (Voet nr. 364) 77, 221, 465
 Buwema, Hessel Buwes (Voet nr. 391) 116, 236, 454, 465
 Buyten, Catharina van 365, 366
 Buyten, Maritie van 366
 Bynema, Jan Michiels 365
 Cachiopin de Laredo, Johannes sj. 164, 327, 357
 Cammingha, Taco van 332
 Camminga, Johannes (Voet nr. 557) 456
 Camp, Tjalling (Voet nr. 474) 455
 Cannegieter, Siuck Cornelis 457
 Canter, Albert Jacobs (Voet nr. 341) 21, 450
 Canter, Antie 252
 Castel, Abraham 296-297, 384
 Castilië, Filips II van 46, 56
 Cats, Jacob 326
 Christian Laurents 162
 Christiaan Hans 190
 Christiaan Meinards 224
 Christoffel Gerrits (Voet nr. 7) 302, 321
 Cicero, Marcus Tullius 153
 Citroens, Karel Adolf 25, 43, 111, 265, 370
 Claaske Etes 308
 Claercke Sybes 327
 Claes Cornelis 197
 Claes Douwes (Voet nr. 360) 88, 158, 162, 169, 196, 230
 Claes Harmens 356
 Claes Heerts 305
 Claes Jacobs (Voet nr. 553) 226
 Claes Meinards 224
 Claes Romkes 330
 Claes Sjoukes (Voet nr. 378) 185-186, 236
 Claes Thomas (Voet nr. 376) 53, 213, 452, 465
 Claes Wopkes (Voet nr. 17) 105, 207, 306, 449
 Cloon, Theodore van 267
 Clos, Gysbert Anthonis (Voet nr. 340) 450, 452
 Cluyter, Hendrick 288, 350
 Cluyter, Hendrickje Joostes 287, 288, 329, 349
 Cluyter, Joost Hendricks 350
 Cock, Lucas (Voet nr. 13) 105, 207, 304, 449
 Cockzij, Coenraet van 315
 Coeschot, Maria van 268
 Coghe, Dominicus de 390
 Coignet, Gillis 290
 Colde, Dodoneus 347
 Colde, Iedtkje Dodoneus 358
 Coninx, Aert de oude 91, 92
 Coop Gerrijts 316, 317
 Corff, Itske 401
 Cornelis Claesen 313
 Cornelis Floris (Voet nr. 342) 450
 Cornelis Jansen (Voet nr. 721) 281
 Cornelis Sijbrants 85, 86
 Cornelis Tijssen 368
 Cornelis Wopkes 338
 Cornelius Gellius 225
 Coster, Jan Jansen 332
 Cousijn, Willem 380
 Croix, Pieter de la 355
 Cromwell, Oliver 466
 Croontie, Aede Jans 350, 366
 Cuijper, Sijmen Evertsen 335
 Cuijter, Anne 228
 Cuode, Marten 234
 Cuperus, Hendrick Hendricks (Voet nr. 528) 196
 Cuynder, Grietje Jacobs 282
 Damman, Catharina 262
 Dauw, Hendrik (Voet nr. 504) 196, 453
 Deceulaer, Harald 146
 Dekker, Rudolf Michel 219, 237
 Denekamp, Anna Maria 383, 384
 Denekamp, Henrica 396
 Deursen, Arie Theodorus van 126, 183, 195
 Diependal, Jan Willems 327, 329
 Diependal, Johannes 215, 329, 343
 Diever Jans 311, 371
 Dijk, Jacob van (Voet nr. 787) 196
 Dijk, Omius Oomkes van (Voet nr. 532) 453
 Dijkstra, Fokje 407
 Dijkstra, Sjoerd Fongers 190
 Dijst, Wolter Jans van 452
 Dillen, Johannes Gerard van 47, 117, 264
 Dillinck I, Harmannus (Voet nr. 450) 453
 Dillinck II, Harmannus (Voet nr. 480) 171, 195, 455
 Dillinck III, Harmannus (Voet nr. 517) 456
 Diorre Tiaerts 328
 Dirck Aernts 334
 Dirck Danckerts 268
 Dirck Heyns (Voet nr. 171) 259, 261
 Dirck Ipes 253, 329
 Dirck Jans (Voet nr. 369/611) 53, 451, 465, 467
 Dirck Jansen 154
 Doede Epes 369
 Doede Ritskes 397
 Dolff Fredericx 256
 Dolk, Wim 17, 25, 31, 234, 245

- Dommershuijzen, Fred 18
 Donia, Jonas van (Voet nr. 106)
 86, 452
 Donker, Wilcke (Voet nr. 112)
 452
 Dortsman, Hendrik Pieters (Voet
 nr. 448) 61, 452, 455
 Dortsman, Pieter Hendriks (Voet
 nr. 427) 134, 135, 229, 451,
 453
 Douma, Dije Sipckes 10, 215,
 216, 367, 414
 Douma, Tietscke 357
 Douma, Teth van 172
 Doutien Scheltes 306
 Doutze Martens 312
 Douwe Claesen (Voet nrs. 408/
 750) 258
 Douwe Douwes 286
 Douwe Inses 366
 Douwe Menten (Voet nr. 14) 13,
 105, 304-305, 449
 Douwe Pieters (Voet nr. 30) 13,
 318, 449, 462
 Douwe Philippus 344
 Douwe Wilckes 84
 Dragt, Ihno 153
 Drien, Jan Hylkes van (Voet nr.
 124) 192
 Duco Gellius 327, 343, 457
 Dudley, Robert graaf van
 Leicester 57
 Duiden, Johannes van (Voet nr.
 201) 176
 Duijnen, Dirck van 355
 Durck Engberts 154

 Eduard Henricus 254
 Eeck Siouckes 363
 Eeke Ypes 263
 Eekhoff, Tiddorus (Voet nr. 556)
 456
 Eekhoff, Wopke 110
 Eete Johannis 259
 Eeghen, Isabella Henriëtte van
 145
 Eelcke Aebli 262
 Eelcke Wyntjes (Voet nr. 399)
 193, 211, 288, 466, 451, 454,
 466
 Eelckjen Pieters 467
 Eelcoma, Eelcke Rinnerts 293,
 355
 Eelcoma, Jacobus 394
 Eerdmans, Albert (Voet nr. 76)
 408
 Eerdmans, Bernardus (Voet nr.
 69) 399, 404-405, 406, 408
 Eerdmans, Dirck 398

 Eerdmans, Hendrik (Voet nr. 75)
 404, 408
 Eerdmans, Hendrik
 Hendriks 404
 Egbert Egberts 317
 Egge of Iggo (Voet nr. 598) 100
 Eijcken, Daniël van der 187
 Eise Andeles I (Voet nr. 436)
 453
 Eise Andeles II (Voet nr. 492)
 195, 455
 Elisabeth Johannes 308
 Elgersma, Eduard (Voet nr. 463)
 232, 455
 Elgersma, Franciscus 13, 293,
 294, 376
 Elgersma II, Pibo (Voet nr. 534)
 456
 Elgersma, Regnerus (Voet nr.
 489) 173, 174, 455
 Elgersma II, Richaeus (Voet nr.
 500) 196, 456
 Ellert Jacobs (Voet nr. 622) 13,
 259, 260, 467
 Elseloo, Abelus van 396
 Elseloo, Foppe van 296, 384, 388
 Elseloo, Ricka Abels van 398
 Emans, Johan 64
 Emmenes, Egbert Jansen van
 343, 354
 Encudides, Hiske Horatius 295,
 380
 Endlich, John 365
 Enga, Epke Meies (Voet nr. 48)
 211, 222, 283, 362, 371-372,
 382, 450, 453, 462, 464
 Enga, Epke Meies 382
 Enga, Liskje Meies 382
 Enga, Meie Epkes (Voet nr. 53)
 193, 211, 283, 371, 372, 378,
 382-383, 450, 454, 462
 Engels, M.H.H. 89, 126, 459
 Engelsman, Jan Nicolsen 262, 452
 Engwirda, Johannes 351, 356,
 366
 Ensius, Dominicus Nicolai 370
 Epe Pijters 227
 Epke Epkes 371
 Epke Hoytes (Voet nr. 26) 13,
 32, 48, 106, 184, 314-315, 357,
 359, 365, 462
 Epstein, Stephan R. 146, 180
 Erasmus, Desiderius 313
 Estwerda, Samuel 382
 Euroteles, Doecke 316
 Evert Willems 198
 Eylert Meynerts 185, 206
 Eysma, Bauck 331
 Eysma, Caesar Douwes 331

 Eysma, Gerlandt Tymens 359
 Eysma, Marijcke Douwes 363
 Eysma, Tymen Fransen 339

 Faber, Age Pijters 379
 Faber, Cornelis Jans (Voet nr.
 396) 183, 236, 465
 Faber, Jan Dirck 373
 Faber, Johannes Alle 36, 41, 284,
 285
 Faber, Pieter Mathijsen (Voet nr.
 415) 133, 195, 234, 451
 Faber, Titie 234
 Feber, Francois le 266
 Febvre, Abraham le 196, 265
 Febvre, Jan le 196
 Fedde Feddes 182
 Fedde Obbes 366
 Feddema, Johannes (Voet nr.
 529) 456
 Fedderick Jacobs 317
 Feenema van Barken, Geeltje
 Hendricus 352
 Feenstra, Aaltje 406
 Feenstra, Aene (Voet nr. 518)
 456
 Feenstra, Dominicus 335
 Feeterse, Jacob 341
 Feitsma, Hessel van 256
 Feicke Simons (Voet nr. 166)
 464
 Feijcke Reinerts 266
 Feike Wibes (Voet nr. 825) 102
 Fekke Wines (Voet nr. 21) 105,
 308-309, 449
 Femme Assueres 332
 Fennema, Pier Eyts 406
 Ferny, Cornelis Fransen van 46,
 110, 452
 Feycke Simens (Voet nr. 166) 47
 Feye Gerlofs (Voet nr. 279) 292
 Feye Joostes (Voet nr. 389) 83-
 84, 192, 197, 226, 227, 228,
 257, 262, 265, 266, 451, 454,
 464, 466
 Feyt, Gerrit 114
 Feytsma, Bocke van 290
 Fidtsma, Douwe 195
 Filips de Schone 52, 53, 54, 71,
 95, 181
 Filippus Jacobus 400
 Flasmer, Aeltje Leenerts 233
 Flenstra, Tietske Jans 406
 Florys Claes 342
 Focke Regnerij 388
 Folckert (mogelijk Voet nr. 832)
 103
 Folckert Diurres 331
 Folckert Rochus (Voet nr.

- 32) 13, 113, 155, 222, 228,
 282, 323-325, 327, 335, 349,
 449, 458, 462
 Folckert Willems 103
 Folkema, Jacob 12, 134
 Folkert Martens 84
 Folperda, Grietje Dirks 365, 366
 Fokkens, Focke Regnerus 381
 Fokkens, Harmanus Lieuwes
 (Voet nr. 63) 39, 176, 399-
 400, 404
 Fokkens, Lieuwe Regnerus 399
 Fonger Jans 47
 Fonger Jelmers 306
 Fons, Wilhelm (Voet nr. 472) 455
 Fonteyne, Claude 164
 Fopck Oedses 84
 Foppe Cornelis 363
 Foppien Foppes 312
 Fopma, Gellius 221, 344, 376
 Fopma, Jildert 309
 Fopma, Lieuwe 330
 Fopma, Tedt Lieuwes 330
 Frans Jans 83
 Frans Jans (Voet nr. 616) 14, 90,
 340, 447
 Frans Jansen 328
 Frans Peters (Voet nr. 350) 451
 Frans Wytsis 330
 Frederick Fredericks (Voet nr.
 370) 53, 94, 221, 255, 451
 Frederick Regneris 262
 Frederick Sytses 357
 Frederik V van de Palts (de
 'Winterkoning') 47
 Frieswijk, Arnoldus 256
 Frieswijk, Edo 390
 Frouckje Reiners 279
 Frouckje Ysbrands 278
 Fungert/Fonger 101

 Gabbema, Buwe Abbes 83
 Gabbema, Feio van 186, 250
 Gabbema, Simon Abbes 71
 Gaele Hoytes (Voet nr. 793) 67
 Gatse Pie(te)rs 316
 Gavere, Lammert de 277, 391
 Geert Everts 195, 464
 Geertie Hiddes 378
 Geertje Bastiaensz 409
 Geertje Everts 253, 329
 Geertruide Daniëls 295
 Geeske Tialckes 330
 George, hertog van Saksen 36, 53
 Gerben Clasen 394
 Gerben Harmens 369
 Gerbrandy, Georgius 222
 Geringa, Hittie Johannes 363,
 377
 Geringa, Johannes Rinnerts 378
 Geringa, Jurjen (Voet nr. 780)
 115, 195
 Gerloff Rycx (Voet nr. 375) 82,
 208, 221, 223-223, 452
 Gerls Wopkes 82, 208
 Gerlsma, Trijntje Bauckes 362
 Gerrit Dirx 334
 Gerrit Hendricks (Voet nr. 20)
 13, 105, 259, 281, 282, 307-308,
 331, 372, 449, 462
 Gerrit Holles 311, 316
 Gerrit Stoffels (Voet nr.
 104/218) 321, 452
 Gerrijt Brants 305
 Gerrijt Harckes 310, 352
 Gerrijt Harmens 113
 Gerrijt Steffens 389
 Gertien Scheltes 306
 Gheyn II, Jacob de 14, 347
 Gillis Wiggerts 48
 Glinstra, Epeus van 328, 335
 Glinstra, Oene Fredericus 62
 Goitien Engberts 154
 Goltsma, Homme Dirks (Voet
 nr. 412) 259-260, 354, 451, 466
 Gomarus, Franciscus 291
 Gommerts, Willem Jans 222
 Gorp, Bastiaen Aerts 466
 Gorp, Jan Geerts (Voet nr. 548)
 162, 207, 226, 261, 452
 Gorp, Lijntje 466
 Gorter, Gosse Oenes (Voet nr. 502)
 Goslinga, Johan van 335
 Goslyck Hettes 323
 Gosse Symens 306
 Gouche, Abraham le 196
 Gouche, Artus le 196
 Graas, Tim 357
 Graffelman, Pieter 19
 Gramaye, Thomas 55
 Gratema, Antie 250
 Grebber, Jan de 256
 Griet Jans 249
 Griet Johannes 334
 Griet Ottes 89, 92
 Griet Scheltes 13, 318
 Griet Tymens 302
 Grietje Hendricus 330
 Grietje Thomas 332
 Grill, Anthony 117
 Grill III, Anthony 12, 63, 64
 Gryet Claes 303
 Groeneveld, Jan (Voet nr. 515) 98
 Groensma, Alexander 396
 Grons, Antje Clasen 279
 Grons, Claas Jacobs 279
 Groote, Jacob de 184, 315
 Grovestins, Edzart van 356
 Grovestins, Foppe van 331
 Grovestins, Oene van 269, 355
 Gualteri, Joannes 335
 Gutter, Susanne de 315
 Gysbert (Voet nr. 3) 302
 Gysbert Anthonis 302
 Gysbert Japicx 276, 290, 310,
 328, 343, 352

 Haarsma, Jan Romkes 403
 Haarsma, Reinske 407
 Haas, Elisabeth de 401
 Haas, Jacob de (Voet nr. 526)
 196, 453
 Habsburg, keizer Karel V van
 54, 56, 58, 72, 76, 79, 100, 121,
 153, 411, 421
 Haersma, Roelof van 335
 Hagius, Siebren 405
 Hagius, Sierck 280
 Hania, Sjoerd 163
 Hania, Sytse Gerrits (Voet nr.
 775) 196
 Hans Christiaens (Voet nr. 393)
 190, 236, 454
 Hans Geerts 195
 Hans Jansz 266-267, 282
 Hans Rienx 357
 Hans Sickes 154
 Hansma, Folphert 334
 Harcke Gerrijts 352, 353
 Harcke Rennerts 352
 Haren, Ernst van 44
 Haren, Willem van, grietman van
 Het Bildt 328
 Haren, Willem van 61, 164
 Harmanus Haije 264
 Harmen Clases 257
 Harmen Dirks (Voet nr. 387)
 190, 265, 451, 454
 Harmen Gerrijts 113
 Harmen Jans 331
 Harmen Rienks 317
 Hart, Simon 34, 48, 264
 Hartmans, Abbe 326
 Hartius, Hylcke Lieuwes 368
 Haye 101
 Haye Jansen 330
 Heercke Heerckes (Voet 15/79)
 13, 103, 105, 106, 210, 257, 281,
 282, 309-311, 319, 333, 334,
 353, 371, 449, 462
 Heere Michiels (Voet nr. 615)
 103, 467
 Heiden, Hans 266
 Heixan I, Jan (Voet nr. 122) 259
 Hein Gerbens 381
 Heimans, Gerhard (Voet nr. 540)
 456

- Hellinga, Onno 284-285
 Hemminga, Anna Doekes 374, 376
 Hemminga, Duco Gellius 457
 Hemminga, Gellius 368
 Hendrick 102
 Hendrick Dijrx 305
 Hendrick Doedes (Voet nr. 347) 465
 Hendrick Holles 316
 Hendrick Jansen 112
 Hendrick Jarichs 310, 371
 Hendrick Koops (Voet nr. 367) 10, 75, 76, 82, 154, 206, 230, 412, 422, 432-434, 451, 465
 Hendrick Wyntjes 365
 Hendrickyen Pyeters 106, 312
 Hendrik Pieters (Voet nr. 331) 450
 Hendrik Pieters 295
 Hendryck Gerrits 307
 Hera Voydes 53
 Herbert Marinus 52, 62-65, 67
 Heringa, Gosse Watses 334
 Heringa, Sybrandus 458
 Hermani, M.P. 364
 Hero Ulckes 465
 Hert Romckes 306
 Heslinga, Foppe 396
 Heslinga, Gerrit 396, 397
 Hessel 301
 Hessel Fongerts (Voet nr. 718) 102
 Hessel Jans 228
 Hessling, Harmanus Johannes (Voet nr. 535) 456
 Hesslinga, Gerrit 397
 Hette Sybrants (niet bij Voet) 182
 Hettema, Abraham Pieters 409
 Hettema, Arent Jans 409
 Hettema, Arent Pieters 409
 Hettema, Bastiaen Pieters 409
 Hettema, Cornelis Arents 409
 Hettema, Isaac Pieters 409
 Hettema, Pieter Arents 48, 409
 Hettinga, Ype 396
 Hettinga, Wijske Sijtses van 402, 406
 Hever, Bonne Jacobs (Voet nr. 217) 83, 184
 Heyde, Hendrik van der (Voet nr. 538) 456
 Heylten Pieters 212, 221, 233, 465
 Hicht, Thomas (Voet nr. 125) 12, 134, 459
 Hidde Allerts 394
 Hiddema, Georgius 62
 Hiddinga, Reinske Jelles 374, 375
 Hidtje Pouwels 283, 371, 372, 382
 Hiemstra, Elisabeth van 342, 344
 Hijlckema, Douwe 35, 190
 Hijlckema, Hylario 10, 222, 343, 347, 443-44
 Hijlckema, Hylcke Douwes 190, 379, 386, 387
 Hilarius, Tjerk (Voet nr. 187) 57, 464
 Hillebrant Jacobsz 54
 Hiltie Philippus 398
 Hinke Alberts 296
 Hisborda, Gosse Lieuwes (Voet nr. 457) 455
 Hoboys, Cornelis 338
 Hoeck, Claes Simons 250
 Hoekema, Paulus 465
 Hoest, Mattheus de 267
 Hoexma, Jochum Watses 293
 Holle Sioerds 309
 Holle Sjoerds (Voet nr. 29) 207, 281, 282, 284, 316-317, 449, 453, 462, 463
 Holst, Johannes Zacharias (Voet nr. 771) 452, 464
 Holsting, Adolf Jeronimus (Voet nr. 358) 452
 Holstius, Michael 281, 327
 Homme Hommes 394
 Homme Wijbes 307
 Homsbot, Willem Wilkes (Voet nr. 383) 168, 208, 250, 451
 Hooft, Pieter Cornelis 364
 Hoogendorp, Hans 48, 279
 Hoogstraeten, Samuel van 12, 60
 Hoorn, Cleis Jans (Voet nr. 51) 188-189, 198, 283, 352, 354, 356, 357, 363, 373, 375, 377-379, 382, 387, 450, 453, 462
 Hoorn, Johannes Cleis 378, 379
 Hoornstra, Lykele Stevens (Voet nr. 317) 407
 Hoornstra, Pietertje Lykeles 407
 Horrius, Dekken Pieters 382, 383
 Horrius, Jouke Pieters (Voet nr. 193) 383
 Horrius, Petrus Jouckes 383
 Horrius, Pieter Pietersen (Voet nr. 54) 10, 129, 165, 190-191, 211, 260, 276, 277-280, 281, 283, 292, 293-294, 296, 298, 379, 383-385, 386, 388, 391, 396, 445, 446, 450, 454, 462
 Horrius, Pieter Pietersen jr. 10, 293, 383, 445, 446
 Hotse Algers 213
 Houckama, Grietje Floris 377
 Houckema, Douwe Ipes 342
 Houwening, Geertuid van 293
 Hoyte Melis 339
 Hoyte Romckes 354
 Hoytema, Orck van 164
 Huber, Ulrich 129
 Huigen, Theodorus (Voet nr. 239) 129, 452
 Huigen, Arnoldus (Voet nr. 419) 259
 Huisman, Anneke 291
 Huisman, Gesina 296
 Hulshuis, Petrus (Voet nr. 469) 455
 Huybrecht Epkes 315
 Huybrechts, Sara 267
 Huygens, Hessel van 334
 Hylck Fransen 354
 Idske Feyckes 354
 Iebel Poppes 409
 Ipendam, Jurian 287, 288
 Imck Jans 318
 Imke Doedes 405
 Inthema, Cornelis 466
 Inthema, Fonger Foppes (Voet nr. 44) 211, 283, 284, 332, 342, 350, 354, 363-365, 450, 453, 458, 462, 463
 Inthema, Foppe Fongers 343, 363, 364
 Inthema, Geertje Foppes 343, 364
 Inthema, Ignatius 343
 Inthema, Johannes Foppes (Voet nr. 413) 84, 365, 454, 466
 Inthema, Ocke Fongers 343
 Inthema, Tedt Fongers 319, 342, 343, 364
 Intje Pieters (Voet nr. 8) 104, 281, 282, 302-303, 307, 314, 462, 463
 Intje Pieters (Voet nr. 183) 110
 Intse Feickes 111, 112
 Ipma, Hessel Tjepkes 373
 Ipma, Ieske Tjepkes 372, 373
 Isaäc Ariens 197
 Isbrand Dirx 362
 Isens, Wieger Jansen van (Voet nr. 631) 260, 467
 Israël, Jonathan Irvine 40
 Jackle Rouckes 370
 Jacob Claes 317
 Jacob Cornelis 296
 Jacob Dirx 362
 Jacob Doedes (Voet nr. 61/256) 154, 209-210, 393,

- 397, 454
 Jacob Folckerts (Voet nr. 107) 229
 Jacob Gysberts 290, 310
 Jacob Hendricks 346
 Jacob Jacobs 162
 Jacob Jacobsz bode 196
 Jacob Jans 349
 Jacob Jansen 215
 Jacob Joachims 319
 Jacob coperslager 313
 Jacob Meets 48
 Jacob Meinards 224
 Jacob Menses 398
 Jacob Paulus (Voet nr. 741) 103, 105, 235
 Jacob Pieters (Voet nr. 365) 236
 Jacob Tobias (Voet nr. 35) 330, 449, 452, 462
 Jacob Wolters (Voet nr. 824) 102
 Jacob Ysbrands (Voet nr. 330) 55, 56, 450, 454
 Jacobien Claesdr 224
 Jacobien Floris 342
 Jaen Taackles 377
 Jaersma, Haring Gerbens (Voet nr. 737) 338, 369, 467
 Jager, Rinnert de 389
 Jan 102
 Jan Abels 227
 Jan Ames 212
 Jan Doedes (Voet nr. 623) 207, 312
 Jan Dood 307
 Jan Fockes 317
 Jan Folckerts 103
 Jan Foppes 331
 Jan Frans 306
 Jan Freercx 369
 Jan Gerbens 197
 Jan Gerbens, burgemeester 364
 Jan Gerrits (Voet nr. 395) 192, 254-255, 259, 451, 452
 Jan Hansen 465
 Jan Hanses 403
 Jan Harmens 90, 332
 Jan Jans 84
 Jan Jans 262
 Jan Jans (Voet nr. 329) 55
 Jan Jansen (verm. Voet nr. 606) 151
 Jan Jansen (Voet nr. 612) 259, 308, 467
 Jan Jelles (Voet nr. 368) 454
 Jan Jeltis 310
 Jan Jetses 377
 Jan Hendrickx 47, 260, 261
 Jan Hendrycks 307
 Jan Lammers 158
 Jan Lammerts 154
 Jan Merx 317
 Jan Ottes (Voet nr. 6) 302
 Jan Peeters 13
 Jan Pieters 236
 Jan Pietersen 48
 Jan Scholtes I (Voet nr. 621) 108
 Jan Simens (Voet nr. 617) 103
 Jan Sipckes 347, 458
 Jan Sjoerds/Sweerts (Voet nr. 31) 39, 107, 194, 203, 210, 282, 318-321, 334, 340, 449, 462
 Jan Sjoerds grootschipper 319
 Jan Sjoerds tuinder 282, 342, 343, 364, 375, 458
 Jan Stoffels (Voet nr. 11) 102, 104, 321-322, 449, 453, 462
 Jan Tiercx (Voet nr. 354) 465
 Jan Wessels 154
 Jan Wierds (Voet nr. 394) 168, 262, 465
 Jan Willems (Voet nr. 110) 154
 Jans Sixti 346
 Jantien Lyuwedr 303
 Jantien Reyners 113, 252
 Jantien Wybrens 331
 Jarich 101
 Jarich Hendrickx 181, 303, 311, 371, 464
 Jarich Jarichs (Voet nr. 778) 112, 205, 234, 262, 330
 Jarich Sjoerds (Voet nr. 10) 103, 104, 303
 Jasper Tietes 195, 208
 Jelbema, Claas Ottes 394
 Jelgerhuis, Bernardus Rienks (Voet nr. 459) 46, 455
 Jelgerhuis, Bernardus Johannes (Voet nr. 522) 456
 Jelgerhuis, Johannes Bernardus (Voet nr. 486) 175, 455
 Jelgerhuis, Jouke (Voet nr. 497) 453, 455
 Jelle Jans (Voet nr. 345) 450, 465
 Jelle Sytses 253, 329
 Jelmer Hendrixs 48
 Jelte Willems 331
 Jeltema, Jelte Lolles (Voet nr. 310) 259, 331, 332, 33
 Jeltema, Taco 332
 Jeltema, Wybrand Lolles (Voet nr. 417) 331, 332, 451, 454
 Jeltie Bockes 228
 Jeltie Harings 369
 Jeltje Jans 362
 Jensma, Aemilius 343
 Jensma, Goffe 21
 Jensma, Jeltje 343
 Jensma, Lieuwe 338, 343, 353
 Jensma, Meijle 182
 Jensma, Sjurdt 182
 Jeppe Geerts 295
 Jesel Lolles 339
 Jetse Daniëls 384
 Jetse Heins 293
 Jetse Payes (Voet nr. 547) 161-162, 168-169, 207, 230, 261, 265, 456
 Jikke Broers 385, 386
 Joannes Stephani 352
 Jochum Eylerts 185-186
 Jochum Mijntses 304
 Joeckema, Bernardus 380
 Joeske Jan Ames 212
 Johannes Fockes 338
 Johannes Idsen 318
 Johannes Jans (Voet nr. 329) 450
 Johannes Jans (Voet nr. 421) 94, 134, 451
 Johannes Jelles 404
 Johannes Jeltes 352
 Johannes Serapio 281, 307
 Johannes Willems 344
 Jonge, Christoffel de 267
 Jongema, Frans van 310
 Jongma, Piebe Goslicks 111
 Jongsma, Claes Cornelis (Voet nr. 426) 454
 Jongsma, Cornelis Claes (Voet nr. 445) 64, 65, 135, 388, 452, 455
 Jongsma, Yme (Voet nr. 440) 295, 380, 455
 Jongsma, Jacobus (Voet nr. 451) 455
 Jongsma, Johannes Cornelis (Voet nr. 473) 112, 171, 455
 Jongstal, Allardus Pijters 348
 Joost Lenerts (Voet nr. 372) 221, 227, 236, 454
 Joris Wijbes 382
 Jorna, Anne Heerckes (Voet nr. 37) 14, 108, 156, 166, 215, 237, 276, 281, 282, 285, 287, 297, 311, 319, 324, 326, 331, 333-338, 343, 348, 362, 363, 369, 370, 378, 449, 453, 458, 458, 459, 462, 463
 Jorna, Heercke Annes 334, 348
 Jorna, Heercke Jans 362
 Jorna, Jan Annes (Voet nr. 43) 133, 156, 216, 222, 259, 276, 283, 287, 333, 335, 348, 349, 362-363, 367, 371, 372, 378, 379, 450, 453, 462
 Jorna, Imck Oenes 333, 334, 362
 Jorna, Jelte Annes 281, 333, 335,

- 362, 378
 Jorna, Keimpe Oenes 334
 Jorna, Oene Annes 281, 331,
 332, 333, 334
 Jorna, Tietscke Annes 215, 363,
 378
 Jorritsma, Ate Dirks (Voet nr. 68)
 403
 Jorritsma, Dirk Ates (Voet nr.
 199) 176, 403
 Jouck Obbes 125, 375
 Joucke Syuerts 325
 Jouke Andeles (Voet nr. 487) 455
 Juckema, Gerrolt van 295
 Judith Dirx 314
 Jurrien Hendrix 92, 224, 353
 Jusum, Tyttie 390
 Juw Tyercks 256
- Kahn, Joseph Elkan (voet nr. 566)
 456
 Kann, Anthonie 275
 Karsten, Jan Anthoni (Voet nr.
 508) 456
 Katwich, Everhart 193
 Katwich, Frans 193
 Keers, Aelcke 212
 Keikes, Wiebe 27, 272
 Keilman, Coenraad Jacobs (Voet
 nr. 74) 407
 Keilman, Jacob 407
 Kempenaar, Jacob de 392
 Ketel, Albertus 65
 Ketel, Jan Albartus (Voet nr. 438)
 41, 42, 114, 118, 127-132, 141,
 158, 243, 278-280, 292, 295,
 413, 423, 452, 457
 Keuvelaar, Jan 17, 125, 301, 305,
 385, 391
 Knijff, Gerrit Jarichs 250
 Knijff, Horatius 125
 Knock, Berend H. 64
 Knoop, Wopke Clases 400
 Koebrugh, Jan Willems 259
 Kock, Coenraad Willem (Voet
 nr. 441) 453
 Kok, Jacob Boeles de 390
 Koningh, Frans de 164
 Koppenol, Johannes M. 291
 Korsen, Aeltje 113
 Krans, Claas (Voet nr. 137) 177
 Kruseman, Peter (Voet nr. 560)
 453
 Kuipers, Otto 18
- Laen, Jan Jansen 373
 Lambert Paulus 314
 Lambert Pieters 112
 Lammert Harmens 185-186
- Lammert Hendrix (Voet nr.
 100) 154, 158, 464
 Lammert Jansen 154
 Lammert Lammerts 154
 Lamring, Sierck 376
 Lamring, Sjouke Poppes 390
 Lamring, Ypke Jans 390, 391,
 398
 Landeus, Adam 402
 Langweer, Johannes Pieters (Voet
 nr. 416) 454, 466
 Langweer, Pieter Johannes (Voet
 nr. 390) 84, 93, 116, 117, 227,
 228, 258, 288, 451, 466
 Lannoy, Philips van 71
 Lantinga, Bartel Cleys 276
 Lantinga, Fredericus 384, 399
 Lantinga, Gerben Freerks 383,
 387
 Lantinga, Gerrit Freerks 387
 Lantinga, Sjoukjen Jans 407
 Laquart, Fonger Sytzes 319
 Laurens Thomas (Voet nr. 377)
 84, 85, 262, 465
 Laurick, Joan van 334
 Lauswolt, Fockje Hidserts 467
 Lauswolt, Hidsert Jans (Voet nr.
 278/640) 44, 110, 119, 127,
 134, 193, 209, 248, 382, 467
 Laverman, Martinus 198
 Leendert Claesz 91
 Leeuw, Gerrit van der (Voet nr.
 559) 453
 Leeuwen, Johan van 258
 Lena Thomas 295
 Lenert Danckerts (Voet nr. 356)
 227, 236, 451
 Lennep, Lucretia van 382
 Lelien, Daniël Turmeyer 92
 Lely, Aeltje van der 466
 Lely, Frederick Jarichs (Voet nr.
 424) 195, 281, 339, 454, 466
 Lely, Gabinus van der (Voet nr.
 470) 164, 455
 Lely, Gerhardus van der 466
 Lely, Jarich Gerrits van der (Voet
 nr. 397) 163, 236, 260, 266,
 267-268, 270, 365, 419, 428
 Lely, Johannes van der (Voet nr.
 444) 115, 163, 171, 455
 Lely, Tiaerd Jarichs van der
 (Voet nr. 420) 109, 163, 229,
 251, 252, 253, 269, 282, 451,
 454, 466
 Lely, Tierck Lolles 220, 344,
 355, 366
 Lenert Tijssen 212
 Lens, Hans 186, 187
 Lentz, Johan Marcus (Voet nr.
- 488) 196, 455
 Levi, Jacob Philips 466
 Levi, Joseph 89
 Lieuckema, Enne Broers 346
 Lieuckema, Richt Ennes 334,
 346
 Lieuwe Hauckes 304
 Lijsbeth Cornelis 304
 Lijsbeth Jacobs 373
 Lijuwe Douwes 326
 Lis, Catharina 146, 165, 232, 244
 Lisk Harings 382
 Lochem, Hendrick van 368
 Lodewijk XIV van
 Bourbon 163, 178, 426
 Lodewijk Alewijn 56
 Loenen, Trintje Folkerts van
 402
 Logé, Philipus s.j. 164
 Lolce Jelts 325
 Lolcke Jelles 11, 22
 Lolcke Jans (Voet nr. 834) 303
 Lolcke Wopkes 323
 Lolckema, Johannes 251
 Lolle Jelts (Voet nr. 36) 12, 14,
 47, 281, 282, 307, 331-333, 334,
 335, 346, 348, 365, 449, 462
 Lolluma, Dirck Pijlters 370
 Lolluma, Symen Dircks (Voet nr.
 195) 379
 Loo, Jan van 117, 193
 Loon, Wibrand van 383
 Lou Heerckes 387
 Lou Jetses 371
 Lourens, Piet 38, 79, 153, 155
 Lourens Jansen 48
 Looxma, Binse (Voet nr. 797)
 140, 141
 Lubbeken Hendricks 306
 Lubbert Harmens 193
 Lucas Jans (Voet nr. 163) 103
 Lucassen, Jan 38, 53, 79, 153,
 155
 Luitien Gosses 264
 Lutma, Jan 117
 Lutma, Johannes jr. 114
 Luutghien 301
 Lycklama, Augustinus van 328
 Lycklama, Egbert van (Voet nr.
 178) 252, 259, 260, 261, 338,
 466
 Lycklama, Marcus van 89
 Lysbeth Bauckes 370
- Maat, Jan Clement ter 264
 Machet, Aeltje Fransen 390
 Machet, Caesar 390
 Machet, Frans Lous (Voet nr. 57)
 188, 190-191, 211, 279-280,

- 289, 344, 352, 387-390, 450,
 454, 462, 464
 Machet, Jelte Heerkes 387
 Machet, Maijcke Fransen 388
 Machet, Maycke Intes 387
 Machtel Daniëls 295
 Magma, Lieuwe 216, 324
 Maijcke Joostes 464
 Malen, Joannes 311
 Mander, Carel van 464
 Manen, Hendrik van (Voet nr.
 663) 405
 Manen, Taede van (Voet nr. 70)
 405
 Manen, Taede Gerbens van (Voet
 nr. 656) 112
 Marchelus Adriaensen 191
 Marck, Adolphus 286
 Marcus Pouwels 339
 Maria van Hongarije 81
 Marij Hoytes 315
 Marijke Johannes 125, 372, 373
 Marssum, Agge van 257-258
 Marssum, Hylck van 350
 Marssum, Jan van 350
 Marssum, Pijtie 363
 Marssum, Siouck van 350
 Marten Claes 154
 Marten Jacobs (Voet nr. 9) 104,
 303
 Marten Martens 319, 386
 Martje Jacobs 304
 Mary Fetses 379
 Mast, Gerard 17, 31, 39, 168,
 262, 319, 464, 467
 Mattheus Francken 388
 Mayer, Hendrick 267
 Mayke Cornelis 295
 Mayken Epkes 315
 Maximiliaan van Oostenrijk 71
 Meckama, Scipio 276
 Meeter, Pieter (Voet nr. 507)
 171, 456
 Meeuwes Jacobs (Voet nr. 12)
 104, 303-304, 449
 Meie Epkes 371
 Meijer, Hermannus 228
 Meinard Meinards 224
 Meinsma, dr. 251
 Mejonsma, Petrus 276
 Melis Ipes 353
 Menno Simons 290
 Menno Thijssen (Voet nr.
 471/772) 465
 Mensma, Aaltje 94
 Mensma, Alger Clasen (Voet nr.
 401) 93, 117, 228, 246, 466
 Mensma, Ariën Algers (Voet nr.
 428) 94, 235, 288, 454, 467
 Mensma, Nicolaes (Voet nr. 425)
 192, 211, 259, 467, 451, 453,
 454, 466, 467
 Meoub, Jehan 196
 Merckjen Simens 382
 Metayer, Louis 140
 Metz, Dirck 355, 356
 Meulen, Broer van der 401
 Meulen, Jouke Jans 196
 Meulen, M.E. van der 22, 148
 Meyden, Simon van der 117
 Meye Poppes (Voet nr. 19) 13,
 105, 197, 210, 262, 306-307,
 319, 338, 449, 462
 Meyle Elckes 230
 Meyle Outgers 84
 Meylema, Bottie Sierx 352
 Meylema, Douwe 334
 Meylema, Sierck Siercks 458
 Meylema, Sierck 388
 Meynert Caspers (Voet nr. 374)
 48, 207, 221, 224-225, 261, 465
 Meynert Eylerts (Voet nr. 373)
 10, 75, 185-186, 206, 221, 432-
 434, 454
 Meynert Meynerts 224, 262
 Michiel Caspers 90
 Michiel Jelles 4, 107, 110, 464
 Mierop, Vincent 71
 Minderda, Trochel (Voet. nr 123)
 464
 Minne Sickes (Voet nr. 388) 195,
 196, 226-227, 228, 236, 250-
 251, 256, 262, 265, 465, 466
 Minnema, Jillert Heyns 382
 Minsma, Claes Heerts 221, 323,
 344
 Minsma, Heert Clasen 458
 Mockema, Laurents 94
 Moda, Gerhardus 287
 Mol, Johannes Adrianus 17, 367
 Monclay, Jan 233
 Monnickhuys, Jan Jansen 367
 Monsma, Beernt 367, 368
 Monsma, Gerben 293
 Monsma, Gerben Jans 402
 Monsma, Hendrik Willems (Voet
 nr. 465) 385, 467
 Monsma, Hiltje Sybrens 403
 Monsma, Jan Siercks 356, 378
 Monsma, Nicolaus 326
 Monsma, Sierck 372
 Monsma, Sierck Gerbens 323,
 347, 457
 Monsma, Sipcke 277, 391
 Monsma, Trijntje Jaens 362
 Montcoeur, Jacobus
 Hendricus 386
 Montias, Johan Michael 17, 264
 Morel, Pieter 266
 Muller, Agnes 394
 Munck, Bert de 38, 53, 79, 153,
 180, 184, 194
 Munnick, Clara Hendricks de
 228, 466
 Munnickhuys, Jacob Jansen 10,
 215-216, 335, 346, 367, 440
 Munnickhuys, Jacobus Jans 368
 Munnickhuys, Jan Jacobs (Voet
 nr. 46) 10, 133, 163, 166, 214-
 216, 276, 283, 286, 287, 335,
 344, 347, 362, 367-369, 370,
 373, 375, 378, 440, 450, 453,
 459, 462
 Muntinck, Jurgen 198
 Muntinck, Lambert 90
 Murkien Sijmens 382
 Nassau, Albertine Agnes, prinses
 van Oranje 390, 466
 Nassau, Maurits van, prins van
 Oranje 291
 Nassau, Willem IV van, 140
 Nassau-Dillenburg, Willem
 Lodewijk van 57, 256
 Nassau-Dietz, Hendrik
 Casimir I van 465
 Nassau-Dietz, Johan Willem
 Friso van, prins van Oranje
 388
 Nassau-Dietz, Willem Frederik
 van 237, 323, 334, 364, 465
 Nassau-Dillenburg, Willem van,
 prins van Oranje 206
 Nicolai, Salvius 233
 Nieske Heerkes 323
 Nieubuur, Bernardus Jacobus
 (Voet nr. 453) 455
 Nieuwland, Atte Siouckes 350,
 371
 Nijboer, Harm 29, 43, 47, 75,
 76, 165, 167, 181, 187, 244, 247,
 252, 258, 274
 Nijenhuijs, Dominicus 89
 Nijhof, Gerardus 280, 387
 Nijhof, Hendrandt 387
 Nijland, Akke 263
 Nijland, Atte Siouckes 350, 458
 Nijland, M.G. 22, 23
 Nispen, Jacob van 54, 133, 207
 Nittert, Jochum 253-254
 Noot, Hester 288
 Obbe Claes (Voet nr. 386) 35,
 90, 162, 183, 226, 230, 235, 258,
 262, 454, 465
 Obertus Sixti 331, 346
 Ocke Jans 388

- Ockinga, Catharina van 310
 Ockinga, Jarich van 286
 Ockma, Catharina 380
 Ockma, Jeltje Hanses 380
 Ockma, Nanne 380
 Ockma, Ynske Nannes 281, 339, 364, 380, 466
 Oedtsma, Lieuck Dominicus 88, 94, 113, 186, 196-198, 229, 233, 250, 253-254, 256, 259, 265, 295
 Oene Feickes 375, 458
 Oenema, Jacques van 46
 Okke Sybrens 362
 Olef Thomas (Voet nr. 635) 467
 Oling, Lucas (Voet nr. 523) 453
 Olphert Sijmens 315
 Olthoff, Harmen Jans 323
 Olthoff, Jan Jansen senior 308, 334, 372
 Olthoff, Jan Jansen (Voet nr. 49) 125, 133, 190, 191, 194, 281, 283, 287, 295, 362, 368, 370, 372-374, 378, 380, 382, 385, 450, 453, 462
 Olthoff, Willem Jansen (Voet nr. 407) 323, 372, 454, 466
 Ommeren, Sikke van (Voet nr. 491) 455
 Onnema, Jan Wichers (Voet nr. 326) 450
 Oosten, Pijter Tijmens van 355
 Oosterbaan, Arien Everts 355
 Oosterbaan, Jacob Fongers 354
 Oosterhuis, Gerbrandus 294, 398
 Oostervelt, Jan Melchers (Voet nr. 385) 85, 119, 195, 246-247, 252, 259, 262, 267, 281, 316, 451, 454, 465
 Oostervelt, Melcher (Voet nr. 214) 103
 Otte Pytters 333
 Ottema, Nanne 22, 23, 54, 68-69, 149, 159, 410, 420
 Otto Douwes (Voet nr. 181) 259
 Outhuys, Dirck 117
 Panhuysen, Bibi 146
 Papenvelt, Frank van 55, 56
 Parijs, G. van 77
 Pas, Augustinus 279
 Pas, Theodorus (Voet nr. 554) 456
 Passamier, Andries (Voet nr. 447) 452, 453
 Paulus Saeckes (Voet nr. 114) 187-188
 Paye Jetses (Voet nr. 353) 88, 162, 169, 221
 Penning, E.J. 26
 Pereboom, Jan (Voet nr. 490) 98, 175, 455
 Peter Thomas 261
 Pfreint of Perfreint, Lucas 255
 Philip Jacobs 264
 Pibe Pibes 304
 Piebe Feckes 154
 Pierke Joukes 304
 Pierkens, Gerrit Willems (Voet nr. 55) 190-191, 280, 283, 294, 372, 385-387, 399, 450, 454, 462
 Pierkens, Johannes 386
 Pierkens, Willem Jansen 373, 385, 386
 Pierson, Wybrandus (Voet nr. 461) 455
 Pieter Abrahams (Voet nr. 113) 452
 Pieter Cornelis 295
 Pieter Douwes (Voet nr. 309) 465
 Pieter Edes 353
 Pieter Epkes 315
 Pieter Feddes 12, 101
 Pieter Intjes (Voet nr. 25/177) 13, 105, 291, 314, 449, 453, 462
 Pieter Intjes (Voet nr. 188) 259
 Pieter Jansz 315
 Pieter Jarichs 101
 Pieter Joostes 403
 Pieter Oenes 224
 Pieter Pieters (Voet nr. 336) 450
 Pieter Syuerdts 316
 Pieter Yskes (Voet nr. 550) 168
 Pietje Andries 407
 Pijcke Gerckis 305
 Pijtter Isbrants 332
 Pijttie Jans 332
 Pluyt, Lambertus Ignacius 398
 Pluymioen, Folckert Jans (Voet nr. 619) 12, 90, 101, 182, 208, 209, 314
 Poelgeest, Maritien Floris 334, 342
 Poegeest, Maritie Pieters 367
 Poelgeest, Pieter Jansen (Voet nr. 39) 35, 125, 166, 194, 215, 220, 282, 287, 319, 342-346, 350, 364, 367, 368, 374, 378, 449, 453, 462
 Polak, Menno Sander 56, 60, 77
 Pool, Jurriaen 192-193
 Popma, Hennie 18, 300
 Popma, Hessel van 254
 Poppe Aukes (Voet nr. 829) 102
 Poppe Douwes 306
 Popta, Henricus 45, 355, 356
 Post, Jan 83
 Posthumus, Floris Floris 327, 457
 Posthumus, Hendrick 362
 Posthumus, Jacobus (Voet nr. 498) 196
 Potter, Jan 379
 Prak, Maarten 146-147, 165, 167
 Publius Ovidius Naso 329, 362
 Pyter Clasen 181
 Pyter Mercx 256
 Pytrick Pytters 369, 378
 Quinckhard, Jan Maurits 12, 64
 Raapsvelt, Jacob Harmens (Voet nr. 422) 454
 Raapsvelt, Harmen Jacobs (Voet nr. 403) 93, 117, 133, 163, 234, 236, 258, 260, 451
 Raarda, Aefcke Fockes 255
 Raarda, Hittie 393, 394
 Rade, Gillis van den 290
 Radijs, Willem 258
 Raesvelt, Petrus 140
 Ramaert, Hans 265, 267
 Ramaert, Paulus 266
 Ramaert, Pieter 266, 267-268
 Ramaert, Samuel 267
 Randenraed, Claes Hendricks 197
 Randenraed, Harmen Claesen 197
 Randenraed, Nicolaes 84
 Rauwerda, Gerben Widmers (Voet nr. 644) 382
 Reenstra, Watse Hessel 379
 Regnerus Lollides 348
 Regtop, Cedric 18
 Reijn Agges 235
 Reijner Jans 233, 465
 Rein Sjoerds 211
 Reinalda, Agge Jelles (Voet nr. 186) 259
 Reijdsma, Reinder 390
 Reinder Simons (Voet nr. 16) 105, 305, 449
 Reints Jacobs 304
 Reinu Ottes 386
 Remeren (Voet nr. 351) 454
 Remmerswaal, Bert 146-147, 148, 159, 166, 168, 171, 182, 232
 Remsma, Hillebrand Hillebrand 327, 364, 458
 Renhuisen, Jan van 373
 Renialme, Johannes de 91
 Renske Jilles 383

- Repkema, Fonger Harings 156
 Repkema, Haring Fongers 342, 347
 Repkema, Lollius Harings 127, 362, 375
 Reynalda, Fedde 339
 Reynalda, Johannes (Voet nr. 190) 118
 Reyner Paulus 326
 Rhala, Joannes Henrici 224
 Rheen, Watse 379
 Rhoon, Cornelis 89
 Richtsje Sijbes 390
 Riddersma, Klaas (Voet nr. 495) 455
 Riemer Harings 290
 Riemersma, Aeltje 281, 326
 Riemersma, Arian Fransen (Voet nr. 41) 282, 287, 288, 325, 327, 329, 349-352, 354, 362, 450, 453, 462
 Riemersma, Arriën Sjoerds 325
 Riemersma, Auckien 326, 350
 Riemersma, Baucke Fransen 325, 327
 Riemersma, Doikien Fransen 463
 Riemersma, Frans Arians (Voet nr. 33) 164, 166, 171, 237, 246-247, 253, 262, 266, 276, 281, 282, 284, 287, 289, 308, 310, 324, 325-330, 343, 349, 351, 364, 365, 378, 449, 453, 457, 459, 462, 463
 Riemersma, Froucke 326
 Riemersma, Gerrit Pijters 362, 372
 Riemersma, Justinianus Arians 329
 Riemersma, Rinck 327
 Riemersma, Suffridus 326, 327
 Riemersma, Suffridus 350
 Riemersma, Tjeertje Arians 351
 Riemersma, Trynke 326
 Riemersma, Weijske 326
 Rienstra, Jan (Voet nr. 667) 11, 111, 262-263, 401, 402, 417, 427, 468
 Rienstra, Pieter 263
 Rijn, Rembrandt Harmensz van 206
 Rijsbeeck, Joost (Voet nr. 437) 451, 453, 455, 466
 Rijssen, Joan van 243
 Ringh, Thomas de (Voet nr. 455) 455
 Ringnald, Jacob Tjepkes 400
 Ringnald, Laurens Jacobs (Voet nr. 64) 39, 246, 284, 393, 400-401, 405, 464, 468
 Ringnald, Minke 405
 Rinke Cornelis 115
 Rinnert Harckes 339, 352, 354, 364, 380, 466
 Rinnert W. (Voet nr. 352) 102
 Rins Feikes 394
 Rins Rochus 323
 Rinscke Sixtus 354
 Rintie Eelckes 330
 Rintje Jans (Voet nr. 411) 12, 106, 109, 163, 193, 258, 259, 465
 Ripperts, Foecke 256
 Rispens, Douwe Idsen 287, 326, 335, 355, 366, 369, 378
 Rispens, Ids Douwes (Voet nr. 47) 222, 283, 287, 335, 355, 369-370, 373, 378, 450, 453, 462
 Rispens, Lieuwe Harings 369
 Rixt Wopkes 402
 Robers, Christoffel Eelhard 46
 Robert Tyebkes 313
 Robijn Redles 309
 Robijn, Vincent 149
 Robijnsma, Bottie Joris 382
 Robijnsma, Sirius 382
 Robijnsma, Theunis Gerrits (Voet nr. 632) 111, 120, 127
 Rochebrune, Walter de 392
 Rochus Folckerts 323
 Rodenhuis, Suffridus 254
 Roelofke Jacobs 377
 Rogier Sapes (Voet nr. 176) 306, 314, 452, 464
 Rollema, Cornelia 343
 Rollema, Frans 323
 Rollema, Swob 350
 Rolwagen, Mevis Salvis 285, 356
 Rolwagen, Salvius 356
 Romck Pijters 364
 Romcke Annes 310
 Ronner, Hendrik Berends (Voet nr. 138) 177
 Roon, Harmanus van (Voet nr. 454) 453
 Roorda, Bato van 262
 Roorda, Bernardus 57
 Roorda, Carel van 328
 Roorda, Frans Jetses 388
 Roorda, Reinder Sierks 33
 Roos, Frans Cornelis (Voet nr. 381) 94, 168, 186, 196, 229, 233, 234, 250, 256, 265
 Roos, Cornelis Cornelis (Voet nr. 384) 89, 90, 91, 93, 203, 261, 265, 465, 451, 465
 Roos, Willem Johannes de (Voet nr. 139) 177
 Rooswinkel, Albertus Antonius (Voet nr. 513) 456
 Rooswinkel, Andreas (Voet nr. 558) 456
 Rooswinkel, Jantien 198
 Ros II, Karst Karsten (Voet nr. 727) 176, 397
 Rosema, Marijke Piers 402
 Rotaller, Johan 55, 76
 Roussian, Daniël de 162, 452
 Rowel, Barent 278
 Royer, Gerrijt 235
 Ruardi, Rintje Pieters (Voet nr. 729) 176, 468
 Ruelle, Martinus de la 267
 Ruerda, Dirck Clasen (Voet nr. 716) 113, 319
 Ruerda, J. 113
 Ruijterds, Dirck 35
 Runia, Hendrik Scheltes 401
 Rutger Saeckeles 339
 Ruyter, Johannes Dirx 376
 Ruyven, F.E. van 25, 209
 Saagmans, Jan (Voet nr. 712) 113, 120, 459
 Sadelaar, Isbrant Jans 373
 Sadelaar, Ysaack Lammerts 381
 Saekma, Johannes 89
 Sagaar, Gerrijt 373
 Salverda, Rombertus Thomas (Voet nr. 418) 229, 259, 451
 Salverda, Tamme Lucas (Voet nr. 198) 176
 Sara Minnes 195, 466
 Schaap, Age Lolkes (Voet nr. 456) 467
 Scheelen of Schoolen, Diederik van 452, 464
 Schelde, Tanneke Martens van der 314
 Schellinga, Epo Sydses 214
 Scheltinga 64, 65
 Scheltinga, Johannes van 335
 Scheltinga, Livius van 335
 Schenck van Toutenburgh, George 10, 12, 73, 74, 95, 121, 206, 411, 421, 424, 430
 Schenck, Joost Hendricks 334, 457
 Scheverstein, Ate (Voet nr. 460) 175, 455
 Schingen, Heronimus 196
 Schipper, Jan 18, 128, 300, 320, 341, 359, 390
 Schmitz, Willem Lammert (Voet nr. 561) 456
 Schoen, Pieter 17

- Schoen-Jong, Sjanie 18
 Scholte Jans II (Voet nr. 626)
 120, 325
 Schoonhovens, notaris 251
 Schoore, Lovijs van 71
 Schotanus, Bernardus 195
 Schotanus, Christianus 273-274,
 466
 Schotanus à Sterringa, Albertus
 356
 Schut, Halbe Wouters (Voet nr.
 456) 456
 Schreuder, Gabriël 80, 151, 452
 Schreuder, Jurjen Ernst (Voet nr.
 565) 456
 Schreuder, Willem (Voet nr. 562)
 456
 Schroor, Meindert 37, 80, 150,
 274
 Schure, Benedictus van der 373
 Schuurman, Johan Abraham van
 64
 Scipio Dominici 250
 Seippels, Johannes 268-269
 Seippels, Hans 268-269, 355
 Sent Bottes 312
 Seth, Casparus (Voet nr. 510)
 456
 Siaerda, Cunira van 326
 Sibe Lieuwes (Voet nr. 392) 118,
 120, 228
 Sibelte Sjoerds 400
 Siccama, Epe Piers 324, 458
 Siccama, Ipeus (Voet nr. 60) 279,
 383, 390, 396-397
 Siccama, Lambert (Voet nr. 398)
 116
 Siccama, Meinardus 396
 Siccama, Seerpkien Tijardts 305
 Sicke Minnes 195, 466
 Sickinga 258
 Sickma, Samuel Wibes/Wubbens
 (Voet nr. 404) 228, 451, 452
 Siderius, Annus (Voet nr.
 439) 455
 Siderius, Arnoldus 382
 Siderius, Matthias (Voet nr. 423)
 451, 454
 Siebe Reins 403
 Sierck Jaens 215
 Sierck Sibles 379
 Siersma, Gysbertus 275, 287, 458
 Siersma, Phocaeus 458
 Sijbe Doekes 327
 Sijbe Jans 233
 Sijbe Tiebbs 380
 Sijbrandus Abrahami 397
 Sijbren Hiddes 343
 Sijke Gerbens 388
 Sijlstra, Frederik (Voet nr. 484)
 164, 173, 455
 Sijlstra, Romke 137
 Sijlstra, Sioerd Jongers 375
 Sijke Ockes 343
 Sijmen Poppes 293
 Sijn Jarichs 319
 Sijouck Petersdr 352
 Silvius, Marten 386, 391
 Silvius, Minke 400
 Silvius, Otto Heinrich 386
 Simon (Voet nr. 2) 302
 Simon Sipkes 457
 Sine Asmus 308
 Sinnema, Hendrick 380
 Sinnema, Hessel (Voet nr. 446)
 455
 Sioertcke Peters Emes 230
 Siouck Egberts 364
 Sioucke Cornelis 363
 Siouckjen Jans 364
 Siouckjen Lolles 281, 331, 332,
 334, 335
 Sipcke Arents (Voet nr. 549)
 88, 90, 162, 168-169
 Sippenvelt, Jan Pijters 356, 386,
 458
 Sitge 99
 Siuck Tiaerds 339
 Siucke Harckes 310, 328, 352,
 357, 379, 380, 381
 Siue Thijs 212
 Siuw Bernardi 310, 352, 353
 Sixma, Tjallingh van 64
 Sixtus Hommius 276, 354
 Sjaarda, Frans Gysberts (Voet nr.
 642) 127
 Sjaarda, Sjoukjen Dirx 372
 Sjoerd Agges 339
 Sjoerd Holles (Voet nr. 22) 105,
 309, 316, 449
 Sjoerd Jans 293
 Sjoerda, Jan Minnes (Voet nr.
 713) 113, 362
 Sjoucke Cornelis 324
 Sjouckjen Jans 363
 Slokker, Nico 27, 147, 170, 231
 Slot, Roelof Jans 366
 Sloterdijk, Wijbrandus van 400
 Sman, Marie Christine van der
 19
 Smeding, Hermanus (Voet nr.
 520) 263, 456
 Smeding, Jacobus Doekes (Voet
 nr. 537) 456
 Smeding, Tjitse 173
 Smith, Adam 145, 180, 182
 Snoek, Roelof (Voet nr. 516)
 196, 456
 Soeten, Henk 'Cruijff' 17
 Soly, Hugo 146, 160, 165, 176,
 232, 244
 Someren, Jacob 364
 Soutman, Foppe Andries (Voet
 nr. 72) 404, 406
 Spaans, Joke 195
 Spahr van der Hoek, J.J. 40
 Sporchemius, Rixt 390, 391
 Spanninga, Hotso 58, 77
 Spiets, Elske Josua 262
 Spruyt, David 84, 265
 Spruyt, Samuel Cornelis 265
 Spruyt, Samuel Davids 264
 Staeckmans, Titia 257
 Stansius, Theodorus 276, 335
 Steensma, Wapke Martens 408
 Steenwijck, Johannes sj. 353
 Steerlingh, Joris 354
 Steffen Sijmens 344
 Steindam, Johannes
 Theodorus 2329, 351, 463
 Stellingwerf, Andreas 234
 Stellingwerf, Claes Stevens 323,
 350
 Stellingwerf, Frans (Voet nr. 467)
 455
 Stellingwerf, Tietske Stevens
 287, 351
 Stent, Maritje Christoffel 386, 387
 Steven Hotses 92
 Steven Johannes 116
 Stienstra, Antje 140
 Stoffel Luitiens 154
 Storm, Abraham (Voet nr. 512)
 196, 456
 Storm, Berend (Voet nr. 496)
 455
 Stoter, Marlies 44, 162, 193
 Straack, Horatius 379, 392
 Strigelium, Dominicus 253
 Suerdt Franses 318
 Suert Clases 331
 Suert Jans 319
 Swaentje Jacobs 113
 Swalue, Nicolaas (Voet nr. 519)
 456, 468
 Swart, Willem 348
 Swerms, Jan Wiegers (Voet nr.
 73) 407
 Swerms, Seerp Stevens 394
 Swerms, Wieger S. 407
 Swob Jannes 112
 Sybolt Taeckes 341, 371
 Symen Ipes 353
 Symon Cornelis 192
 Syne Synes 307
 Syoerd Pijters 319
 Sytse 301

- Sytse Jarichs (Voet nr. 169) 78,
80, 82-83, 85, 90, 158
Sytse Tiaerds (Voet nr. 23) 13,
105, 207, 282, 283, 312-313,
449, 462, 463
Sytse Wypkes 381
Sytske Holles 316
Sytske Sypkes 325
Syurdts Sijmens 262
Syurtke Pyeters 185
- Tadema, Dirck Tiaerds 112
Tadema, Hillebrand Jans 292
Tadema, Jan Tjeerds (Voet nr.
277) 292
Taecke Foppes 330
Taecke Fransen 85
Taeke Lolles (Voet nr. 27) 106,
315, 449, 462
Tamme Willems 323
Tanneke Hendrix 315
Tarquinii, Thomas 132-133
Teeklenburg, Egbartus (Voet nr.
59) 165, 211, 293, 393-396,
397, 400
Teeklenburg, Gerardus 394
Tegge, Tjetske Martens 402
Telting, Albartus 151
Terp, Anna Symons van der 403
Terwischa, Bottie van 343
Terwolt, Aethaeus 375
Terwolt, Anke Aethaeus 127,
374, 375
Tettie Doedes 369
Teulings, Chris 170
Teyonis, Focco 339
Theunis Egberts (Voet nr. 434)
195
Thielemans, Isaack 117
Theissen, Johan Samuel 79, 98
Thijs, A.K.L. 161
Thoma, Rombertus 210, 358
Thomas Hessels 332
Thonis Engelbert 308
Thonis Goijer 324
Tiaerdt Lieuwes 308
Tiaerdt Sipkes 184
Tiaerdsma, Fedde Claesen 331
Tiaert (mogelijk Voet 159) 150,
206, 301
Tiaertje Bauckes 325, 349
Tiara, Diue 258
Tiara, Theotardus 316
Tichelaar, Freerk 399
Tieerdtkes Aetes 339
Tiepcke Jans (Voet nr. 414) 91,
234, 451
Tierck Tiaerds (Voet nr. 220)
250
- Tierck Wybrens 352
Tietse Ottes 208
Timmer, Jans 259
Timon Joostes (Voet nr. 751)
228
Timon Minnes (Voet nr. 719/
828) 102
Timon Peters (Voet nr. 348) 451
Tinga, Arnoldus (Voet nr. 280)
452, 464
Titus Livius 313
Tjedt Tijsses 319
Tjessema, Klaas Dirks 407
Tjessema, Lykele Klases 402, 407
Trijn Juws 87, 88-89, 91, 92, 235
Trijn Lutses 90
Trijn Sipkes 350
Trijn Tierx 197
Trijncke Franses 310
Trijntje Carstens 355
Trijntje Gerrits 125, 374
Trijntje Jans 326, 327
Trijntje Jans 372
Trijntje Lolckes 332
Trijntje Olephs 467
Trijntje Pieters 188, 356, 373,
378
Trijntje Rients 403
Trincke Coops 282, 316, 317
Trincke Harckes 343, 355, 377
Trincke Rinnerts 352
Tromp, Tiete Solkes 111
Tromp-Florison, Wijske Hettin-
ga 111
Trompetter, Cor 36, 37, 42, 266,
274, 284
Trompetter, Hendrik 383
Truijtje Pieters 282
Tryncke Douwes 338
Tryncke Jelts 309, 310, 333
Tryntje Jans 325, 326, 329
Tump, Janneke 147, 155, 158,
159, 161, 180, 191, 243
Twellinga, Gerrit Douwes 458
Tyttie Harings 379, 381
- Uilck Doedes 321
Ulck Ides 112
Ulck Harmens 371
Uldrick Ibeles (Voet nr.
101) 464
Uylenburgh, Rombartus
van 206
Uylenburgh, Saskia van 206
Uilberg, Ite 404
Uiltjes, Jacob 293
Utteux, Michiel 265
- Valck, Dirck Jacobs de (Voet nr.
551) 203, 225-226, 230, 250,
456
Valck, Jacob Dircks de (Voet nr.
359) 102, 158, 168-169, 193,
223-226, 230, 249, 255, 451
Valck, Johannes de (Voet nr. 464)
232
Valckenaer, Simon Andries 116
Valckenier, Daniël 59, 61
Valckenier, Johannes 131
Vegelin van Claerbergen,
Hessel 44, 135
Velsen, Abel van 398
Velsen, Adriaen van 359, 365
Velsen, Clara Hendrix van 84,
227
Velsen, Franciscus van 390
Velsen, Gerardus van 390, 391
Velsen, Gerrit van (Voet nr.
62) 39, 166, 176, 277, 390,
392, 398-399, 402, 454
Velsen, Jan van 392
Velsen, Jetso van 390
Velsen, Tobias van (Voet nr. 58)
39, 246, 260, 276, 277-280, 281,
283, 284, 289, 296, 297, 298,
379, 380, 383, 386, 388, 389,
390-393, 398, 402, 450, 454,
462, 464
Velsen, Willem van 84, 258,
Velsen, Willem Adriaen van 45,
359
Veno, Laurentius de 255
Verbeeck, Augustinus Clasen
(Voet nr. 620) 213, 452, 459,
467
Verhaen, Cornelis 161
Verhoeven, Dirck 89
Vermeer, Johannes 17, 269
Vermeyen, Jan Cornelisz 12, 74
Versteegh, Jan 267
Vianen, Adam van 255
Vianen, Paulus van 24
Viersen, Dirck van 236
Viersen, Georgius van 261
Viersen, Willem van 78, 224
Vieweg, M.W. 20
Visscher, Rembartus de (Voet nr.
429) 134, 163, 451
Visscher, Rinske 22, 24, 69, 98,
148, 162, 212, 224, 256, 410,
420
Visscher, Saco (Voet nr. 140)
177
Visscher, Tammerus
Cornelis 279
Visser, J.C. 37
Vliet, Joachim van 134

- Voet, Elias jr. 22, 26, 69, 103,
109, 110, 111, 272, 410, 420
Vogelsang, Elisabeth
Hommes 396
Vogelsang, Gerben Yskes (Voet
nr. 638) 127
Vogelsang, Gerrit Dircks 276
Vogelsang, Hittie Hommes 397
Vogelsang, Sytske Dircks 344
Vogelsang, Yske Gerbens (Voet
nr. 643) 112
Voogd, Johannes Hubertus 140,
141
Vos, Johannes Jans de (Voet nr.
433) 134-135, 163, 455
Vos, Johannes Pieters de (Voet
nr. 442) 135
Vries, Oebele 165
Vries, Bruno de 391
Vries, Erik de 18
Vries, Jan de 36, 38, 41-42, 49,
79, 126, 145, 244, 246, 269, 281,
417, 426
Vrij, Michiel de (Voet nr. 485)
195, 455

Waacker, Hendrick 261-262
Wagenmaker, Grietje 278, 280
Wagenvelt, Willem (Voet nr. 521)
456
Wal, Hendrikus de (Voet nr. 545)
456
Wal II, Jan de (Voet nr.
514) 196, 456
Wal, Foppe Anes van der 404
Walentijn 101
Walewijn of Pholowijn, Jan
Willems (Voet nr. 630) 196,
260
Walraven, Cornelis 265
Walsweer, Abraham 327
Walswout, Samuel 328
Warmbout, Jacob Andries 265
Warners, Marij Jans 94
Wassenbergh, Abraham 11, 24,
25, 26, 29, 106, 272
Watse Beernts (Voet nr.
749) 197, 309
Watse Gepkes (Voet nr. 301)
12, 152, 191, 247, 248
Weber, Max 145

Weerdenborch, Cornelis Jans van
91
Welmoed Doitses 371
Wendel Rinties 465
Westen, Beernt ter 196
Westerbaan, Djurre Jans (Voet
nr. 67) 398, 402, 406
Westerbaan, Geurt 402
Westerbaan, Sytse Djurres (Voet
nr. 71) 402, 406
Westerdijk, Wibbo 17
Westerink, Karin 106
Westerveen, Isaac 65
Westerveld, Wierd (Voet nr. 761)
129
Westerwolt, Luijtien 90
Wiarda, Evert (Voet nrs. 65/
261) 401
Wiarda, Lijsbeth 354
Wiarda, Thomas Montes 401
Wibe Jans 257
Wick Simens 338
Wickefoort, Maeycke Anthony
van 226, 227, 228, 251, 261,
265, 466
Widske Aukes 111
Wiebe Dominicus (Voet nr. 482)
455
Wieger Jans (Voet nr. 333) 450,
454
Wieland, Thomas (Voet nr. 455)
124, 175, 381, 455
Wieland, Thomas jr. 175
Wiere, Elias van der (Voet nr.
430) 163, 453
Wiersma, Popke 464
Wigmana, Wybe Tjeerds 353
Wijbe Douwes 384
Wijbe Jans 375
Wijbrandt Wijbrandts 328
Wijnberger, Douwe Sijbes 367,
458
Wijngaarden, Harmanus (Voet
nr. 509) 456
Wijntje Intes 458
Wijpke Gerrijts 368
Wijts Gossedr 304
Wijts Pijbes 291
Wijtsma, Tietscke Simkes 369,
370
Willem Dirckx 82, 265

Willem Durks 396
Willem Feddes 182
Willem Frederiks (Voet nr.
109) 86
Willem Jacobs 353
Willem Jansen (Voet nr. 99) 158
Willem Jansen koperslager 332
Willem Pieters 228, 323
Willem Swart 348
Willem Wilkes (Voet nr. 383)
208
Willemcke Goverts 88
Wimpck Graetes 39, 319
Winsemius, Hendrik (Voet nr.
432) 455
Winsemius, Pierius 80, 273-274,
326, 364
Wiskerke, C. van 145
Wit, David de 195
Wittinga, Tiamke Ipes 458
Wolde, Sjouke van der 293
Wolter Adams 228
Wouw, Hilbrand Gerlofs van der
(Voet nr. 636) 467
Woude, Ad van der 36, 38, 41,
49, 79, 126, 244, 246, 269, 281,
417, 426
Wouter Hendricks 371
Wouter Heins 134
Wybrand 302
Wynia, Grijtje Jacobs 397
Wynolts, Hans 255
Wyntje Eelkes (Voet nr. 379)
229, 454, 465
Wypck Jeroens 310
Wypck Lenerts 236
Wytse Fransen 330

Ybema, Jan zie IJbema 18
Ydtgen Tiaercx 323
Ysbrand Pruyt (Voet nr. 325)
53, 76, 102, 450
Ysbrant Willems 134
Yvan, Jacob d' 46

Zeestra, Willem Anskes (Voet nr.
242) 134
Zeestra, Ype Anskes (Voet nr.
246) 68

Curriculum vitae

Peter Schoen (Heerenveen, 1961) deed in 1979 eindexamen Atheneum A aan de Rijks Scholen Gemeenschap te Heerenveen. Daarna studeerde hij geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het behalen van zijn doctoraalexamen in 1987 werkte hij tot 1998 als educatief medewerker en conservator van het Museum Willem van Haren te Heerenveen. In die periode stelde hij twee tentoonstellingen met werk van Heerenveense edelsmeden samen. Daarnaast is hij sinds 1989 als docent geschiedenis aan de Rijks Scholen Gemeenschap te Heerenveen, thans onderdeel van de Openbare Scholengroep Sevenwolden, locatie Fedde Schurerplein, verbonden. De auteur publiceerde diverse artikelen over Friese edelsmeden.

e-mail: frieszilver.funsticks@freeler.nl